

คู่มือขับเคลื่อน

แผนรองรับสังคมสูงวัยของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คำนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง เช่น ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ หรือผู้ด้อยโอกาส เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นมีคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรีและพึ่งพาตนเองได้ รวมทั้งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๐ กำหนดให้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจ การให้บริการสาธารณะที่รัฐดำเนินการอยู่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ ทั้งนี้ จะต้องคำนึงคุณภาพในการให้บริการที่ประชาชนจะได้รับโดยให้เป็นไปตามความพร้อม ความจำเป็นและความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในฐานะเป็นหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริม สนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งและมีศักยภาพในการจัดบริการสาธารณะ ตามอำนาจหน้าที่และตามภารกิจถ่ายโอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีมาตรฐาน จึงได้ร่วมกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) สมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย สมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย สำนักงานประสานการพัฒนา นโยบายรองรับสังคมสูงวัย และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกันจัดทำคู่มือขับเคลื่อนระบบรองรับสังคมสูงวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นคู่มือและแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีมาตรฐาน และให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และสภาพปัญหาความต้องการของประชาชน ที่สำคัญ คือ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๘๐) ภายใต้วิสัยทัศน์ “ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีหลักประกันมั่นคง เป็นพลังพัฒนาสังคม” ซึ่งนอกจากจะเป็นกรอบแนวทางปฏิบัติงานด้านผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง ยังรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก โดยเฉพาะกลุ่มผู้ที่มีอายุ ๒๕ - ๕๕ ปีในปัจจุบัน ซึ่งจะเป็นผู้สูงอายุในอีก ๑ - ๓๕ ปีข้างหน้าให้ได้ตระหนักและเตรียมพร้อมการใช้ชีวิตที่ดีในยามสูงอายุ

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือขับเคลื่อนแผนรองรับสังคมสูงวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้จัดทำในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกช่วงวัยให้ครอบคลุมทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เป็นไปตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถประเมินตนเองในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุที่กำหนด ในตัวชี้วัด (ขั้นพื้นฐานและขั้นพัฒนา) ตามคู่มือขับเคลื่อนแผนรองรับสังคมสูงวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฉบับนี้ได้

คณะกรรมการอำนวยการและคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อน
ระบบรองรับสังคมสูงวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ณ เดือนตุลาคม ๒๕๖๗

สารบัญ

	หน้า
บทที่ ๑	บทนำ
	๑. ความเป็นมา ๑
	๒. ขอบเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๑
	๓. วัตถุประสงค์ ๔
	๔. คำนิยามศัพท์ ๔
	๕. กฎหมาย/ระเบียบ/ยุทธศาสตร์/แผนแม่บทที่เกี่ยวข้อง ๖
บทที่ ๒	การดำเนินงานด้านผู้สูงอายุและการรองรับสังคมสูงวัย
	๑. กรอบการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุระดับสากลและระดับประเทศ ๑๑
	๒. การทบทวนผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ ๒๑
	๓. การดำเนินงานด้านผู้สูงอายุในประเทศไทย ๒๓
บทที่ ๓	แนวคิดและแนวทางการดำเนินงานเพื่อรองรับสังคมสูงวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
	๑. การประเมินสถานการณ์ของตำบล ๓๙
	๒. เป้าหมายและแนวทางการขับเคลื่อนแผนรองรับสังคมสูงวัย ๔๑
	๓. แนวทางการขับเคลื่อนระบบรองรับสังคมสูงวัย ๔๒
	๔. ตัวอย่างรูปแบบและวิธีการขับเคลื่อนระบบรองรับสังคมสูงวัย ๔ มิติ ๔๕
	๕. การใช้จ่ายงบประมาณ ๕๙
	๖. หน่วยงานสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรเพื่อการขับเคลื่อนแผนรองรับสังคมสูงวัย ๖๐
บทที่ ๔	ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน และตัวชี้วัดขั้นพัฒนา
	๑. การจัดทำแผน ๖๗
	๒. มิติเศรษฐกิจ ๖๗
	๓. มิติสภาพแวดล้อม ๖๙
	๔. มิติสุขภาพ ๗๐
	๕. มิติสังคม ๗๒
	๖. ตัวชี้วัดสำหรับหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ๗๔
บทที่ ๕	การติดตามและประเมินผล
	๑. กรอบและแนวทางในการติดตามและประเมินผล ๗๕
	๒. (ตัวอย่าง) แบบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด ๗๖
ภาคผนวก	
	ระเบียบ กฎหมาย หนังสือสั่งการ และข้อมูล/สถิติ ๘๘

บทที่ ๑

บทนำ

๑. ความเป็นมา

ปัจจุบันโครงสร้างของประชากรโลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก กำลังประสบปัญหาจำนวนประชากรผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกไม่ว่าจะเป็นประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ที่มีอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรผู้สูงอายุอย่างรวดเร็วที่สุดในโลก หรือประเทศจีนที่กำลังประสบปัญหานี้เช่นกัน (จิราวัฒน์ จาคูพันธุ์, ๒๕๕๑) องค์การสหประชาชาติ (United State: UN) ได้กำหนดนิยามของสังคมผู้สูงอายุไว้ว่าประเทศใดมีประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป สัดส่วนเกินร้อยละ ๑๐ ของประชากรทั่วประเทศ ถือว่าประเทศนั้นได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) และจะเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) เมื่อสัดส่วนประชากรอายุ ๖๐ ปี ขึ้นไป เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๒๐ ของประชากรทั้งประเทศ ปัจจุบันโครงสร้างของประชากรในประเทศไทยกำลังมีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ โดยสัดส่วนของผู้สูงอายุ (๖๐ ปีขึ้นไป) จะมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ขณะที่สัดส่วนของคนวัยทำงานจะเริ่มลดลง และสัดส่วนของเด็ก (๐-๑๔ ปี) ก็จะลดลงเรื่อย ๆ โดยปัญหาที่น่าเป็นห่วงคือ จำนวนเด็กที่เกิดใหม่ส่วนใหญ่จะเกิดจาก “คนท้องที่ไม่พร้อม” ส่วน “คนพร้อมไม่ท้อง” คุณภาพคนวัยทำงานในอนาคตที่มีสัดส่วนน้อยลงอยู่แล้วจะเป็นอย่างไร

จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทย ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นสังคมสูงอายุ (Aging Society) กล่าวคือ มีประชากรผู้สูงอายุร้อยละ ๑๐.๔ และปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๖๗) ประเทศไทยได้เข้าสู่การเป็นสังคมสูงอายุโดยสมบูรณ์ โดยมีสัดส่วนผู้สูงอายุ ร้อยละ ๒๐ ของประชากรทั้งประเทศ การที่ประเทศไทยต้องก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็วจะส่งผลให้วิถีชีวิต ในสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีมาตรการออกมารองรับเพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

๒. ขอบเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการดูแลและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุประกอบด้วย ภาคีเครือข่ายการทำงานในการดูแลและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะที่เป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักได้มีการประสานความร่วมมือ เพื่อให้การดูแลและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุกับหน่วยงาน องค์กร และภาคีเครือข่ายการทำงานต่าง ๆ ได้แก่ กระทรวงที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ

/กรมส่งเสริม...

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น องค์การศาสนา คือ วัด สถาบันการศึกษา ตั้งแต่โรงเรียนระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาและมหาวิทยาลัย รวมถึง องค์การเอกชน องค์การสาธารณกุศล มูลนิธิ สถานบริการสาธารณสุขระดับต่าง ๆ ชมรมผู้สูงอายุ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัคร/จิตอาสา และประชาชนทั่วไป โดยมีรูปแบบกิจกรรมในการดูแลและให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุ ได้แก่ การจัดกิจกรรมด้านเศรษฐกิจและการเงิน เน้นการส่งเสริมอาชีพและเพิ่มรายได้ การจัดกิจกรรมทางสังคม โดยการจัดกิจกรรมพบปะ สังสรรค์ สนทนาพูดคุย และแลกเปลี่ยนความรู้สึก รวมถึงการจัด กิจกรรมให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วม การจัดกิจกรรมด้านสุขภาพอนามัย การให้บริการรักษาพยาบาล สำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ การจัดกิจกรรมด้านนันทนาการ เช่น กิจกรรมทัศนศึกษา เข้าค่ายธรรมะ ศึกษาเรียนรู้พระพุทธศาสนา กิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ ทัศนศึกษานอกสถานที่ การจัดกิจกรรม ด้านการศึกษาโดยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ และภูมิปัญญาด้านอาชีพ ศิลปวัฒนธรรมและอื่น ๆ ของผู้สูงอายุแก่เด็ก และคนในชุมชน การจัดกิจกรรมด้านการบำเพ็ญประโยชน์ เน้นจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุร่วมกิจกรรมจิตอาสาบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมสะสมความดี หรือ กิจกรรม ค่ายลักษณะเพื่อนช่วยเพื่อน การจัดกิจกรรมด้านสภาพแวดล้อม เน้นการจัดสวนสุขภาพ จัดตั้งสถานที่ ออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ การจัดให้มีสถานสงเคราะห์สำหรับผู้สูงอายุได้พักอาศัย และการบริการบ้านพัก ฉุฉฉุสำหรับผู้สูงอายุ

ส่วนปัญหาของการนำนโยบายด้านผู้สูงอายุของท้องถิ่นไปปฏิบัติ ส่วนใหญ่จะขาดระเบียบข้อบังคับ ที่เป็นแนวทางดำเนินการอย่างชัดเจน เนื่องจากสังคมไทย (ตั้งแต่ปี ๒๕๔๘ จนถึงปัจจุบันเกือบ ๒๐ ปี จึงเป็นข้อความขัดแย้ง) ยังไม่มีแนวทางที่เหมาะสม ยังขาดการเข้าถึงตัวผู้สูงอายุที่อยู่ในพื้นที่รอยต่อ ทำให้ ไม่สามารถตอบสนองได้ครอบคลุมทุกคน รวมทั้งแนวทางในการบริหารนโยบายขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุต้องอาศัยปัจจัยสำคัญเพื่อนำไปสู่ผลสำเร็จ ประกอบด้วยผู้กำหนด นโยบายต้องเข้าใจความต้องการแท้จริงของผู้สูงอายุ การสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อให้การดำเนินการ ด้านผู้สูงอายุประสบความสำเร็จ และมีการกำหนดข้อบังคับในรูปแบบระเบียบวิธีปฏิบัติอย่างชัดเจน และ เป็นไปได้ อย่างไรก็ตาม จากปัญหาในการดำเนินการนำนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับ สังคมผู้สูงอายุไปปฏิบัติ ได้แก่ ขาดระเบียบรองรับ และการเข้าถึงผู้สูงอายุ รวมทั้งปัญหาด้านคน (ผู้ปฏิบัติงานไม่เพียงพอ) ด้านงาน (ขาดแนวทาง การปฏิบัติงานที่ชัดเจน) และด้านเงิน (ขาดเงิน งบประมาณในการปฏิบัติงาน) โดยมีสาเหตุแผนระดับชาติไม่ครอบคลุมในระดับท้องถิ่น

ในคู่มือฉบับนี้จึงวางแนวทางปฏิบัติของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริม และพัฒนาผู้สูงอายุ ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ การส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุการวางระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุการบริหารจัดการของ

/องค์กร...

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุและการพัฒนาบุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านผู้สูงอายุ ตลอดจนนำเสนอตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานและขั้นพัฒนา เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำไปใช้ประเมินตนเองเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่ และนโยบายไม่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติได้จริงหรือทั่วถึง แม้นโยบายจะช่วยเหลือผู้สูงอายุได้จริง แต่ขาดความต่อเนื่อง และมอบอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างแท้จริง อีกทั้งผู้สูงอายุมีความต้องการที่จะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพัฒนาองค์ความรู้และคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ การส่งเสริมและสนับสนุนผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ เช่น การดูแลเรื่องสุขภาพ โดยเฉพาะผู้ป่วยติดเตียง หรือผู้สูงอายุที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีอาชีพเลี้ยงตนเอง เป็นต้น โดยสามารถสรุปความคิดเห็นได้ ๔ ประเด็นหลัก คือ ๑) ความต้องการด้านส่งเสริมอาชีพ ๒) ความต้องการด้านสุขภาพ ๓) ความต้องการด้านสิทธิและการมีส่วนร่วม และ ๔) ความต้องการด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การปรับปรุงเส้นทางถนน ทางสาธารณะ และอื่น ๆ

ทั้งนี้ สำหรับแนวทางการดูแลและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย

๒.๑ การดูแลและให้ความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจและการเงิน ได้แก่

๒.๑.๑ การมอบเบี้ยยังชีพ เงิน หรือสิ่งของแก่ผู้สูงอายุที่เดือดร้อน ต้องมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ที่ชัดเจนและเหมาะสม

๒.๑.๒ การส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องการสร้างอาชีพเสริมให้กับผู้สูงอายุ

๒.๒ การดูแลและให้ความช่วยเหลือด้านสังคม ประกอบด้วย การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้สูงอายุสมาชิกในครอบครัว และคนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่ามีครอบครัวและชุมชนไม่ทอดทิ้งผู้สูงอายุ

๒.๓ การดูแลและให้ความช่วยเหลือด้านสุขภาพอนามัย ได้แก่

๒.๓.๑ การจัดทำฐานข้อมูลสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการตรวจสอบสิทธิต่าง ๆ ที่ผู้สูงอายุพึงจะได้รับจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒.๓.๒ การจัดตั้งคลินิกสำหรับผู้สูงอายุโดยตรง เพื่อให้เป็นสถานบริการทางด้านสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ โดยมีการบริหารจัดการเช่นเดียวกับโรงพยาบาลเอกชน ซึ่งเน้นการให้บริการที่สะดวกและรวดเร็วอย่างแท้จริง

๒.๓.๓ จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือผู้สูงอายุระดับจังหวัด เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ เช่น การให้บริการรักษาพยาบาล เจ็บป่วย การให้บริการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่เร่ร่อนและไม่มีผู้ดูแล

๒.๓.๔ การส่งเสริมและสนับสนุน ให้มีการจัดตั้งศูนย์สุขภาพสำหรับชุมชน

/๒.๔ การดูแล...

๒.๔ การดูแลและให้ความช่วยเหลือด้านสิ่งแวดล้อม

โดยการจัดสร้างพื้นที่สวนสาธารณะ หรือที่ออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ การจัดทำบริการสาธารณะและการดูแลผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้น จะต้องมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงถือว่าเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกฝ่ายต้องให้ความร่วมมือกัน ตลอดจนประชาชนและผู้สูงอายุต้องเป็น ผู้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพปัญหาและความต้องการ อีกทั้งในส่วนภาคชุมชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องเป็นฝ่ายสนับสนุนให้เกิดการแก้ไขปัญหาและการจัดทำบริการสาธารณะ พร้อมทั้งการดำเนินงานต่าง ๆ ที่มุ่งเสริมสร้างคุณภาพชีวิตดังกล่าวให้ตรงต่อความต้องการ ทั้งนี้ สำหรับบทบาทของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีความสำคัญมากขึ้นในปัจจุบัน เนื่องจากภาคชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีปัจจัยความพร้อมด้านทรัพยากรต่าง ๆ และงบประมาณ อีกทั้งการพัฒนาบทบาทท้องถิ่นในการดูแลผู้สูงอายุ นั้น ต้องเน้นให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ และวิธีการดำเนินงาน ตลอดจนกระบวนการสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรต่าง ๆ ในระดับจังหวัด หรือระดับท้องถิ่นถือเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีกระบวนการทำประชาคมโดยให้ผู้สูงอายุและประชาชนในชุมชนได้เสนอความคิดเห็น พร้อมทั้งกระบวนการกลั่นกรองจากคณะกรรมการอีกครั้งหนึ่ง และเสนอให้ออกเป็นระเบียบร่วมกันหรือเป็นข้อตกลงร่วมกัน หรือให้ออกเป็นข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อถือเป็นแนวปฏิบัติร่วมกันในชุมชน จึงถือว่าเป็นสิ่งที่รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญและร่วมกันหาแนวทางพัฒนาและเสริมสร้างการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุต่อไป

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแนวทางในการดำเนินงานด้านสังคมสูงวัย และดำเนินการขับเคลื่อนแผนรองรับสังคมสูงวัยในพื้นที่อย่างเป็นระบบ

๓.๒ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถประเมินระดับคุณภาพการดำเนินงานสำหรับผู้สูงอายุทั้งขั้นพื้นฐานและขั้นพัฒนาตามศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้

๔. คำนิยามศัพท์

ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีสัญชาติไทย

สวัสดิการสังคม หมายถึง ระบบการจัดบริการทางสังคมซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสม เป็นธรรม และให้เป็นไปตามมาตรฐานทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงาน การมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ

/สังคมสูงวัย...

สังคมสูงอายุ (Ageing Society) หมายถึง สังคมที่มีประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ ๑๐ ของประชากรทั้งหมด

สังคมสูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) หมายถึง สังคมที่มีประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ ๒๐ ของประชากรทั้งประเทศ หรือมีประชากรอายุตั้งแต่ ๖๕ ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ ๑๔ ของประชากรทั้งหมด

สังคมสูงอายุอย่างเต็มที่หรือระดับสุดยอด (Super Aged Society) หมายถึง สังคมที่มีประชากรอายุ ๖๕ ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ ๒๐ ของประชากรทั้งหมด

สำหรับคำว่า “**สังคมสูงวัย**” มีความหมายที่กว้างกว่านั้น คือ หมายถึงสังคมที่มีการเปลี่ยนผ่านของประชากร โดยมีสัดส่วนผู้สูงอายุเข้าเกณฑ์ตามที่กำหนด สัดส่วนเด็ก เยาวชนและวัยแรงงานลดลง ซึ่งมีผลสัมพันธ์เกี่ยวข้องและกระทบกับทุกระบบทุกสาขาในสังคม ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา สุขภาพ สิ่งแวดล้อม ความรู้เทคโนโลยี การสื่อสาร และการจัดการของทุกภาคส่วน ซึ่งระบบกิจการผู้สูงอายุเป็นส่วนหนึ่งของสังคมสูงวัย

ระบบรองรับสังคมสูงวัย หมายถึง ระบบการจัดการและกลไกในการขับเคลื่อนเพื่อรองรับสังคมสูงวัยที่ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในทุกมิติ ได้แก่ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม มิติสุขภาพ มิติชุมชนสังคม รวมทั้งมิติเทคโนโลยี เป็นต้น

นโยบายรองรับสังคมสูงวัยตำบล หมายถึง นโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในระดับตำบลที่มุ่งส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญและมีส่วนร่วมขับเคลื่อนระบบรองรับสังคมสูงวัยในตำบล

แผนรองรับสังคมสูงวัยตำบล หมายถึง แผนบูรณาการการดำเนินงานของหน่วยงาน องค์กร และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนระบบรองรับสังคมสูงวัยในระดับตำบล

กลไกดำเนินงาน หมายถึง คณะกรรมการ หรือคณะทำงานภายในตำบลที่จัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ขับเคลื่อนระบบรองรับสังคมสูงวัย

กลไกสนับสนุน หมายถึง หน่วยงาน องค์กร ตลอดจนภาคีเครือข่ายภายในและภายนอกตำบลที่เข้ามาสนับสนุนการขับเคลื่อนระบบรองรับสังคมสูงวัยของตำบล

ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน หมายถึง ตัวชี้วัดที่มีความสำคัญและเป็นภารกิจพื้นฐานเพื่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ

ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา หมายถึง ตัวชี้วัดที่มีความสำคัญและเป็นภารกิจที่มีการพัฒนาระดับการให้บริการหรือสวัสดิการสูงขึ้นหรือก้าวหน้ามากกว่ามาตรฐานตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน

/๕. กฎหมาย...

๕. กฎหมาย/ระเบียบ/ยุทธศาสตร์/แผนแม่บทที่เกี่ยวข้อง

๕.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ ๓ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัย ให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย ประกอบด้วย (๑) ช่วงการตั้งครรรค์/ปฐมวัย เน้นการเตรียมความพร้อมให้แก่พ่อแม่ก่อนการตั้งครรรค์ (๒) ช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ปลูกฝังความเป็นคนดี มีวินัย พัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่สอดรับกับศตวรรษที่ ๒๑ (๓) ช่วงวัยแรงงาน ยกกระดับศักยภาพทักษะและสมรรถนะแรงงานสอดคล้องกับความต้องการของตลาด และ (๔) ช่วงวัยผู้สูงอายุ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเป็นพลังในการขับเคลื่อนประเทศ และภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ ๔ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญที่ให้ความสำคัญในการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนในการร่วมคิดร่วมทำเพื่อส่วนรวม การกระจายอำนาจ และความรับผิดชอบไปสู่กลไกบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเอง และการเตรียมความพร้อมของประชากรไทยทั้งในมิติสุขภาพเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ สามารถพึ่งตนเอง และทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด โดยรัฐให้หลักประกันการเข้าถึงบริการและสวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง โดยมุ่งเน้นในประเด็น ๑. การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ โดยการสร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับคนทุกช่วงวัย ทุกเพศภาวะ และทุกกลุ่ม การลงทุนทางสังคมแบบมุ่งเป้าเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนยากจนและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสโดยตรง และการสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขและการศึกษา โดยเฉพาะสำหรับผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส และ ๒. การเสริมสร้างพลังทางสังคม โดยการสร้างสังคมเข้มแข็งที่แบ่งปันไม่ทอดทิ้งกัน และมีคุณธรรม โดยสนับสนุนการรวมตัวและดึงพลังของภาคส่วนต่าง ๆ การรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ การสนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคมและภาคประชาชน และการสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสร้างสรรค์เพื่อรองรับสังคมยุคดิจิทัล เป็นต้น

๕.๒ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา ๑๖ ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

/(๑๐) การสังคม...

(๑๐) การสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
มาตรา ๑๗ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๖ ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ ในการ
จัดระบบบริการสาธารณสุขเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

(๒๗) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส

๕.๓ พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา ๕๐ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลมีอำนาจหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล
ดังต่อไปนี้

(๗) ส่งเสริมการพัฒนาสตรีเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ

มาตรา ๕๓ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมืองมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

(๑) กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๕๐

มาตรา ๕๖ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลนครมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

(๑) กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๕๓

๕.๔ พระราชบัญญัติสภาพำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา ๖๗ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขต
องค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

(๖) ส่งเสริมการพัฒนาสตรีเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ

๕.๕ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา ๖๙ ท้องถิ่นใดที่เห็นสมควรจัดให้ราษฎรมีส่วนในการปกครองท้องถิ่นให้จัดระเบียบ
การปกครองเป็นราชการส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๗๑ การจัดระเบียบการปกครององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลสุขาภิบาล และ
ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนด ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

๕.๖ พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา ๑๑ ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

(๑) การบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดไว้โดยให้ความสะดวกและรวดเร็วแก่
ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ

(๒) การศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

(๓) การประกอบอาชีพหรือมีอาชีพที่เหมาะสม

(๔) การพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะ
เครือข่ายหรือชุมชน

/(๕) การอำนวยความสะดวก...

- (๕) การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะหรือการบริการสาธารณะอื่น
- (๖) การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม
- (๗) การยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ
- (๘) การช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรมหรือถูกแสวงหาประโยชน์ โดยมีขอบข่ายกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้ง
- (๙) การให้คำแนะนำ ปรีกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดี หรือในทางการแก้ไขปัญหาครอปครัว
- (๑๐) การจัดที่พักอาศัย อาหาร และเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง
- (๑๑) การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม
- (๑๑/๑) การจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย
- (๑๒) การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี
- (๑๓) การอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

๕.๗ แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐)

วัตถุประสงค์ของแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐)

- (๑) เพื่อให้มีกรอบและแนวทางปฏิบัติงานด้านผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บท อันจะก่อให้เกิดการบูรณาการแผนในทุกระดับ และนำไปสู่การขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุและการรองรับสังคมสูงวัยของหน่วยงานต่าง ๆ อย่างมีบูรณาการ
- (๒) เพื่อเพิ่มคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้เพิ่มพูนศักยภาพของตนเองอย่างเต็มกำลังความสามารถ
- (๓) เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ สภาพแวดล้อม การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างทั่วถึง เท่าเทียม และเป็นธรรม อันจะทำให้ดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า พึ่งพาตนเองได้ มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สังคม และมีหลักประกันที่มั่นคงไปจนบั้นปลายของชีวิต
- (๔) เพื่อรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก ด้วยการส่งเสริมให้ประชากรที่จะเป็นผู้สูงอายุในอนาคต โดยเฉพาะกลุ่มผู้ที่มีอายุตั้งแต่ ๒๕ - ๕๙ ปีในปัจจุบัน ซึ่งจะเป็นผู้สูงอายุในอีก ๑ - ๓๕ ปีข้างหน้า ตระหนักและเตรียมการให้พร้อมเพื่อให้มีชีวิตที่ดีในยามสูงอายุ พร้อมทั้งจะยอมรับและร่วมมือกับผู้สูงอายุในการเป็นพลังขับเคลื่อนสังคม หรือการเกื้อหนุนผู้สูงอายุในยามที่จำเป็น

/๕.๘ แผนพัฒนา...

๕.๘ แผนพัฒนาประชากรเพื่อการพัฒนาประเทศระยะยาว (พ.ศ. ๒๕๖๕ – ๒๕๘๐)

เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่มุ่งเสริมสร้างความมั่นคงทางการประชากร ตั้งแต่แรกเกิดจนเสียชีวิต ภายใต้แนวคิด “เกิดดี อยู่ดี แก่ดี” โดยมีเป้าประสงค์สำคัญประกอบด้วย (๑) ประชากรไทยได้รับการพัฒนาตามศักยภาพสูงสุด และมีคุณภาพสอดคล้องกับบริบทการพัฒนาประเทศ บนพื้นฐานของการมีทักษะที่สอดคล้องกับโลกในศตวรรษที่ ๒๑ (๒) ประชากรไทยมีความมั่นคงทางรายได้และทรัพย์สินเพียงพอตลอดช่วงชีวิต และ (๓) มีระบบคุ้มครองทางสังคมที่สร้างความมั่นคงในชีวิต และไม่ส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนทางการคลังในระยะยาว

๕.๙ กฎกระทรวง กำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. ๒๕๔๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ข้อ ๒ ในกฎกระทรวงนี้

“สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา” หมายความว่า ส่วนของอาคารที่สร้างขึ้นและอุปกรณ์อันเป็นส่วนประกอบทางอาคารที่ติดหรือตั้งอยู่ภายในและภายนอกอาคาร เพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้อาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา และให้หมายความรวมถึงพื้นที่โดยรอบอาคารนั้นด้วย

ข้อ ๓ อาคารประเภทและลักษณะดังต่อไปนี้ ต้องจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงนี้

(๑) อาคารที่ให้บริการสาธารณะ ได้แก่ โรงแรม หอประชุม โรงแรม สถานศึกษา หอสมุด อาคารประกอบของสนามกีฬากลางแจ้งหรือสนามกีฬาในร่ม ตลาด ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า สถานบริการ ฌาปนสถาน ศาสนสถาน พิพิธภัณฑ์สถาน และสถานีขนส่งมวลชน

(๒) สถานพยาบาลทั้งของรัฐและเอกชน

(๓) อาคารที่ประกอบกิจการให้บริการหรือรับดูแลเด็ก ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือคนชรา

(๔) อาคารที่ทำการของส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย

(๕) สำนักงาน อาคารอยู่อาศัยรวม อาคารชุด หรือหอพัก ที่เป็นอาคารขนาดใหญ่

(๖) อาคารพาณิชย์กรรมหรืออาคารพาณิชย์กรรมประเภทค้าปลีกค้าส่งที่มีพื้นที่สำหรับประกอบกิจการตั้งแต่ ๕๐ ตารางเมตรขึ้นไป

/(๗) สถานี...

(๗) สถานีบริการน้ำมัน สถานีบริการก๊าซปิโตรเลียมเหลว หรือสถานีบริการก๊าซธรรมชาติ ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง

๕.๑๐ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๖

ข้อ ๖ ผู้มีสิทธิจะได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๓) มีอายุหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป ซึ่งได้ยืนยันสิทธิขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อ ๗ บุคคลใดที่มีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ให้ยืนยันสิทธิรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยไม่ต้องลงทะเบียน และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำนวยความสะดวกโดยการแจ้งไปยังผู้สูงอายุที่มีสิทธิหากผู้สูงอายุมีความประสงค์ที่จะรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ให้แนบเอกสารหลักฐานข้อมูล เพื่อยืนยันสิทธิตนเองไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อ ๑๓ การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้แก่ผู้มีสิทธิตามระเบียบนี้ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจ่ายเป็นเงินสด หรือโอนเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารในนามผู้มีสิทธิได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุหรือในนามบุคคล ที่รับมอบอำนาจเป็นหนังสือจากผู้มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นรายเดือนภายในวันที่ ๑๐ ของทุกเดือน

๕.๑๑ ประกาศคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์เพื่อสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานและบริหารจัดการระบบหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ข้อ ๖ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้ดำเนินงานและบริหารจัดการระบบหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ โดยให้มีกองทุนหลักประกันสุขภาพที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการจัดบริการสาธารณสุขของหน่วยบริการ สถานบริการ หน่วยงานสาธารณสุข หน่วยงานอื่น องค์กรหรือกลุ่มประชาชน เพื่อให้บุคคลสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ในประกาศนี้และมติคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

บทที่ ๒

การดำเนินงานด้านผู้สูงอายุและการรองรับสังคมสูงวัย

๑. กรอบการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุระดับสากลและระดับประเทศ

๑.๑ หลักการตามผลการประชุมสมัชชาโลกว่าด้วยผู้สูงอายุ ครั้งที่ ๒

การประชุมสมัชชาโลกว่าด้วยผู้สูงอายุครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๕ ณ กรุงมาดริด ประเทศสเปน เป็นผลสืบเนื่องจากการประชุมสมัชชาโลกว่าด้วยผู้สูงอายุครั้งที่ ๑ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๕ ที่กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรียจัดโดยสหประชาชาติได้มีจุดมุ่งหมายที่จะกำหนดนโยบายและจัดทำแผนปฏิบัติการสำหรับผู้สูงอายุไว้ ๓ ประเด็น ประกอบด้วย การพัฒนาส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และการคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ รวมทั้งติดตามความคืบหน้าพัฒนาการของประเทศต่าง ๆ ตลอดจนหาหรือเกี่ยวกับประเด็นปัญหาและความท้าทายใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วง ๒๐ ปี ที่ผ่านมา โดยเน้นการร่วมกันของประชาคมโลกในการแก้ไขปัญหาประชากรสูงอายุ เนื่องจากโครงสร้างประชากรทั่วโลกได้เปลี่ยนแปลงไป หากว่าประเทศไม่มีแผนการรองรับที่เหมาะสมร่วมกัน อาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก

๑.๒ ปฏิญญาผู้สูงอายุในประเทศไทย

ประเทศไทยได้ประกาศปฏิญญาผู้สูงอายุไทย เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๒ ซึ่งเป็นปีเดียวกันกับที่องค์การสหประชาชาติได้จัดประชุมและเชิญชวนให้ประเทศสมาชิกร่วมกันส่งเสริม กิจกรรมเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้สูงอายุและประกาศให้เป็นปีสากลว่าด้วยผู้สูงอายุ ปฏิญญาผู้สูงอายุไทยจึงเป็นพันธกรณีเพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีได้รับการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ โดยมีสาระสำคัญของปฏิญญาผู้สูงอายุไทยดังนี้

ข้อ ๑ ผู้สูงอายุต้องได้รับปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรีได้รับการพิทักษ์ และคุ้มครองให้พ้นจากการถูกทอดทิ้ง และละเมิดสิทธิโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้และผู้พิการที่สูงอายุ

ข้อ ๒ ผู้สูงอายุควรอยู่กับครอบครัวโดยได้รับความเคารพรักความเข้าใจความเอื้ออาทร การดูแลเอาใจใส่ การยอมรับบทบาทของกันและกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีในการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

/ข้อ ๓ ผู้สูงอายุ...

ข้อ ๓ ผู้สูงอายุควรได้รับโอกาสในการศึกษาเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง เข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการทางสังคมอันเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต เข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมรอบด้าน เพื่อสามารถปรับตัวของตนให้สมวัย

ข้อ ๔ ผู้สูงอายุควรได้ถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ให้สังคม มีโอกาสได้ทำงานที่เหมาะสมกับวัย และตามความสมัครใจ โดยได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ และเห็นชีวิตมีคุณค่า

ข้อ ๕ ผู้สูงอายุควรได้เรียนรู้ในการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง ต้องมีหลักประกัน และสามารถเข้าถึงบริการด้านสุขภาพอนามัยอย่างครบวงจรโดยเท่าเทียมกัน รวมทั้งได้รับการดูแล จนถึงวาระสุดท้ายของชีวิตอย่างสงบตามศตินิยม

ข้อ ๖ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่พึ่งพาตนเองได้สามารถช่วยเหลือครอบครัวและชุมชน มีส่วนร่วมในสังคม เป็นแหล่งภูมิปัญญาของคนรุ่นหลัง มีการเข้าสังคม มีนันทนาการที่ดีและมีเครือข่ายช่วยเหลือซึ่งกัน และกันในชุมชน

ข้อ ๗ รัฐ โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคเอกชน ประชาชน สถาบันสังคมต้องกำหนดนโยบาย และแผนหลักด้านผู้สูงอายุส่งเสริมและประสานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องให้บรรลุผลตามเป้าหมาย

ข้อ ๘ รัฐ โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคเอกชน ประชาชน สถาบันสังคมต้องตรากฎหมายว่าด้วยผู้สูงอายุ เพื่อเป็นหลักประกันและการบังคับใช้ในการพิทักษ์สิทธิคุ้มครองสวัสดิภาพ และจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ

ข้อ ๙ รัฐ โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคเอกชน ประชาชน สถาบันสังคมต้องรณรงค์ ปลุกฝัง ค่านิยมให้สังคมตระหนักถึงคุณค่าของผู้สูงอายุตามวัฒนธรรมไทยที่เน้นความกตัญญูกตเวทีและเอื้ออาทรต่อกัน

๑.๓ แนวนโยบายและแผนงานที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุและการรองรับสังคมสูงวัย

๑.๓.๑ นโยบายรัฐ

นโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุของรัฐในอดีตที่ผ่านมาเป็นการจัดระบบสวัสดิการสังคมในรูปแบบของการบรรเทาแก้ปัญหา โดยมีการส่งเสริมให้จัดตั้งชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดต่าง ๆ มีการจัดตั้งสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย มีการริเริ่มโครงการให้การสงเคราะห์ประชากรผู้สูงอายุในด้านการรักษาพยาบาล โครงการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับผู้สูงอายุในสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมไทยเป็นสังคมครอบครัวขยาย มีวัฒนธรรมที่ส่งเสริมการเคารพผู้สูงวัยกว่า ดังนั้น รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยจึงให้ความสำคัญแก่ผู้สูงอายุ โดยส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของ ผู้สูงอายุด้วยการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะต่าง ๆ สำหรับรองรับผู้สูงอายุมีการพัฒนาบริการสุขภาพอนามัย

/การให้...

การให้การสงเคราะห์การจัดการศึกษา การจัดสวัสดิการ และการสร้างความพร้อมในการเป็นสังคมผู้สูงอายุ มีการจัดหาอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการหรือทุพพลภาพ รวมทั้งสนับสนุนให้ผู้สูงอายุร่วมเป็นพลังขับเคลื่อนสังคมภายใต้หลักคิดที่ว่าผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์สูง สมควรให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาบ้านเมือง โดยจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เพื่อดูแลผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีให้ได้เข้าถึงการบริการอย่างมีศักดิ์ศรีมีคุณภาพ และเป็นธรรม นอกจากนี้ ยังมีระบบการฟื้นฟูสุขภาพในชุมชน มีการประชาสัมพันธ์เชิงรุก เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพผ่านสื่อแขนงต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

๑.๓.๒ พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา ๑๑ ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

(๑) การบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดไว้โดยให้ความสะดวก และรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ

(๒) การศึกษาการศาสนาและข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

(๓) การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม

(๔) การพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะ เครือข่ายหรือชุมชน

(๕) การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะหรือการบริการสาธารณะอื่น

(๖) การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม

(๗) การยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ

(๘) การช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรมหรือถูกแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้ง

(๙) การให้คำแนะนำ ปรีกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดีหรือในทางแก้ไข ปัญหาครอบครัว

(๑๐) การจัดที่พักอาศัยอาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง

(๑๑) การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

(๑๒) การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี

(๑๓) การอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

/๑.๓.๓ แผนพัฒนา...

๑.๓.๓ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

กำหนดแนวทางการพัฒนาผู้สูงอายุไว้ ดังนี้

(๑) หมายความว่า ๙ ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม กลยุทธ์ที่ ๓ การยกระดับความคุ้มครองทางสังคมสำหรับคนทุกช่วงวัย กลยุทธ์ย่อยที่ ๓.๓ ยกระดับความคุ้มครองทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

มุ่งสนับสนุนระบบสวัสดิการทางเลือกที่จัดโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคีการพัฒนาต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการบูรณาการข้อมูลด้านสวัสดิการและเงินช่วยเหลือทั้งหมดของผู้สูงอายุ เพื่อป้องกันความซ้ำซ้อนและเอื้อต่อการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ยากจนแบบมุ่งเป้ามากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งเพิ่มการเข้าถึงบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง โดยการเพิ่มศักยภาพของบริการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และสนับสนุนบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานบริการเอกชน ผู้ดูแลอิสระ และสมาชิกในครอบครัวที่ผ่านการฝึกอบรมทักษะที่จำเป็น และได้รับการรับรองมาตรฐานแล้ว ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถอยู่อาศัยในบ้านตนเอง ด้วยการสนับสนุนการปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้เหมาะสม โดยเฉพาะในผู้สูงอายุที่ยากจน ควบคู่กับการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีทางเลือกของที่อยู่อาศัยที่หลากหลาย ทั้งบ้านพักสำหรับผู้สูงอายุที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ และที่อยู่อาศัยที่ออกแบบสำหรับผู้สูงอายุให้เพียงพอต่อความต้องการ

(๒) หมายความว่า ๑๒ ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต กลยุทธ์ที่ ๑ คนไทยทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ กลยุทธ์ย่อยที่ ๑.๕ พัฒนาผู้สูงอายุให้เป็นพลเมืองมีคุณค่าของสังคม

(๒.๑) พัฒนาผู้สูงอายุให้เป็นพลังของสังคม ให้ผู้สูงอายุเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ภูมิปัญญาที่สั่งสมมาตลอดช่วงชีวิตสู่คนรุ่นหลัง เพื่อให้เกิดการสืบสานและต่อยอดการพัฒนาสังคมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับคนต่างวัย และส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้ทำงานตามศักยภาพ รวมทั้งพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย และหลักสูตรระยะสั้น เพื่อพัฒนาความรู้ สมรรถนะทางดิจิทัล ทักษะทางธุรกิจ และการใช้ชีวิต ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุแต่ละกลุ่ม

(๒.๒) พัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ ให้สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข และการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุแก่คนวัยอื่น ๆ รวมทั้งพัฒนานวัตกรรมรองรับการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ

/๑.๓.๔ แผนปฏิบัติการ...

๑.๓.๔ แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๘๐)

แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) แบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ แผนปฏิบัติการระยะเร่งด่วนใน ๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) โดยมีมาตรการและแนวปฏิบัติสำหรับนำไปใช้ในการพัฒนาโครงการหรือกิจกรรม ตัวชี้วัดความสำเร็จของมาตรการในรูปของผลลัพธ์หรือผลกระทบ โดยมีการกำหนดเป้าหมายในช่วง ๕ ปีแรก ตลอดกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบในการขับเคลื่อนมาตรการตามแผนฯ เพื่อให้งานบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนด และแผนปฏิบัติการระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) เพื่อให้เห็นภาพและทิศทางในระยะยาวของการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุและรองรับสังคมสูงวัยของประเทศให้เกิดความต่อเนื่องกับแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๖๕) ซึ่งประกอบด้วยแผนปฏิบัติการย่อย ๔ แผน ดังนี้

(๑) แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ เตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุ (๕ มาตรการ)

(๑.๑) ส่งเสริมให้ประชากรอายุ ๒๕ - ๕๙ ปีในมิติทางเศรษฐกิจ เช่น ส่งเสริมการออมเงินเพื่อยามชราภาพ เร่งพัฒนาระบบบำนาญแห่งชาติ แบบหลายชั้น โดยมีการกำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) อาทิ

- ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕ - ๕๙ ปี ที่มีการเตรียมการก่อนยามสูงอายุ ด้านเศรษฐกิจ ร้อยละ ๖๕

- อัตราความครอบคลุมของหลักประกันยามชราภาพในประชากรอายุ ๒๕ - ๕๙ ปี ร้อยละ ๖๐

- อัตราเงินออมภาคครัวเรือนเพิ่มขึ้น

- ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕ - ๕๙ ปี ที่อยู่ในภาคเศรษฐกิจนอกระบบเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ ร้อยละ ๕๐

- มีระบบบำนาญแห่งชาติครบทั้ง ๔ ชั้น เกิดขึ้นภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐

(๑.๒) สร้างเสริมความรู้ความเข้าใจถึงกระบวนการชราภาพ ตระหนักถึงคุณค่าศักดิ์ศรี และมีความรับผิดชอบต่อผู้สูงอายุ เช่น ส่งเสริมการให้ความรู้เรื่องกระบวนการชราภาพ รณรงค์ให้สังคมตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ เป็นต้น โดยมีการกำหนดตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) อาทิ

- ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕ - ๕๙ ปี ที่มีการเตรียมการก่อนยามสูงอายุ ด้านสังคม ร้อยละ ๖๕

/- ร้อยละ...

- ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕ - ๕๙ ปี ที่มีความรู้ความเข้าใจถึงกระบวนการชราภาพ ร้อยละ ๕๐

- ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕ - ๕๙ ปี ที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุ ร้อยละ ๕๐

(๑.๓) ส่งเสริมการพัฒนาความรู้และศักยภาพตนเองอย่างต่อเนื่อง รู้เท่าทัน และสามารถเลือกใช้ประโยชน์จากสื่อสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น ส่งเสริมประชากรวัยทำงาน ให้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตที่สอดคล้องกับความสนใจและวิถีชีวิตของตนเอง ส่งเสริมการให้ความรู้และพัฒนาทักษะในการรู้เท่าทันสื่อและใช้สื่อสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ เป็นต้น โดยมีการกำหนดตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) อาทิ

- ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕ - ๕๙ ปี ที่เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนหรือใช้บริการแหล่งเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน รวมถึงแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อสารสนเทศ เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างน้อย ๔ ครั้งต่อปี ร้อยละ ๕๐

- ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕ - ๕๙ ปี ที่รู้เท่าทันสื่อและมีพฤติกรรมการใช้สื่อสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลเชิงสร้างสรรค์ ร้อยละ ๕๐

(๑.๔) เร่งเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ เช่น สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการมีสุขภาพดีและพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ ส่งเสริมการสร้างความรู้ด้านสุขภาพ เป็นต้น โดยมีการกำหนดตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) อาทิ

- ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕ - ๕๙ ปี ที่มีการเตรียมการก่อนยามสูงอายุด้านสุขภาพ ร้อยละ ๖๕

- ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕ - ๕๙ ปี ที่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพ ร้อยละ ๕๐

(๑.๕) ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับวัยสูงอายุและเพิ่มโอกาสในการปรับสภาพที่อยู่อาศัย เช่น ส่งเสริมการปรับปรุงที่อยู่อาศัยโดยเฉพาะครัวเรือนที่มีบิดามารดาสูงอายุอาศัยอยู่ด้วย ส่งเสริมการขยายตัวของธุรกิจและอุตสาหกรรมการผลิตวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น โดยมีการกำหนดตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) อาทิ

- ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕ - ๕๙ ปี ที่มีความรู้หรือการเตรียมการก่อนยามสูงอายุด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม ร้อยละ ๖๕

/ - ร้อยละ...

- ร้อยละของประชากรอายุ ๕๕ - ๕๙ ปี ที่อาศัยอยู่ในบ้านที่มีความปลอดภัยทางกายภาพ เช่น บ้านที่มีการจัดแสงสว่างเพียงพอ บริเวณบันได ห้องน้ำ หรือทางเข้า มีราวจับในห้องน้ำ ประตูห้องน้ำ เป็นแบบเปิดให้คนอื่นสามารถเข้าไปได้เมื่อเกิดอุบัติเหตุ พื้นห้องน้ำไม่ลื่น และมีทางลาดสำหรับรถเข็น เป็นต้น ร้อยละ ๖๕

(๒) แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม (๔ มาตรการ)

(๒.๑) ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านเศรษฐกิจ เช่น ปฏิรูประบบหลักประกันยามชราภาพให้เป็นไปอย่างบูรณาการและยั่งยืน สามารถครอบคลุมผู้สูงอายุอย่างพอเพียง ทั่วถึง และเป็นธรรม ส่งเสริมการทำงานของผู้สูงอายุทั้งภาคในระบบและนอกระบบ เป็นต้น โดยมีการกำหนดตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) อาทิ

- ร้อยละของผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความยากจนหลายมิติลดลง ร้อยละ ๑๐ จากปีฐาน (พ.ศ. ๒๕๖๕)

(๒.๒) ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสุขภาพ เช่น เสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ พัฒนาระบบสุขภาพรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุแต่ละกลุ่ม และเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ เป็นต้น โดยมีการกำหนดตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) อาทิ

- อายุคาดเฉลี่ย (จำนวนปีที่คาดหวัง) ของการมีสุขภาพดีของผู้สูงอายุ (Healthy Life Expectancy) ไม่น้อยกว่า ๗๐ ปี

- ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีปัญหาภาวะสมองเสื่อมไม่เกินร้อยละ ๑๐

- ร้อยละของผู้สูงอายุที่ได้รับการประเมินคัดกรองสุขภาพ ร้อยละ ๗๐

(๒.๓) ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสังคม เช่น ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการเป็นพลังทางสังคม ส่งเสริมการจัดการสื่อสารสนเทศเพื่อผู้สูงอายุ เป็นต้น โดยมีการกำหนดตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) อาทิ

- ร้อยละของผู้สูงอายุที่ได้รับเชิญเป็นวิทยากร/ที่ปรึกษา/อาสาสมัครร่วมในการทำงานด้านผู้สูงอายุในรอบปีที่ผ่านมา ร้อยละ ๒๐

- ร้อยละของผู้สูงอายุที่สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสาร เพื่อผู้สูงอายุ ร้อยละ ๖๐

/(๒.๔) ยกระดับ...

(๒.๔) ยกกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสภาพแวดล้อม เช่น ส่งเสริมการปรับสภาพที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุทั้งภายในบ้านและนอกบ้าน สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงที่อยู่อาศัย วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สูงอายุ เป็นต้น โดยมีการกำหนดตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย ในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) อาทิ

- ร้อยละของผู้สูงอายุที่ได้รับหรือมีการปรับปรุงบ้านให้เหมาะสมและปลอดภัย ร้อยละ ๓๐

- ร้อยละของสถานที่สาธารณะที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ได้จริง ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๖๐

(๓) แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๓ ปฏิรูปและบูรณาการระบบบริหารเพื่อรองรับสังคมสูงวัย อย่างมีคุณภาพ (๘ มาตรการ)

(๓.๑) แปลงแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุสู่การปฏิบัติและผลักดันให้ทุกภาคส่วน ขับเคลื่อนแผนอย่างมีบูรณาการตั้งแต่ระดับชาติสู่ระดับท้องถิ่น โดยมีการกำหนดตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย ในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) คือ

- ร้อยละของโครงการที่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ และสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายของโครงการ ร้อยละ ๖๐

(๓.๒) ติดตามและประเมินผลนโยบายและแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุในแต่ละระดับโดยมีการกำหนดตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) คือ

- มีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓/ปรับปรุงแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐

(๓.๓) ปฏิรูประบบกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินงานของทุกภาคส่วนในการรองรับ สังคมสูงวัยเชิงรุก โดยมีการกำหนดตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) อาทิ

- ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่กับครอบครัว ร้อยละ ๙๐

- ร้อยละของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในบ้านที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัย สำหรับผู้สูงอายุ ร้อยละ ๑๐

- ร้อยละของผู้สูงอายุที่พึงพอใจกับระบบทางสัญจรและการคมนาคมทางบก ร้อยละ ๖๐

/(๓.๔) วางระบบ...

(๓.๔) วางระบบกำลังคนด้านผู้สูงอายุทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในระดับชาติ และระดับพื้นที่ โดยมีการกำหนดตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) อาทิ

- มีการกำหนดแผนกำลังคนด้านผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรม ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐
- มีหลักสูตรอบรมหรือผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการด้านผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

(๓.๕) เพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาและการจัดการงานด้านผู้สูงอายุขององค์กรชุมชน/ท้องถิ่น และผู้นำชุมชน โดยมีการกำหนดตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)

- มีฐานข้อมูลของท้องถิ่นที่เป็นต้นแบบในการบริหารจัดการงานด้านผู้สูงอายุ

(๓.๖) พัฒนาระบบการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ โดยเฉพาะกลุ่มที่เป็นกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเปราะบาง และกลุ่มที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงทั้งในฐานะผู้รับบริการ ผู้รับสวัสดิการ หรือผู้บริโภคร โดยมีการกำหนดตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) คือ

- ร้อยละของผู้สูงอายุที่ถูกละเมิดสิทธิ หรือทารุณกรรมหรือการใช้ความรุนแรงต่าง ๆ ไม่เกินร้อยละ ๓๐

(๓.๗) พัฒนาระบบปกป้องและฟื้นฟูผู้สูงอายุและครอบครัวในยามที่เกิดนานาวิฤติ โดยมีการกำหนดตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) อาทิ

- มีแผนปฏิบัติการย่อยเพื่อพัฒนาระบบปกป้องและฟื้นฟูผู้สูงอายุและครอบครัวหากเกิดนานาวิฤติภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๖

- ร้อยละของผู้สูงอายุที่ตกอยู่ในภาวะยากลำบากจากภาวะวิฤติ ไม่เกินร้อยละ ๓๐

(๓.๘) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ โดยมีการกำหนดตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) คือ

- ร้อยละของโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุในทุกระดับที่มีความร่วมมือกับภาคเอกชนและสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายของโครงการ ร้อยละ ๑๐

(๔) แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๔ เพิ่มศักยภาพการวิจัย การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมรองรับสังคมสูงวัย (๒ มาตรการ)

/(๔.๑) ส่งเสริม...

(๔.๑) ส่งเสริมการผลิตงานวิจัยและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุเพื่อการพัฒนา ศักยภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เช่น ส่งเสริมการพัฒนางานวิจัย/ผลิตภัณฑ์ด้านผู้สูงอายุหรือบริการ/ ระบบหรือกระบวนการใหม่เพื่อเพิ่มศักยภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุและส่งเสริมให้มีการนำผลงานวิจัย/ ข้อเสนอเชิงนโยบาย/นวัตกรรมด้านผู้สูงอายุไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนา ศักยภาพและคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เป็นต้น โดยมีการกำหนดตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ได้แก่

- ร้อยละของงานวิจัย/นวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุที่ได้รับงบประมาณ สนับสนุนจากหน่วยงานให้ทุนหลัก และถูกนำไปใช้ในการพัฒนา ศักยภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุใน มิติต่าง ๆ ร้อยละ ๒๐

- ร้อยละของงานวิจัย/โครงการที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุที่ได้รับงบประมาณ สนับสนุนจากหน่วยงานให้ทุนหลักและภาคเอกชน และถูกนำไปใช้ในการพัฒนา ศักยภาพและคุณภาพชีวิต ของผู้สูงอายุหรือนำไปใช้กำหนดนโยบาย (ในช่วง ๕ ปี ที่ผ่านมา) ร้อยละ ๒๐

(๔.๒) ส่งเสริมการพัฒนาระบบข้อมูล งานวิจัยและนวัตกรรมด้านผู้สูงอายุ ที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและเป็นประโยชน์ต่อภาครัฐในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ เช่น สร้างระบบข้อมูล งานวิจัย และนวัตกรรมด้านผู้สูงอายุของประเทศ สร้างกลไกเชื่อมโยงฐานข้อมูลด้านผู้สูงอายุจากหน่วยงาน ภาครัฐที่เกี่ยวข้องในระดับประเทศ จังหวัด และท้องถิ่น เป็นต้น โดยมีการกำหนดตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย ในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) อาทิ

- ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่นำข้อมูลหรือ ผลงานวิจัยด้านผู้สูงอายุไปใช้ประโยชน์

๑.๓.๕ แผนพัฒนาประชากรเพื่อการพัฒนาประเทศระยะยาว (พ.ศ. ๒๕๖๕ – ๒๕๘๐)

มีวิสัยทัศน์ให้ประเทศไทยมีประชากรที่เกิดและเติบโตอย่างมีคุณภาพ มีคุณภาพชีวิต ที่ดี มีศักยภาพในการร่วมยกระดับการพัฒนาประเทศ ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์การพัฒนา ดังนี้

(๑) การสร้างครอบครัวที่มีคุณภาพและพัฒนาระบบที่เอื้อต่อการมีและเลี้ยงบุตร มุ่งเน้นการมีระบบสนับสนุนครอบครัวหลากหลายรูปแบบ การส่งเสริมการมีบุตรในกลุ่มประชากรที่ ต้องการมีบุตรหรือ กลุ่มผู้มีบุตรยาก และการสร้างสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (๐ - ๒ ปี) ที่มีคุณภาพ

(๒) การพัฒนาระดับผลิตภาพประชากร มุ่งเน้นยกระดับระบบการศึกษาให้มี คุณภาพ พัฒนารูปแบบระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เหมาะสมกับคนทุกกลุ่ม เพิ่มกำลังแรงงานในตลาด งานโดยเฉพาะประชากรกลุ่มเปราะบาง ส่งเสริมการจ้างงานตามสมรรถนะ รวมถึงศึกษาความต้องการ แรงงานที่จะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต

/(๓) การยกระดับ...

(๓) การยกระดับความมั่นคงทางการเงิน มุ่งเน้นให้ประชาชนมีความรอบรู้ทางการเงิน ส่งเสริมการออมและนวัตกรรมทางการเงินที่หลากหลายตอบสนองต่อพฤติกรรมของประชาชนทุกกลุ่ม จัดทำระบบการออมภาคบังคับเพื่อเป็นหลักประกันทางการเงินยามชราภาพ การแก้ปัญหาหนี้สินครัวเรือนโดยพัฒนาระบบฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงข้อมูลเศรษฐกิจและสังคมรายบุคคลและวางกลไกการให้คำแนะนำและช่วยเหลือครัวเรือนที่มีปัญหาหนี้้อย่างเป็นระบบ รวมถึงมีเครื่องมือประกันภัยพื้นฐานในการพยุงระดับรายได้ของครัวเรือน

(๔) การสร้างเสริมสุขภาวะเพื่อลดการตายก่อนวัยอันควรและมีระบบดูแลระยะยาวและช่วงท้ายของชีวิต มุ่งเน้นยกระดับศักยภาพให้คนทุกวัยมีความรอบรู้ด้านสุขภาวะ ส่งเสริมการพัฒนาทักษะชีวิตและการเอาตัวรอดในภาวะวิกฤติ รวมถึงการพัฒนากระบวนการดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุและผู้ป่วยระยะท้ายของชีวิต

(๕) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพกับทุกกลุ่มวัย มุ่งเน้นพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรและเหมาะสมกับคนทุกกลุ่ม ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและระหว่างวัย รวมถึงพัฒนาชุมชนให้เอื้อต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี และสร้างพื้นที่แห่งการเรียนรู้ในระดับตำบล

(๖) การบริหารจัดการด้านการย้ายถิ่น มุ่งเน้นสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อสนับสนุนการทำงานในพื้นที่ กระจายความเจริญสู่ภูมิภาคและกระจายอำนาจด้านการบริหารไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น การดึงดูดแรงงานไทยในต่างประเทศและแรงงานต่างชาติที่มีทักษะสูงให้เข้ามาทำงานในประเทศ การส่งเสริมการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม และการปรับปรุงระบบบริหารจัดการแรงงานต่างชาติให้มีประสิทธิภาพ

๒. การทบทวนผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ

๒.๑ อุทุมพร วานิชคาม (พ.ศ. ๒๕๖๒) ได้เสนอบทความวิจัย เรื่อง การเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยมีข้อค้นพบเป็นผลการศึกษาว่า ประชาชนในเขตสายไหม มีการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อพิจารณารายด้านแล้วมีข้อเสนอแนะ ได้แก่ ๑) ด้านเศรษฐกิจ มีการเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง ชุมชนหรือสำนักงานเขต ควรจะมีการส่งเสริมให้ประชาชนทำบัญชีประเมินรายรับรายจ่ายของตนเอง วางแผนรายรับ-รายจ่ายในอนาคต ลดการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยและไม่จำเป็น ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำประกันฯ รวมทั้งเน้นย้ำการออมเงินหรือการลงทุนกับสถาบันทางการเงินเพื่อเป็นหลักประกันให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน หรือวัยสูงอายุ ๒) ด้านสุขภาพ พบว่าประชาชนในเขตสายไหมมีการเตรียมความพร้อมในระดับปานกลาง ควรจัดสรรเวลาให้เกิดความสมดุลระหว่างการทำงานกับการใช้ชีวิต พักผ่อนให้เพียงพอ เลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ และงดเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์และบุหรี่ ให้มีการตรวจสุขภาพประจำปี ๓) ด้านที่อยู่อาศัย พบว่ามีการเตรียมความพร้อมในระดับมาก ควรจะเลือกที่อยู่อาศัยที่มีความสะดวกสบาย มีขนาดเหมาะสมกับตัวเองและครอบครัว วางแผนที่จะมีที่อยู่อาศัยของตนเองเพื่อจะได้เป็นศูนย์กลางให้ลูกหลานได้อาศัย หมั่นเลือกหรือตรวจสอบปรับปรุงสภาพแวดล้อมของบริเวณรอบ ๆ บ้านและชุมชน และ ๔) ด้านสังคม พบว่ามีการเตรียมความพร้อมในระดับปานกลาง ควรมีการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนบ้าน ทำกิจกรรมสร้างสัมพันธ์ภาพและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนในครอบครัวให้มากขึ้นรวมทั้งติดตามสถานการณ์ปัจจุบันเพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์บ้านเมือง ประกอบกับการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับชุมชน

/๒.๒ สำนักงาน...

๒.๒ สำนักงานประสานการพัฒนา นโยบายรองรับสังคมสูงวัย (พ.ศ. ๒๕๖๒) ได้จัดทำแนวทางการพัฒนาและขับเคลื่อนนโยบายรองรับสังคมสูงวัยระดับพื้นที่ โดยมีกระบวนการ คือ ๑) การทำความเข้าใจสถานการณ์สังคมสูงวัยที่มากกว่าเรื่องผู้สูงอายุ ทำให้เห็นปัญหาอย่างเป็นระบบมากขึ้น ๒) ประชุมร่วมกับชุมชน/ตำบล เพื่อถ่ายทอดและทำความเข้าใจสถานการณ์สังคมสูงวัย การเตรียมรับมืออย่างเข้าใจในทุกมิติ มีการคุยกับผู้นำในพื้นที่/ท้องถิ่น ๓) การจัดทำฐานข้อมูลมาเสนอแนวทางแก้ไขหรือกระบวนการในชุมชน เพื่อรองรับสังคมสูงวัย ๔) เสนอเป็นข้อเสนอเชิงนโยบาย และ ๕) จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นต่อร่างข้อเสนอ นำไปปรับปรุงแล้วจัดทำเป็นยุทธศาสตร์ ข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติ แผนงานโครงการ ธรรมนูญตำบล เป็นต้น ซึ่งเป้าหมายสุดท้ายของการพัฒนาและขับเคลื่อนนโยบายรองรับสังคมสูงวัย คือ การได้ระบบ กลไก กระบวนการทำงาน เพื่อให้ได้นโยบายรองรับสังคมสูงวัยที่เหมาะสมกับพื้นที่ โดยอยู่ในรูปแบบยุทธศาสตร์ ข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติ ธรรมนูญสุขภาพ ธรรมนูญตำบล แผนงาน/โครงการ หรือมาตรการ เพื่อเป็นหลักประกัน ในการมีกลไกเจ้าภาพรับผิดชอบในเรื่องดังกล่าว เป็นการเตรียมรับมืออย่างเป็นระบบกับสถานการณ์สังคมสูงวัยที่เข้ามาสู่สังคมไทยแล้ว เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของทุกคนในชุมชน และพัฒนาสังคมไทยเป็นสังคมสูงวัย ที่พร้อมทั้ง ๔ มิติ ต่อไป

๒.๓ สถาบันเสริมศึกษาและทรัพยากรมนุษย์ สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (พ.ศ. ๒๕๖๓) ได้เสนอรายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report) โครงการส่งเสริมการมีรายได้และการมีงานทำของผู้สูงอายุ ตามนโยบายประชารัฐเพื่อสังคม (E๖) เพื่อชี้ให้เห็นถึงสถานการณ์ของประเทศที่มีความจำเป็นต้องจ้างงานผู้สูงอายุ ซึ่งมีมาตรการที่สำคัญคือกลไกขับเคลื่อนการทำงานเพื่อสังคม โดยประเด็นของการจ้างงานเป็นหนึ่งในการดำเนินงานของมาตรการนี้ และข้อมูลการทำงานของผู้สูงอายุที่มีลักษณะของการทำงานในรูปแบบอาชีพอิสระและมีสัดส่วนที่สูงกว่าการทำงานในระบบ (ต้องมีนายจ้าง) และศักยภาพทางกายภาพของผู้สูงอายุเริ่มลดลง ภาครัฐจึงควรสร้างแนวทางการจ้างงานผู้สูงอายุตามนโยบายประชารัฐเพื่อสังคม โดยมีรูปแบบเพื่อเสริมสร้างการจ้างงานผู้สูงอายุ ๓ รูปแบบ ได้แก่ ๑) การจ้างงานผู้สูงอายุที่อยู่ในระบบการทำงานแบบมีนายจ้าง เน้นผู้สูงอายุที่มีการทำงาน ในระบบ เช่น การขยายอายุเกษียณในรายบุคคล การจ้างงานกลับเข้ามาใหม่ และการขยายอายุการเกษียณเป็นการทั่วไป ซึ่งในแต่ละรูปแบบมีความเหมาะสมกับสถานการณ์และลักษณะของแรงงานที่แตกต่างกัน ๒) การจ้างงานผู้สูงอายุผ่านระบบของการทำงานไม่เต็มเวลา เป็นการทำงานที่ไม่ซับซ้อน หรือเป็นงานที่ไม่ต้องการประสบการณ์ในงานเดิมเหมือนรูปแบบของการขยายอายุ เช่น การกำหนดค่าจ้างรายชั่วโมงสำหรับผู้สูงอายุ การทำ Platform ของตลาดสินค้าให้กับผู้สูงอายุ และการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีความรู้ในการเป็นผู้ประกอบการและการเพิ่มทักษะการทำงานให้ผู้สูงอายุ และ ๓) การจ้างงานผู้สูงอายุ

/ผ่านกลไก...

ผ่านกลไกการทำ CSR ของกิจการต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนการจัดสรรงบประมาณเพื่อการจ้างงานผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น อาจไม่เกิดการจ้างงานมากนักและขาดความต่อเนื่อง แต่เป็นการทำให้กิจการและสังคมเกิดความตระหนักในสำคัญของการจ้างงานผู้สูงอายุ นอกจากนี้ภาครัฐอาจมีมาตรการเสริมอื่น ๆ เพื่อให้เกิดการจ้างงานผู้สูงอายุอย่างครบวงจร เป็นระบบ และไม่เป็นการบังคับสถานประกอบการให้ต้องมีการรับผู้สูงอายุเข้าทำงาน แต่เป็นการดำเนินงาน ในลักษณะความสมัครใจ หรือการสนับสนุนผ่านรูปแบบทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่ได้เป็นตัวเงินจากทางภาครัฐ เป็นต้น

๓. การดำเนินงานด้านผู้สูงอายุในประเทศไทย

การดำเนินงานด้านผู้สูงอายุในประเทศไทย มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบในด้านต่าง ๆ หลายหน่วยงาน ดังต่อไปนี้

๓.๑ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีหน้าที่รับผิดชอบตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๑๑ (๔) (๕) (๘) (๙) (๑๐) และ (๑๒) แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้จัดบริการสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุดังนี้

๓.๑.๑ การจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี

ตามประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง การสนับสนุนการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๓ เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๑๑๗ ง โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๓ เป็นต้นไป ซึ่งจะช่วยเหลือเป็นเงินรายละ ๓,๐๐๐ บาท ให้กับผู้สูงอายุที่เสียชีวิตมีฐานะยากจนตามคุณสมบัติบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยผู้สูงอายุที่เสียชีวิตต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

(๑) อายุเกิน ๖๐ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป

(๒) มีสัญชาติไทย

(๓) ผู้สูงอายุที่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เว้นแต่ผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ แต่ยังไม่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐหรือยังไม่ได้ลงทะเบียน (ให้ผู้อำนวยการเขตหรือนายอำเภอ หรือกำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน หรือนายกเทศมนตรี หรือนายกองค้การบริหารส่วนตำบล หรือนายกเมืองพัทยา หรือประธานชุมชน เป็นผู้รับรอง)

/- บัตรประจำตัว...

- บัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรอื่นที่ออกโดยหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่ายและเลขประจำตัวประชาชนของผู้ยื่นคำขอ กรณีมูลนิธิ สมาคม วัด มัสยิด โบสถ์ ให้แนบหนังสือแสดงการจดทะเบียน หรืออนุญาตให้สร้าง จัดตั้ง หรือดำเนินงานมูลนิธิ สมาคม วัด มัสยิด โบสถ์ ด้วย

- สมุดบัญชีเงินฝากธนาคารของผู้ยื่นคำขอ

- แบบแจ้งข้อมูลการรับเงินโอนผ่านระบบ Krungthai Corporate Online

- แบบคำขอรับเงินสงเคราะห์และรับรองผู้รับผิดชอบในการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี (ศผส.๐๑)

ทั้งนี้ ผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์บัตรสวัสดิการแห่งรัฐแต่ยังไม่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐหรือยังไม่ได้ลงทะเบียน ให้ผู้อำนวยการเขต หรือนายอำเภอ หรือกำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน หรือนายกเทศมนตรี หรือนายกองค้การบริหารส่วนตำบล หรือนายกเมืองพัทยา หรือประธานชุมชน เป็นผู้รับรอง (ตามแบบ ศผส.๐๒)

๓.๑.๒ ให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก

ประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง การคุ้มครองการส่งเสริมและสนับสนุนการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบความเดือดร้อน ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๓ เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๑๑๙ ง โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๓ เป็นต้นไป มีสาระสำคัญดังนี้

(๑) ประกาศฉบับนี้เป็นการคุ้มครอง การส่งเสริม และสนับสนุนการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ถูกทารุณกรรม ถูกแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย ถูกทอดทิ้ง และประสบปัญหาด้านครอบครัว ด้านที่พักอาศัย อาหาร และเครื่องนุ่งห่ม

(๒) ปรับเพิ่มวงเงินเป็นครั้งละไม่เกินวงเงิน ๓,๐๐๐ บาท ไม่เกิน ๓ ครั้งต่อคนต่อปี

(๓) สถานที่แจ้งหรือยื่นคำขอรับการช่วยเหลือ

- กรุงเทพมหานคร ให้แจ้งหรือยื่นคำขอได้ที่กรมกิจการผู้สูงอายุ กรมกิจการเด็กและเยาวชน หรือ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว หรือกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ หรือกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ หรือศูนย์ช่วยเหลือสังคม (๑๓๐๐)

- จังหวัดอื่นให้แจ้งหรือยื่นคำขอได้ที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด หรือศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ หรือหน่วยงานสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่อยู่ในจังหวัดนั้น

/(๔) การพิจารณา...

(๔) การพิจารณาให้ความช่วยเหลือและการอนุมัติจ่ายเงินกำหนด ดังนี้

- กรุงเทพมหานคร ให้อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้พิจารณาอนุมัติการจ่ายเงินให้ความช่วยเหลือ

- จังหวัดอื่น ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้พิจารณาอนุมัติการจ่ายเงินให้ความช่วยเหลือ

๓.๑.๓ การปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ
การปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ โดยสนับสนุนให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (สนง.พมจ.) และศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (ศพส.) ดำเนินกิจกรรมการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย โดยปฏิบัติตามระเบียบ กรมกิจการผู้สูงอายุว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุและเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตรสำหรับผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้ดำเนินการปรับปรุง/ซ่อมแซม ที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจนและที่อยู่อาศัยไม่ปลอดภัยให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยต่อการดำรงชีวิตผู้สูงอายุมีบ้านที่ปลอดภัย

๓.๑.๔ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ เป็นหน่วยงานในสังกัดกรมกิจการผู้สูงอายุ ออกระเบียบว่าด้วยการให้บริการผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๕๘ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ มีผลบังคับใช้ในวันที่ ๑๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ มีสาระสำคัญ คือ ผู้สูงอายุ ที่มีความประสงค์เข้ารับบริการในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุต้องมีคุณสมบัติดังนี้

(๑) มีอายุเกิน ๖๐ ปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย

(๒) ไม่เป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา และอยู่ระหว่างการสอบสวนของพนักงานสอบสวน หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาคดีของศาล

(๓) ไม่เป็นโรคติดต่อ ตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๒๓

(๔) มีความสมัครใจ

(๕) สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในกิจวัตรประจำวัน

(๖) ไม่มีอาการทางจิตที่รุนแรง หรือมีพฤติกรรมด้านลบที่จะส่งผลกระทบต่อผู้อื่น

(๗) ไม่ติดสารเสพติด หรือติดสุรา

(๘) กรณีคนเร่ร่อน ถูกทอดทิ้ง หรือไร้ที่พึ่ง ต้องผ่านกระบวนการตามพระราชบัญญัติ

คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. ๒๕๕๗ ก่อน เช่น การเยี่ยมครอบครัว/ชุมชน การหาอาชีพที่เหมาะสม เป็นต้น

/ผู้สูงอายุ...

ผู้สูงอายุที่มีความประสงค์เข้าอยู่ในศูนย์ ต้องมีคุณสมบัติดังกล่าวข้างต้น และต้องเป็นผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อนอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

ข้อ ๘ ผู้สูงอายุที่มีความประสงค์เข้าอยู่ในศูนย์ ต้องมีคุณสมบัติตามข้อ ๗ และต้องเป็นผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อนอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

(๑) ฐานะยากจน

(๒) ไม่มีที่อยู่อาศัย

(๓) ขาดผู้อุปการะ หรือผู้ให้ความช่วยเหลือดูแล

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ มีลักษณะงานที่ปฏิบัติในด้านต่าง ๆ ดังนี้

(๑) จัดบริการสวัสดิการสังคมและคุ้มครองผู้สูงอายุแบบเต็มเวลา การจัดบริการสวัสดิการสังคมและคุ้มครองผู้สูงอายุแบบบริการทางสังคม รวมทั้งการจัดบริการสวัสดิการสังคมและคุ้มครองผู้สูงอายุ ในกรณีฉุกเฉิน

(๒) ส่งเสริมและสนับสนุนองค์ความรู้และกิจกรรม การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ การส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ รวมถึงการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนและสังคมมีทัศนคติเชิงบวกกับผู้สูงอายุ

(๓) บริการและสนับสนุนการศึกษาดูงาน การฝึกอบรมภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การศึกษาวิจัย และการจัดการความรู้ด้านผู้สูงอายุ การสนับสนุนการถ่ายทอดความรู้ด้านอาชีพและภูมิปัญญาผู้สูงอายุ รวมถึงการบริการให้คำปรึกษาแนะนำผ่านช่องทางต่าง ๆ

(๔) จัดเก็บข้อมูลสถิติการให้บริการหรือการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ในพื้นที่บริการ การจัดเก็บรวบรวมสถิติข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุในพื้นที่บริการ รวมถึงการรวบรวมข้อมูลทำเนียบเครือข่ายการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ มีจำนวน ๑๒ แห่ง ดังนี้

(๑) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ เชียงใหม่

(๒) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดลำปาง

(๓) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดนครพนม

(๔) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขอนแก่น

(๕) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์

(๖) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุภูเก็ต

/(๗) ศูนย์พัฒนา...

- (๗) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดสงขลา
- (๘) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักษิณ ยะลา
- (๙) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง ชลบุรี
- (๑๐) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ พระนครศรีอยุธยา
- (๑๑) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร
- (๑๒) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี

๓.๑.๕ กองทุนผู้สูงอายุ

กองทุนผู้สูงอายุ จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๑๓ เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุให้มีศักยภาพ ความมั่นคง และมีคุณภาพชีวิตที่ดี รวมทั้งสนับสนุนกิจกรรมขององค์กรที่ดำเนินงานเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสนับสนุนผู้สูงอายุให้มีความเข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง กองทุนผู้สูงอายุ ให้บริการ ๓ กิจกรรม ประกอบด้วย

(๑) กิจกรรมการบริการเงินทุนประกอบอาชีพ

(๑.๑) กู้ยืมเป็นรายบุคคล สามารถกู้ได้รายละไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท

(๑.๒) กู้ยืมเป็นรายกลุ่ม กลุ่มละไม่น้อยกว่า ๕ คน สามารถกู้ได้กลุ่มละไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท

ผู้สูงอายุที่ประสงค์กู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพจะต้องมีอายุ ๖๐ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป มีความจำเป็นขอรับการสนับสนุนเงินกู้ยืมประกอบอาชีพ มีความสามารถในการประกอบอาชีพมีสภาพร่างกายแข็งแรง สถานที่ประกอบอาชีพอยู่จังหวัดเดียวกันกับสถานที่ยื่นขอกู้ยืมและไม่ใช่ผู้ค้างชำระเงินกองทุนผู้สูงอายุ ซึ่งการกู้ยืมเงินทุนเพื่อประกอบอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม ต้องชำระเงินคืนเป็นรายงวดทุกเดือน ระยะเวลา ๓ ปี โดยไม่คิดดอกเบี้ย

(๒) กิจกรรมสนับสนุนเงินอุดหนุนโครงการ ให้ชมรม องค์กร และภาคีเครือข่ายด้านผู้สูงอายุ

สนับสนุนเงินอุดหนุนให้กับกลุ่ม/ชมรม/องค์กร เครือข่ายผู้สูงอายุเพื่อเสริมสร้างให้ผู้สูงอายุมีการรวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็ง มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทางสังคม และสร้างคุณค่าให้แก่ตนเอง ดังนี้

(๒.๑) โครงการขนาดเล็ก ในวงเงินไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท

(๒.๒) โครงการขนาดกลาง วงเงินเกิน ๕๐,๐๐๐ - ๓๐๐,๐๐๐ บาท

(๒.๓) โครงการขนาดใหญ่ วงเงินเกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป

/(๓) กิจกรรม...

(๓) กิจกรรมมาตรการการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยที่ได้รับสิทธิในโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๐ เห็นชอบ ให้ดำเนินมาตรการฯ โดยเริ่มจ่ายให้แก่ผู้สูงอายุ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ๒๕๖๑ เป็นต้นมา ปัจจุบันได้จ่ายเงินสงเคราะห์ฯ ให้กับผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยไม่เกินกว่า ๑๐๐,๐๐๐ บาท จ่าย ๑๐๐ บาททุกคน เริ่มจ่ายในเดือนกันยายน ๒๕๖๖

๓.๒ กระทรวงสาธารณสุข

๓.๒.๑ ตามระเบียบกระทรวงสาธารณสุข ว่าด้วยการสงเคราะห์ผู้สูงอายุด้านการรักษาพยาบาล พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไป โดยผู้สูงอายุมีสิทธิรับการรักษาพยาบาลจากสถานพยาบาลแห่งนั้นโดยไม่ต้องเสียค่ารักษาพยาบาล ค่ารักษาพยาบาล ในที่นี้หมายถึง เงินที่สถานพยาบาลเรียกเก็บในการรักษาพยาบาล ซึ่งรวมถึงค่าใช้จ่ายดังต่อไปนี้

- ค่ายา ค่าผ่าตัด ค่าน้ำเกลือ ค่าเลือด และส่วนประกอบของเลือดหรือสารทดแทนหรืออาหารทางเส้นเลือดค่าออกซิเจน และอื่น ๆ ในทำนองเดียวกันนี้ ซึ่งใช้เพื่อการบำบัดโรค
- ค่าอวัยวะเทียม และอุปกรณ์ในการบำบัดโรครวมทั้งค่าซ่อมแซม
- ค่าบริการทางการแพทย์ ค่าตรวจโรค ค่าวิเคราะห์โรค ค่าชันสูตรโรค ค่าตรวจโดยห้องทดลองและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ของผู้ป่วยใน แต่ไม่รวมถึงค่าจ้างพยาบาลพิเศษ ค่าธรรมเนียมพิเศษ และค่าบริการอื่น ทำนองเดียวกันที่มีลักษณะเป็นเงินตอบแทน ค่าอุดหนุนธรรมดา ค่าถอนฟัน ค่าทำฟันปลอมที่ใช้อะคริลิก (Acrylic) เป็นฐาน
- ค่าบริการส่งเสริมสุขภาพและกายภาพบำบัด
- ค่าห้องและค่าอาหารสามัญตลอดเวลาที่เข้ารับการรักษาพยาบาล
- ค่าตรวจสุขภาพประจำปี

๓.๒.๒. กระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมกันขับเคลื่อนในกิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ การปฏิรูประบบบริการสุขภาพผู้สูงอายุด้านการบริหาร การรักษาพยาบาลที่บ้าน/ชุมชนและการดูแลสุขภาพตนเองในระบบสุขภาพปฐมภูมิเชิงนวัตกรรม โดยกรมอนามัย มีโครงการขับเคลื่อนระบบการส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิงระยะยาวแบบบูรณาการ (Long Term Care) ที่มีการยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง โดยมีการสร้างทีมบุคลากรและพัฒนาทักษะบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในการดูแลผู้สูงอายุและผู้ที่มีภาวะพึ่งพิงในชุมชนและครอบครัว

/โดยมีการ...

โดยมีการสร้างทีมบุคลากรและพัฒนาทักษะบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในการดูแลผู้สูงอายุและผู้ที่มีภาวะพึ่งพิงในชุมชนและครอบครัว โดยทีมประกอบด้วย เจ้าหน้าที่สาธารณสุข แพทย์ พยาบาล นักวิชาการสาธารณสุข นักสังคมสงเคราะห์ เกษัชกร นักกายภาพบำบัด ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรผู้จัดการการดูแลผู้สูงอายุ (Case Manager) เพื่อทำหน้าที่ในการจัดทำแผนการดูแลรายบุคคล (Care Plan) และการบริหารจัดการโครงการและจัดวัสดุอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่จำเป็นในการดูแลและจัดอบรมประชาชนทั่วไป เข้ารับการอบรมตามหลักสูตรผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Caregiver) เพื่อเป็นอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ และปฏิบัติงานเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุภายใต้ Care Plan เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีในสังคมและไม่เป็นภาระผู้อื่น ซึ่งเป็นภารกิจความร่วมมือระหว่างสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยในการขับเคลื่อนดังกล่าว มีกิจกรรมเสริมพลังให้กับผู้เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนงานผู้สูงอายุในชุมชนโดยการยกย่องเชิดชูเกียรติประกาศเกียรติคุณผู้สูงอายุสุขภาพดีชีวิตมีสุข ตำบลที่มีระบบการส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (Long Term Care) ชมรมผู้สูงอายุดีเด่น ผู้จัดการการดูแลผู้สูงอายุ (Care Manager) ระดับดีเด่น ผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Caregiver) ระดับดีเด่น

๓.๓ กระทรวงมหาดไทย

กระทรวงมหาดไทยมีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุน ประสานงานให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ในการบริหารจัดการงานของผู้สูงอายุในระดับท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

๓.๓.๑ หน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ได้แก่ ทุกกระทรวงตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ สำนักงบประมาณ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ และสำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จะต้องมีนโยบาย แผนงานและโครงการที่ชัดเจนในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการจัดการงานผู้สูงอายุในระดับท้องถิ่นอย่างบูรณาการ ดังนี้

(๑) จัดทำระบบฐานข้อมูลผู้สูงอายุทั่วประเทศ โดยเชื่อมโยงกับระบบข้อมูลของท้องถิ่น เพื่อใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและแผนงาน การจัดสวัสดิการทุกระดับ การจัดบริการสาธารณสุขและบริการทางสังคมที่จำเป็นต่อผู้สูงอายุทุกประเภท และเตรียมความพร้อมต่อการกำหนดมาตรการการบริหารจัดการในการรองรับสังคมผู้สูงอายุ

(๒) ส่งเสริมศักยภาพการทำงานด้านผู้สูงอายุแก่หน่วยงานส่วนภูมิภาค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจัดให้มีคณะทำงาน พี่เลี้ยงหรือคณะที่ปรึกษาให้ความช่วยเหลือ ด้านวิชาการและบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุ หรือค้นหารูปแบบการดำเนินงานในระดับท้องถิ่น เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างหน่วยงานส่วนภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นเอง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุในชุมชน

/ (๓) บูรณาการ...

(๓) บูรณาการส่งเสริมสุขภาพ โดยเฉพาะงานสวัสดิการสังคมและสุขภาพ เพื่อให้เกิดการดูแลผู้สูงอายุในระยะยาวที่ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงการบริการได้อย่างทั่วถึง

(๔) ให้การสนับสนุนงบประมาณสมทบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุที่ริเริ่ม หรือสร้างนวัตกรรมการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน

(๕) พิจารณาทบทวนกฎหมาย ระเบียบ อำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการงานด้านผู้สูงอายุด้านบุคลากรและงบประมาณ

(๖) ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ โดยการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ หรือศูนย์การเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ

๓.๓.๒ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง จะต้องมีนโยบาย แผนงานและโครงการที่ชัดเจนในการบริหารจัดการงานผู้สูงอายุในท้องถิ่นที่รับผิดชอบของตน ดังนี้

(๑) จัดทำฐานข้อมูลผู้สูงอายุที่จำแนกคุณลักษณะ สภาพปัญหาและความต้องการเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการจัดทำแผนงาน โครงการ กิจกรรมและการบริการที่สอดคล้อง เหมาะสมตรงกับความต้องการที่จำเป็นของผู้สูงอายุแต่ละประเภท เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ ผู้สูงอายุให้ครอบคลุมอย่างทั่วถึงต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน

(๒) จัดทำแผนงาน โครงการ และกิจกรรมด้านผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๘๐) โดยให้มีกรอบและแนวทางปฏิบัติงานด้านผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง และอยู่ในแผนงาน และแผนงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกปี เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และมาตรฐานงานด้านผู้สูงอายุของสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้แกนนำผู้สูงอายุกลุ่มองค์กรผู้สูงอายุสภาผู้สูงอายุประจำจังหวัด ชมรมผู้สูงอายุ ในชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงาน โครงการ และกิจกรรม

(๓) เสริมสร้างและประสานเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินงาน ผู้สูงอายุในชุมชน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรอิสระ ภาคประชาชนและองค์กรศาสนา แกนนำ ผู้สูงอายุกลุ่มสภาผู้สูงอายุประจำจังหวัด ชมรมผู้สูงอายุในชุมชน โดยให้เครือข่ายมีส่วนร่วมในการร่วมคิดร่วมดำเนินการโดยการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลและเฝ้าระวังในทุกด้านที่จำเป็น เหมาะสม และตรงกับความต้องการ

(๔) มีระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเครือข่ายให้เป็นไปตามมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุและมาตรฐานด้านผู้สูงอายุ

/รวมทั้ง...

รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชน ทั้งภาครัฐและเอกชน องค์กรอิสระและภาคประชาชน แคนนำ ผู้สูงอายุ กลุ่มสภาผู้สูงอายุประจำจังหวัด ชมรมผู้สูงอายุในชุมชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการ ตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุในชุมชน โดยภาครัฐหรือหน่วยงาน ส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้การ สนับสนุนเชิงวิชาการ

(๕) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดบริการเสริม เพื่อช่วยเหลือตามความจำเป็น เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวและชุมชน ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมทั่วถึงและเป็นธรรม

(๖) พัฒนาและริเริ่มรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุที่หลากหลายและเหมาะสมต่อผู้สูงอายุ ในชุมชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยขอความร่วมมือจากหน่วยงานส่วนกลาง หน่วยงานส่วนภูมิภาค และ สถาบันการศึกษาในเรื่ององค์ความรู้การสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรในชุมชน ตลอดจนทรัพยากรในการ ดำเนินงาน

(๗) ประชาสัมพันธ์งานด้านผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๘) ยกย่องเชิดชูเกียรติประกาศเกียรติคุณผู้สูงอายุที่เป็นแบบอย่างที่ดีในชุมชน

๓.๔ กระทรวงคมนาคม

ในการจัดบริการและสวัสดิการผู้สูงอายุของกระทรวงคมนาคม ตามพระราชบัญญัติ ผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๕๖ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ และข้อ ๒ แห่งประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การกำหนดหน่วยงานผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการ สนับสนุนผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๓ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมจึงออกประกาศไว้ให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงคมนาคมกำหนด หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไข การคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนแก่ผู้สูงอายุในส่วนที่เกี่ยวข้อง กับการบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข รวมทั้งการขนส่งสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๕๔ ดังนี้

๓.๔.๑ การให้บริการในระดับโรงพยาบาล ให้โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงคมนาคม ให้บริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขแก่ผู้สูงอายุดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้มีช่องทางสำหรับผู้สูงอายุแยกจากผู้รับบริการทั่วไปในแผนกผู้ป่วยนอก

(๒) กำหนดขั้นตอนและระยะเวลาในการให้บริการแก่ผู้สูงอายุ โดยปิดประกาศ ไว้ให้ชัดเจน และให้มีการประชาสัมพันธ์ในระหว่างให้บริการด้วย

/ ๓.๔.๒ การให้บริการ...

๓.๔.๒ การให้บริการการขนส่งสาธารณะ ให้คณะกรรมการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องในสังกัดกระทรวงคมนาคม จัดให้มีการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนแก่ผู้สูงอายุดังนี้

(๑) อำนวยความสะดวก และความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งสาธารณะในความรับผิดชอบ เช่น ในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือการบริการสาธารณะอื่น ๆ

(๒) ลดอัตราค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม

๓.๕ กระทรวงแรงงาน

๓.๕.๑ การประกันสังคม เป็นเรื่องสำคัญที่สำนักงานประกันสังคมของรัฐจะต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗ โดยขยายความคุ้มครองการประกันสังคมกรณีชราภาพ โดยส่งเงินเป็นร้อยละของรัฐบาล นายจ้าง และผู้ประกันตน เพื่อเป็นหลักประกันในชีวิตซึ่งหลักประกันสังคม มีคุณลักษณะ ดังนี้

(๑) เป็นระบบของการเฉลี่ยทุกข์-เฉลี่ยสุขซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิก ซึ่งโดยทั่วไปรัฐบาลจะให้ความสำคัญกับกลุ่มที่ทำงานมีรายได้และอยู่ในระบบแรงงานก่อนแล้ว จึงขยายความคุ้มครองไปสู่กลุ่มทำงานที่มีรายได้นอกระบบ การจ้างงานปกติซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มที่เรียกว่าแรงงานนอกระบบ

(๒) เงินสมทบที่เก็บไปจะสะสมเป็นกองทุน ซึ่งจะให้สิทธิประโยชน์เฉพาะกับบุคคลที่ส่งเงินสมทบ เรียกว่า “ผู้ประกันตน” เท่านั้น

(๓) การเก็บเงินสมทบ ถือว่าเป็นภาษีพิเศษจะเก็บจากบุคคลที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น

สิทธิที่ผู้ประกันตนจะได้รับ บริการทางการแพทย์รวมถึงค่าอวัยวะเทียมและอุปกรณ์ในการบำบัดการรักษาโรคตามประกาศสำนักงานประกันสังคม เรื่องหลักเกณฑ์และอัตราสำหรับประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน แบ่งเป็น ๑๐ กรณี

(๑) เจ็บป่วยปกติ

(๒) เจ็บป่วยฉุกเฉินหรืออุบัติเหตุ

(๓) ค่าบริการทางการแพทย์กรณีทันตกรรม (ถอนฟัน อุดฟันและขูดหินปูน)

(๔) กรณีบำบัดทดแทนไต ได้แก่ การฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม การล้างช่องท้องด้วยน้ำยาแบบถาวร การผ่าตัดปลูกถ่ายไต การผ่าตัดเปลี่ยนไตและการให้ยาอีริโทรโปวิติน (Erythropoietin)

(๕) กรณีปลูกถ่ายไขกระดูก (วงเงิน ๗๕๐,๐๐๐ บาท)

(๖) กรณีเปลี่ยนอวัยวะกระจกตา (วงเงิน ๒๕,๐๐๐ บาท)

/ (๗) ค่าอวัยวะเทียม...

(๗) ค่าอวัยวะเทียมและอุปกรณ์ในการบำบัดรักษาโรค (เช่น เท้าเทียม แขนเทียม ไม้ค้ำยัน เป็นต้น เบิกได้ตามรายการประกาศที่สำนักประกันสังคมกำหนด)

(๘) กรณีโรคเอดส์ (ผู้ประกันตนสามารถรับยาต้านไวรัสเอดส์ทั้งพื้นฐานสูตร ทางเลือก และสูตรดื้อยารวมทั้งการตรวจทางห้องปฏิบัติการอื่นๆ ที่โรงพยาบาลตามบัตรรับรองสิทธิการรักษาพยาบาลโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย)

(๙) กรณีที่มีสิทธิแต่ยังไม่มีบัตรรับรองสิทธิการรักษาพยาบาล (เบิกได้เช่นเดียวกับกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยฉุกเฉิน หากจำเป็นต้องนอนรักษาตัวในโรงพยาบาล เกิน ๗๒ ชั่วโมงให้รีบแจ้งสำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่/จังหวัด/สาขาเพื่อเบิกค่ารักษาได้ถึงวันที่ออกจากโรงพยาบาล)

(๑๐) กรณีไม่มีสิทธิได้รับบริการทางการแพทย์ (๑๔ โรคยกเว้น)

ความสำเร็จของการประกันสังคม คือ การที่จะทำให้การประกันสังคมสามารถครอบคลุมทุกตัวบุคคลของประชาชน เมื่อจ่ายเงินสมทบครบ ๓ เดือนภายในระยะเวลา ๑๕ เดือน ก่อนเดือนรับบริการทางการแพทย์และเลือกโรงพยาบาลแล้ว โรงพยาบาลที่ผู้ประกันตนเลือกเอง สามารถเปลี่ยนแปลงได้ปีละ ๑ ครั้ง ช่วงเดือนมกราคม – มีนาคมของทุกปีผู้ประกันตนจะได้รับ “บัตรรับรองสิทธิการรักษาพยาบาล” ซึ่งบัตรจะมีชื่อของผู้ประกันตน และชื่อสถานพยาบาลที่เลือกไว้ แต่ไม่มีภาพถ่ายติด จึงต้องใช้ควบคู่กับบัตรประจำตัวประชาชน การเข้ารับการรักษาไม่ว่าจะเป็น “ผู้ป่วยนอก” คือผู้ป่วยไปพบแพทย์ฯ ตรวจรักษาจัดยาให้แล้วกลับบ้านหรือนอนรักษาเป็น “ผู้ป่วยใน” ค่ารักษาที่เกิดขึ้นทั้งหมดในโรงพยาบาลตามบัตรรับรองสิทธิการรักษาพยาบาล ผู้ประกันตนไม่ต้องจ่าย ยกเว้น ขออยู่ห้องพิเศษหรือขอแพทย์พิเศษเอง สถานพยาบาลที่ผู้ประกันตนเลือกถือเป็นสถานพยาบาลหลัก ซึ่งสถานพยาบาลหลักนั้น อาจมีสถานพยาบาลเครือข่าย เช่น โรงพยาบาลเล็ก ๆ หรือคลินิก เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ประกันตน โดยผู้ประกันตนสามารถเข้าไปรักษาพยาบาลได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ในขณะที่เดียวกันถ้าโรคบางโรคโรงพยาบาลตามบัตรรับรองสิทธิการรักษาพยาบาลรักษาไม่ได้เช่น การผ่าตัดหัวใจ ผ่าตัดสมอง ผ่าตัดเปิดกะโหลกศีรษะ โรงพยาบาลตามบัตรรับรองสิทธิการรักษาพยาบาล ก็จะส่งตัวไปรักษาที่โรงพยาบาลระดับสูง (โรงพยาบาลที่มีศักยภาพในการให้บริการทางการแพทย์แก่ผู้ประกันตนที่เกินขีดความสามารถของสถานพยาบาลตามบัตรรับรองสิทธิการรักษาพยาบาลจะให้บริการแก่ผู้ประกันตนได้) ที่สถานพยาบาลตามบัตรรับรอง สิทธิการรักษาพยาบาลนั้น ทำข้อตกลงไว้โดยค่ารักษาพยาบาลที่เกิดขึ้น จะอยู่ในความรับผิดชอบของโรงพยาบาลตามบัตรรับรองสิทธิการรักษาพยาบาล

/ ๓.๕.๒ การพัฒนา...

๓.๕.๒ การพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงานมีภารกิจในการส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๑๑(๓) และประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่อง จัดฝึกอบรมทักษะอาชีพหรือฝึกอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ ตามอัธยาศัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนผู้สูงอายุในการเข้ารับการฝึกอาชีพในหลักสูตรของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุเป็นวิทยากร รวมทั้งเป็นอนุกรรมการด้านมาตรฐาน ฝีมือแรงงาน ตลอดจนได้ศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาฝีมือแรงงานผู้สูงอายุ ดังนี้

(๑) ให้บริการผู้สูงอายุในการฝึกอบรมฝีมือในหลักสูตรของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน และจัดการฝึกเฉพาะกลุ่มให้กับผู้สูงอายุ หลักสูตรที่ผู้สูงอายุสามารถฝึกอบรมได้ ได้แก่ การทำเครื่องตีมาจากสมุนไพรการทำเครื่องหอมจากพรรณไม้ การแปรรูปและการถนอมอาหาร การประกอบอาหารไทย ๔ ภาค ศิลปะการปั้นดอกไม้จากแป้งสาลี การทำกล่องเก็บของด้วยไม้ขนาดเล็กการทำผลิตภัณฑ์จากผ้า การออกแบบบรรจุภัณฑ์การนวดเท้าเพื่อสุขภาพ เป็นต้น

(๒) ส่งเสริม/สนับสนุนให้ผู้สูงอายุที่มีความรู้ความสามารถเป็นวิทยากร/ คณะอนุกรรมการกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงาน ทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

(๓) ศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาฝีมือแรงงานผู้สูงอายุ เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานให้กับสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาค และศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด

๓.๖ กระทรวงวัฒนธรรม

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติกระทรวงวัฒนธรรม (สวช.) เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่รวบรวมและคัดเลือกศิลปินแห่งชาติส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่ทรงคุณค่าภูมิปัญญาไทย ที่มีความสามารถในด้านต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมและคงเอกลักษณ์ในสังคมไทย

นอกจากนี้ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่อง การกำหนดหน่วยงานผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ (ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖) พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้ระบุให้ กระทรวงวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานรับผิดชอบในเรื่องกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขการคุ้มครอง

การส่งเสริมและการสนับสนุนผู้สูงอายุในการศึกษา การศาสนาและข้อมูลข่าวสารการดำเนินชีวิตรวมทั้ง การคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนผู้สูงอายุในการจัดบริการเพื่ออำนวยความสะดวกด้านพิพิธภัณฑ์โบราณสถาน หอจดหมายเหตุฯ และการจัดกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ตามมาตรา ๑๑ (๒) (๑๓)

/๓.๗ กระทรวง...

๓.๗ กระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดบริการสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุดังนี้

๓.๗.๑ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้จัดบริการการศึกษา
นอกโรงเรียนสำหรับผู้สูงอายุ คือ กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน และกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย
ในหลายๆ รูปแบบ ทั้งในการศึกษาแบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐานและการให้การศึกษา เพื่อช่วยพัฒนาอาชีพ
ของผู้สูงอายุ โดยให้บริการทั้งในโรงเรียนประจำและโรงเรียนฝึกอาชีพเคลื่อนที่ นอกจากนี้ยังมีการเผยแพร่ให้
ความรู้ในการดำเนินชีวิต เช่น งานอาชีพ สุขภาพ กฎหมาย โภชนาการ โดยผ่านสื่อ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น

๓.๗.๒ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (ส.ช.) ได้ให้หน่วยงานจัดทำหลักสูตร
การดูแลผู้สูงอายุรวมทั้งติดตามและควบคุมการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ที่ดำเนินการ
สอนตามหลักสูตรนี้

นอกจากนี้ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดหน้าที่หน่วยงานรับผิดชอบในการ
ดำเนินงานตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๔๗ และเรื่องกำหนด
หน่วยงานผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครองการส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุใน
ด้านต่าง ๆ (ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖) พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้ระบุให้กระทรวงศึกษาธิการเป็น
หน่วยงานรับผิดชอบในเรื่องกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขการคุ้มครองการส่งเสริมและการ
สนับสนุนผู้สูงอายุในการศึกษาและข้อมูลข่าวสารการดำเนินชีวิตตามมาตรา ๑๑(๒) ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ
ได้ดำเนินการออกประกาศแล้วลงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๔๗

๓.๘ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้ให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่หลักในการส่งเสริมสุขภาพ
แก่ประชาชน โดยใช้กีฬาเป็นสื่อ ในส่วนผู้สูงอายุได้จัดทำโครงการและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต
ของผู้สูงอายุให้ดีขึ้น เช่น โครงการเพิ่มคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โครงการค่ายพักแรม การออกกำลังกาย
เพื่อสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ โครงการส่งเสริมกีฬาและสุขภาพมวลชน เป็นต้น บางโครงการที่จัดทำจะเน้น
การประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน และองค์กรชุมชนร่วมกันจัดกิจกรรม
ให้แก่ผู้สูงอายุได้ออกกำลังกาย และเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพมากขึ้นและถูกต้อง ตามหลักวิชาการรวมทั้งส่งเสริม
การให้บริการทางวิชาการโดยจัดทำเป็นเอกสารคู่มือต่าง ๆ แผ่นโปสเตอร์ วิดีทัศน์ โทรทัศน์และวิทยุ
เป็นสื่อในการเผยแพร่

/นอกจากนี้...

นอกจากนี้ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่อง การกำหนดหน่วยงานผู้มีอำนาจหน้าที่ รับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครองการส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ (ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุพ.ศ. ๒๕๕๖) พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๓ ได้ระบุให้กระทรวง การท่องเที่ยวและกีฬาเป็นหน่วยงานรับผิดชอบในเรื่องกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขการ คุ้มครองการส่งเสริมและการสนับสนุนผู้สูงอายุในการจัดบริการและการจัดบริการสถานที่ท่องเที่ยว การ จัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการตามมาตรา ๑๑ (๑๓)

บทที่ ๓

แนวคิดและแนวทางการดำเนินงานเพื่อรองรับสังคมสูงวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานในระดับพื้นที่ที่มีการบริการสาธารณะให้กับประชาชนในท้องถิ่น โดยดำเนินการและบริหารงานในระดับรองจากระดับส่วนกลางและส่วนภูมิภาค อีกทั้งการบริหารงานท้องถิ่นเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นปกครองตนเองในรูปแบบของการปกครองท้องถิ่น (Local Government) ซึ่งรูปแบบการบริหารราชการระดับท้องถิ่นของไทยในปัจจุบันมีการจัดระเบียบราชการบริหารส่วนท้องถิ่นอยู่ ๒ ระบบ คือ (๑) ระบบทั่วไปที่ใช้แก่ท้องถิ่นทั่วไป ซึ่งในปัจจุบันมีอยู่ ๓ รูปแบบ คือ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลและองค์การบริหารส่วนจังหวัด (๒) ระบบพิเศษที่ใช้เฉพาะท้องถิ่นบางแห่งซึ่งในปัจจุบันมีอยู่ ๒ รูปแบบ คือ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา โดยพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้มีการปฏิรูปเพื่อการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเสริมสร้างศักยภาพของหน่วยงาน ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๔ โดยมีการกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็มากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งเป็นไปตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะงานที่ได้มีการถ่ายโอนจากหน่วยราชการส่วนภูมิภาค เช่น งานบริการการศึกษา งานบริการสาธารณสุข และงานทะเบียนต่าง ๆ นอกจากนี้ การจัดบริการสาธารณะประเภทต่าง ๆ ในทางปฏิบัติตามมาตรา ๑๖ และ ๑๗ (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม) อีกทั้ง ยังสามารถบริหารจัดการต่อผู้สูงอายุและผู้พิการได้ด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะการจัดทำเป็นบริการสังคมผู้สูงอายุที่กล่าวมาจะเป็นการบริหารงานโดยนโยบายผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงานเช่นเดียวกับการบริหารงานตามภารกิจด้านอื่น ๆ เช่น การส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ การคุ้มครองทางสังคมและการสงเคราะห์เฉพาะหน้า (เช่น จ่ายเงินเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือน) การจัดตั้งศูนย์บริการผู้สูงอายุลักษณะต่าง ๆ การจัดให้มีโรงเรียนผู้สูงอายุ การเยี่ยมตามบ้าน การปรับปรุงที่อยู่อาศัย การทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ เฉพาะอย่างยิ่งด้านสุขภาพ และการสงเคราะห์ตามสภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยมีพื้นฐานการให้บริการในชุมชนและครอบครัวเป็นหลัก การจัดบริการแก่ผู้สูงอายุของท้องถิ่นยังต้องปฏิบัติตามยุทธศาสตร์การเตรียมรับสังคมสูงวัย พระราชบัญญัติผู้สูงอายุแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติมซึ่งเป็นกรอบในการจัดบริการและการปฏิบัติงานร่วมด้วย

/สำหรับ...

สำหรับสภาพปัญหาที่กล่าวมาองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และทุกภาคส่วนของสังคมต้องดำเนินการร่วมกันแก้ไข ตลอดจนวิธีการกำหนดนโยบายและมาตรการรองรับการเข้าสู่สังคมสูงวัยของประเทศไทย ให้มีประสิทธิภาพและครอบคลุมทั่วถึงผู้สูงอายุทุกกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแล ช่วยเหลือ และพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีมีศักดิ์ศรี และมีความมั่นคงของชีวิต โดยต้องพิจารณาจากเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบายแห่งรัฐ ดังนั้น การศึกษานี้ จึงจำเป็นต้องมีกระบวนการประเมินสถานการณ์ของตำบล เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถประเมินสถานการณ์ในเบื้องต้นก่อนการดำเนินงานได้ รวมทั้งฐานข้อมูลพื้นฐาน ทรัพยากร องค์ความรู้ บุคลากร และทุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สามารถใช้คู่มือการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดในการดำเนินงานตามแนวทางการดำเนินงาน เพื่อรองรับสังคมสูงวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

/๑. การประเมิน...

๑. การประเมินสถานการณ์ของตำบล

คำถาม ๑๐ ข้อต่อไปนี่

เป็นคำถามเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนรองรับสังคมสูงวัยระดับตำบลใช้ในการประเมินตนเองเพื่อทราบระดับความรู้ ความเข้าใจ และความพร้อมในการดำเนินงาน

หากตำบลของท่านมีสถานการณ์ตรงตามหัวข้อใด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องตารางต่อไปนี่

ใช่	ไม่ใช่	คำถาม
		๑. ผู้นำท้องถิ่นของท่าน มีความรู้ ความเข้าใจ และความพร้อมในการเตรียมรองรับสังคมสูงวัย
		๒. กลุ่มเป้าหมายในการเตรียมรองรับสังคมสูงวัย คือ คนทุกกลุ่มวัย
		๓. ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ของท่าน มีการออม เช่น เงิน ทองคำ ต้นไม้ ฯลฯ หรือมีสวัสดิการที่เพียงพอต่อการดำรงชีพอย่างมีคุณภาพในยามชรา
		๔. ในพื้นที่ของท่าน มีการจ้างงานหรือการสร้างอาชีพสำหรับประชากรวัยหนุ่มสาวหรือวัยแรงงาน
		๕. ในพื้นที่ของท่าน มีตลาดที่รองรับการจำหน่ายสินค้าของคนในชุมชน เพื่อสร้างรายได้และเงินออม
		๖. ในรอบปีที่ผ่านมาประชาชนในพื้นที่ของท่าน ไม่มีใครได้รับอุบัติเหตุจากการลื่นล้มหรือสะดุดล้ม อันเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ไม่เหมาะสมในบ้านหรือในที่สาธารณะ
		๗. สถานที่ราชการและสถานที่สาธารณะภาพรวมในพื้นที่ของท่าน เช่น วัด โรงพยาบาล ตลาด สวนสาธารณะ ฯลฯ เอื้อต่อการเข้าถึงและใช้บริการ ที่สะดวก และปลอดภัยสำหรับผู้ที่มีข้อจำกัดทางร่างกาย เช่น คนพิการและผู้สูงอายุ
		๘. ในพื้นที่ของท่าน มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัยของประชากรทุกช่วงวัยอย่างมีคุณภาพ
		๙. ในพื้นที่ของท่าน ประชากรที่มีปัญหาสุขภาพ เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง เคลื่อนไหวช่วยเหลือตนเองไม่ได้ หรือเป็นผู้ป่วยติดเตียง ได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดจากหน่วยงานและระบบบริการสุขภาพอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ
		๑๐. ในพื้นที่ของท่าน มีการรวมกลุ่มของประชาชนวัยต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมสุขภาพพลานามัย ส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม หรือกิจกรรมจิตอาสา ฯลฯ
		รวมคะแนน (ถ้าตอบ “ใช่” ข้อละ = ๑ คะแนน, ถ้าตอบ “ไม่ใช่” ข้อละ = ๐ คะแนน)

/การแปรผล...

การแปรผลคะแนน

เมื่อใช้แบบประเมินสถานการณ์ของตำบลแล้วจะพบว่า **ตำบลมีความพร้อมขับเคลื่อนระบบรองรับสังคมสูงวัย ระดับใด** ดังนี้

๐ - ๓ **คะแนน** หมายความว่า ตำบลของท่านมีความรู้ ความเข้าใจ และความพร้อมรองรับสังคมสูงวัยระดับน้อย

๔ - ๗ **คะแนน** หมายความว่า ตำบลของท่านมีความรู้ ความเข้าใจ และความพร้อมรองรับสังคมสูงวัยระดับปานกลาง

๘ - ๑๐ **คะแนน** หมายความว่า ตำบลของท่านมีความรู้ ความเข้าใจ และความพร้อมรองรับสังคมสูงวัยระดับสูง

ผลการประเมินสถานการณ์ของตำบล อธิบายความ ดังนี้

ตำบลมีความพร้อม ระดับสูง (๘ - ๑๐ คะแนน) สามารถพัฒนายกระดับการดำเนินงานที่มีอยู่ให้กลายเป็นพื้นที่ต้นแบบ แหล่งเรียนรู้ หรือถอดองค์ความรู้จากการทำงานเพื่อถ่ายทอดแก่พื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

ตำบลมีความพร้อม ระดับปานกลาง (๔ - ๗ คะแนน) ควรทบทวนการดำเนินงานที่ผ่านมาว่ามีจุดแข็ง จุดอ่อน ตลอดจนปัญหาอุปสรรคหรือข้อติดขัดประการใดที่ต้องแก้ไข อาจจะช่วยให้ตำบลมีระดับความพร้อมในการขับเคลื่อนระบบรองรับสังคมสูงวัยให้ดียิ่งขึ้น

ตำบลมีความพร้อม ระดับน้อย (๐-๓ คะแนน) ควรเร่งสร้างความเข้าใจ ความตระหนัก และความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในตำบล เพื่อแสวงหาแนวทางการพัฒนาระบบรองรับสังคมสูงวัยให้เกิดขึ้นในตำบล

ทั้งนี้ แนวทางการขับเคลื่อนระบบรองรับสังคมสูงวัยระดับตำบลฉบับนี้ อาจเป็นเครื่องมือสำคัญที่ตำบลสามารถศึกษาเรียนรู้และนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาระบบรองรับสังคมสูงวัยให้เกิดผลเป็นรูปธรรมในตำบลต่อไป

/๒. เป้าหมายและ...

๒. เป้าหมายและแนวทางการขับเคลื่อนระบบรองรับสังคมสูงวัย

เพื่อให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖ – ๒๕๘๐) โดยครอบคลุมการดำเนินการภายใต้รูปแบบ ๔ มิติ ดังนี้

๑. มิติเศรษฐกิจ	๒. มิติสภาพแวดล้อม
<p>เป้าหมาย : ให้ประชาชนมีสวัสดิการ มีหลักประกันรายได้ และเงินออมเพียงพอต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ</p> <p>แนวทาง :</p> <ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาระบบบำนาญแห่งชาติ - การส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมกองทุนการออมแห่งชาติ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ - การขยายอายุเกษียณ - การจ้างงานคนทุกกลุ่มวัยในชุมชน - การส่งเสริมกลุ่มอาชีพหรือวิสาหกิจชุมชน - การส่งเสริมการวางแผนการเงิน - การส่งเสริมการออมและการจัดสวัสดิการชุมชน - การส่งเสริมการปลูกต้นไม้เป็นบำนาญชีวิต ฯลฯ - การแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือน - การสร้างความรอบรู้ทางการเงิน 	<p>เป้าหมาย : มุ่งเน้นปรับสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยของทุกวัย ป้องกันการพลัดตกหกล้มไม่ให้เกิดภาวะ ๑ คนล้มเจ็บทั้งบ้าน</p> <p>แนวทาง :</p> <ul style="list-style-type: none"> - การปรับสภาพที่อยู่อาศัยให้ปลอดภัย - การปรับสภาพแวดล้อมพื้นที่สาธารณะ เช่น สถานที่ราชการ ศาสนสถาน สวนสาธารณะ ตลาด ฯลฯ - การปรับสภาพทางเท้าให้สะดวกและปลอดภัย - การส่งเสริมความรู้/พัฒนาช่างชุมชน - การจัดตั้งกองทุนช่างชุมชน - การส่งเสริมสิ่งอำนวยความสะดวก ฯลฯ

๓. มิติสุขภาพ	๔. มิติสังคม
<p>ป เป้าหมาย : มุ่งส่งเสริมสุขภาพคนไทยให้มีสุขภาพแข็งแรง พึ่งตนเองได้ในระยะยาว ถ้าป่วยก็หายเร็ว และส่งเสริมการตายดี หรือการจากไปอย่างสงบ มีศักดิ์ศรี ไม่ทนทุกข์ทรมานในวาระสุดท้ายของชีวิต</p> <p>แนวทาง :</p> <ul style="list-style-type: none"> - การส่งเสริมความรู้และพฤติกรรมสุขภาพ - การส่งเสริมให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบสุขภาพ และระบบบริการสุขภาพ - การพัฒนาระบบรับส่งผู้ป่วยไปโรงพยาบาล - การพัฒนาระบบการดูแลระยะยาว - การพัฒนาศักยภาพผู้ดูแลผู้สูงอายุและผู้พิการ - การพัฒนาระบบ Intermediate care เพื่อฟื้นฟูสุขภาพ และกายภาพบำบัด - การพัฒนาระบบดูแลระหว่างวัน Day care - การพัฒนาระบบการดูแลระยะสุดท้ายของชีวิต - การพัฒนาระบบการดูแลแบบประคับประคอง และผู้ป่วยในระยะท้ายของชีวิต - การเข้าร่วมดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ - การเข้าร่วมดำเนินการกองทุนจัดบริการระยะยาวสำหรับผู้มีภาวะพึ่งพิง 	<p>ป เป้าหมาย : ส่งเสริมการรวมกลุ่มกันในชุมชนของทุกกลุ่มวัย เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน</p> <p>แนวทาง :</p> <ul style="list-style-type: none"> - การจัดตั้งโรงเรียน ๓ วัย/การขยายผลโรงเรียนผู้สูงอายุ สู่วัย ๓ วัย - การถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนภูมิปัญญา - การส่งเสริมการรวมกลุ่มกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพกาย สุขภาพจิต - การส่งเสริมชมรมและกิจกรรมจิตอาสาในชุมชน - การส่งเสริมให้มีการวางแผนชีวิตครอบครัวใหม่ - การส่งเสริมผู้ที่มีความพร้อมให้มีบุตร และชะลอการตั้งครรภ์ของผู้ที่ไม่พร้อม - การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ฯลฯ - การส่งเสริมให้มีศูนย์ดูแลเด็กเล็กอายุ (๐ - ๒ ปี) - การสนับสนุนให้มีระบบพี่เลี้ยงในชุมชนเพื่อช่วยเหลือครอบครัวที่เปราะบาง

๓. แนวทางการขับเคลื่อนระบบรองรับสังคมสูงวัย

การส่งเสริมให้ตำบลมีศักยภาพที่เพียงพอในการขับเคลื่อนระบบรองรับสังคมสูงวัย เพื่อให้ประชากรทุกกลุ่มวัยมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัยในอนาคตนั้น ควรพิจารณาปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ๗ ประการ ดังต่อไปนี้

/๓.๑ กลไก...

๓.๑ กลไกการดำเนินงาน ที่มีองค์ประกอบจากหลายภาคส่วน

กลไกที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนระบบรองรับสังคมสูงวัยของตำบล แบ่งเป็น ๒ ลักษณะ คือ กลไกดำเนินงาน และ กลไกสนับสนุน รายละเอียด ดังนี้

๓.๑.๑ กลไกดำเนินงาน ใช้หลักคิดจุดพลัง ประกอบด้วย ท้องถิ่น ท้องที่ หน่วยงาน และชุมชน โดยจัดให้มีคณะกรรมการ หรือคณะทำงานภายในตำบล ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ขับเคลื่อนการเตรียมรองรับสังคมสูงวัย มีองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นเป็นกลไกหลัก ในการดำเนินงาน ร่วมกับ ผู้นำท้องที่ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ผู้นำตามธรรมชาติ สภามหาวิทยาลัยชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ชมรมผู้สูงอายุ ตลอดจนหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ เกษตรตำบล พัฒนาชุมชน ศูนย์การศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ฯลฯ

๓.๑.๒ กลไกสนับสนุน หมายถึง หน่วยงาน องค์กร ตลอดจนภาคีเครือข่ายภายนอกตำบลซึ่งอาจเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน หรือภาคประชาสังคม ที่เข้ามาสนับสนุนด้านวิชาการ องค์ความรู้ งบประมาณ หรือเป็นพี่เลี้ยงให้พื้นที่ เช่น สมัชชาสุขภาพจังหวัด ขบวนการองค์กรชุมชนจังหวัด สถาบันการศึกษาในท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (พอช.) มูลนิธิ สมาคม หรือภาคธุรกิจเอกชน เป็นต้น

๓.๒ ข้อมูลของพื้นที่ตำบล จากการสำรวจ รวบรวม และวิเคราะห์

ข้อมูลสำคัญที่ควรรวบรวม ประกอบด้วย ๓ ส่วน ได้แก่

๓.๒.๑ ข้อมูลโครงสร้างประชากร คือ ข้อมูลสัดส่วนจำนวนประชากรของตำบลที่จำแนกตามช่วงอายุ ย้อนหลัง ๓ – ๕ ปี ซึ่งจะช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจสถานการณ์สังคมสูงวัยของพื้นที่ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๓.๒.๒ ข้อมูลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการรองรับสังคมสูงวัยของหน่วยงาน องค์กร ภาคีเครือข่ายทั้งในและนอกพื้นที่

๓.๒.๓ ข้อมูลทุนทางสังคม ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสุขภาพ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และด้านการศึกษา ภาคีเครือข่าย และทุนทางสังคมอื่น ๆ ของพื้นที่ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มจิตอาสา ศาสนสถาน และความเชื่อ ฯลฯ

๓.๓ การสื่อสารสร้างความเข้าใจสังคมสูงวัย

การสื่อสารสร้างความเข้าใจเรื่องสังคมสูงวัยผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่มีความเข้าใจ ตระหนัก และมีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานรองรับสังคมสูงวัย โดยดำเนินการได้หลายช่องทาง อาทิ วิทยุชุมชน สื่อสังคมออนไลน์

/สื่อบุคคล...

สื่อบุคคลผ่านผู้นำทางความคิดในชุมชน หอกระจายข่าว การประชุม การจัดเวทีสาธารณะ การพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประชาสัมพันธ์ในงานประเพณี หรือกิจกรรมสำคัญของชุมชน เป็นต้น

๓.๔ การสร้างความร่วมมือจากองค์กรภาคีเครือข่ายทั้งภายในและภายนอก

การสร้างความร่วมมือภายใน คือ การส่งเสริมให้ประชาชนและทุกภาคส่วนในตำบลมีส่วนร่วมในการดำเนินงานรูปแบบต่าง ๆ ขณะที่การประสานความร่วมมือภายนอกเป็นการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงาน องค์กร หรือภาคีเครือข่ายนอกตำบลเพื่อให้การสนับสนุนด้านต่าง ๆ เช่น การเป็นพี่เลี้ยง การสนับสนุนองค์ความรู้หรือวิชาการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนงบประมาณในการดำเนินงานตามแผนรองรับสังคมสูงวัย

๓.๕ การใช้กิจกรรมหรือทุนที่มีในชุมชน เป็นตัวขับเคลื่อน

การนำโครงการ หรือกิจกรรม ของหน่วยงาน องค์กร ภาคีเครือข่าย ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น มาต่อยอดหรือประยุกต์ ให้เกิดเป็นแผนรองรับสังคมสูงวัยตำบล เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นเป้าหมาย ทิศทาง และภาพรวมการดำเนินงานของตำบลร่วมกัน

๓.๖ การผลักดันการรองรับสังคมสูงวัยเป็นนโยบาย หรือวาระของตำบล อำเภอ และจังหวัด

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบรรจุแผนการรองรับสังคมสูงวัยเข้าสู่แผนพัฒนาท้องถิ่นออกเทศบัญญัติ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่น หรือประกาศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดรูปธรรมในการดำเนินการ ตลอดจนผลักดันให้เป็นวาระของอำเภอผ่านกลไกคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอรวมถึงวาระของจังหวัด โดยบรรจุในยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด เป็นต้น

๓.๗ การใช้งานวิชาการเป็นกระบวนการไปสู่การขับเคลื่อนเรื่องสังคมสูงวัย

บางพื้นที่อาจใช้งานวิจัยหรืองานวิชาการร่วมกับชุมชนเพื่อเป็นกระบวนการขับเคลื่อนให้ประชาชน และทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานรองรับสังคมสูงวัยในตำบล

ทั้งนี้ ปัจจัยการดำเนินงานขับเคลื่อนสังคมสูงวัยในตำบลทั้ง ๗ ปัจจัยมีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงานซึ่งแต่ละหน่วยงานมีแผนงาน งบประมาณที่ทำงานในประเด็นดังกล่าวอยู่แล้วทั้ง ๔ มิติดังนั้นหากจะขับเคลื่อนงานรองรับสังคมสูงวัยให้มีประสิทธิภาพ ควรต้องจัดทำ “แผนรองรับสังคมสูงวัยระดับตำบล” เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีขั้นตอนดังนี้

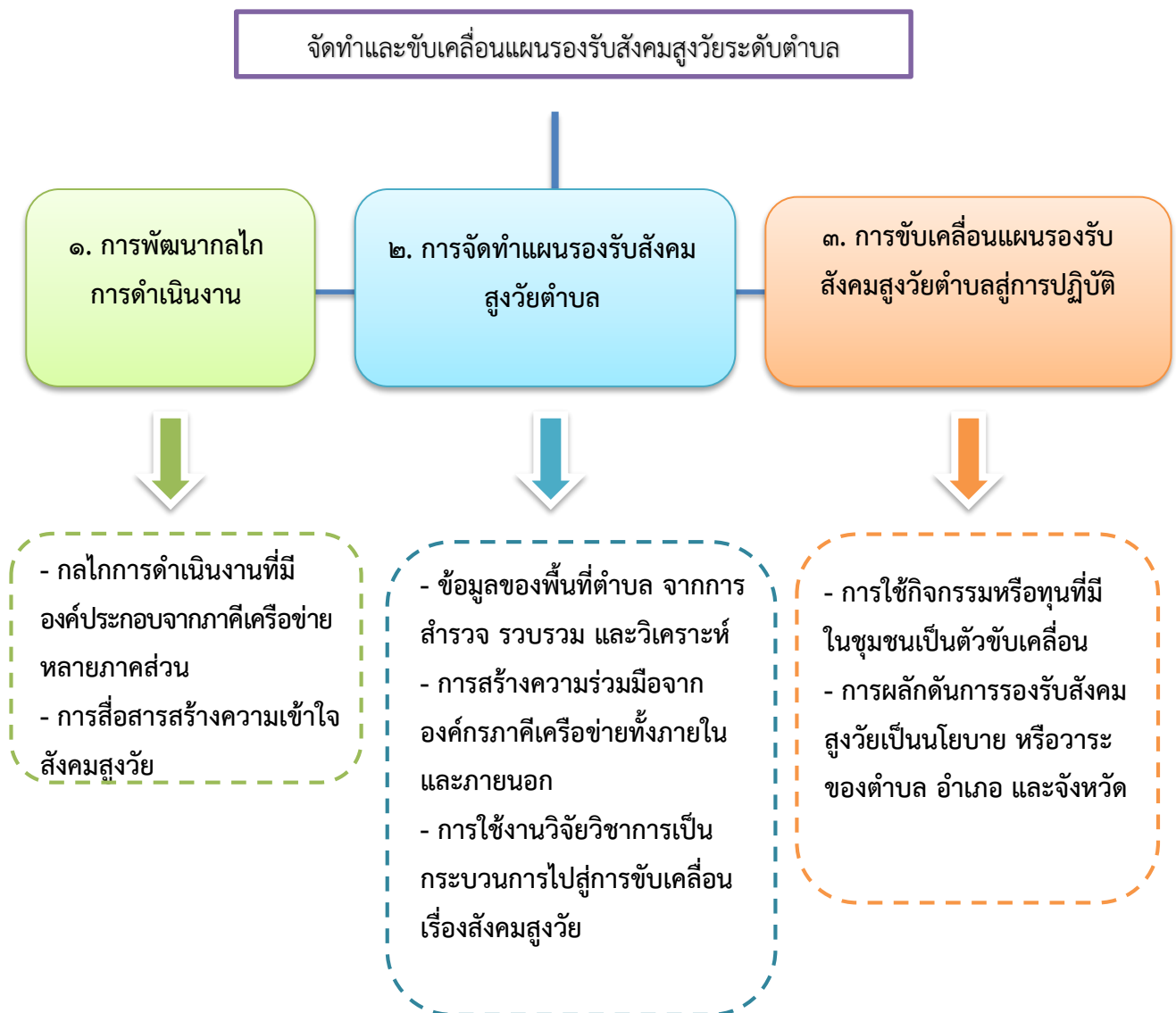
๓.๗.๑ การพัฒนากลไกการดำเนินงาน

๓.๗.๒ การจัดทำแผนรองรับสังคมสูงวัยในตำบลและการขับเคลื่อนแผนรองรับสังคมสูงวัยสู่การ

ปฏิบัติ

/แผนภาพ...

แผนภาพแสดงการจัดทำและขับเคลื่อนแผนรองรับสังคมสูงวัยระดับตำบล

๔. ตัวอย่างรูปแบบและวิธีการขับเคลื่อนระบบรองรับสังคมสูงวัย ๔ มิติ

๔.๑ มิติเศรษฐกิจ

เป้าหมาย : ให้ประชาชนมีสวัสดิการ มีหลักประกันรายได้ และเงินออมเพียงพอต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ

/รูปแบบ...

รูปแบบ	วิธีการทำงาน
<p>๑. กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และการรวมกลุ่มอาชีพในชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของคนทุกวัยในการบริหารจัดการ</p>	<p>๑. สำรวจความต้องการและศักยภาพของชุมชน ๒. จัดทำ พัฒนา หรือปรับปรุงสถานที่ และแหล่งเรียนรู้ด้านอาชีพ ๓. จัดตั้งกลุ่มอาชีพ และระดมทุนในการดำเนินงาน ๓. อบรมพัฒนาศักยภาพกลุ่มอาชีพ ๔. ส่งเสริมการตลาด การพัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุกฎภัณฑ์ และช่องทางการจัดจำหน่าย ๕. จัดสรรผลประโยชน์แก่สมาชิก ฯลฯ</p>
<p>๒. การส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน และการมีส่วนร่วมของคนทุกวัยในการบริหารจัดการ</p>	<p>๑. รับสมัครสมาชิกเข้าร่วมโครงการ ๒. พัฒนาแกนนำถ่ายทอดองค์ความรู้ ๓. พัฒนาการทำงานเป็นทีม โดยมีทุกกลุ่มวัยมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามความชำนาญของแต่ละกลุ่มวัย ๔. จัดทำแผนธุรกิจชุมชน ๕. พัฒนาระบบบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน (บ้านพัก การตั้งราคา การเงิน การบัญชี ฯลฯ) ๖. พัฒนาบ้านพัก แหล่งเรียนรู้ หรือแหล่งท่องเที่ยว ฯลฯ</p>
<p>๓. ธนาคารต้นไม้ / การออมต้นไม้ เป็นการออมระยะยาวเพื่อใช้ในยามชราหรือเมื่อยามจำเป็น</p>	<p>๑. แต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงานจากทุกภาคส่วน ๒. สำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และจัดทำแผนการดำเนินงาน ๓. สร้างกติกาในชุมชน เช่น การแจกกล้าไม้แก่เด็กแรกเกิด การกำหนดให้ครอบครัวปลูกต้นไม้ยืนต้นอย่างน้อย ๑๐ ต้นต่อปี เป็นต้น ๔. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน ๕. จัดหาทรัพยากรในการดำเนินงาน (พันธุ์กล้าไม้ งบประมาณ สถานที่ การจัดการ ฯลฯ) ๖. ปลูก รักษา อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ ฯลฯ</p>

รูปแบบ	วิธีการทำงาน
๔. ตลาดชุมชน, ตลาดสีเขียว เพื่อคนทุกวัย	๑. ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านอาหาร หรือผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ แก่เด็กเยาวชน และกลุ่มวัยอื่น ๆ และผู้สูงอายุมีรายได้ ๒. จัดพื้นที่หรือจัดกิจกรรมจำหน่ายสินค้าให้เกิดเป็นพื้นที่พบปะ และมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันของคนในชุมชน ๓. สร้างโครงข่ายตลาดชุมชนในระดับต่าง ๆ ฯลฯ
๕. การส่งเสริมการสร้างงานและอาชีพของคนในชุมชน ส่งเสริมการทำงานและหารายได้ของผู้สูงอายุ	๑. หาศักยภาพของคนหนุ่มสาวคืนถิ่น และจัดหาอาชีพที่เหมาะสมในพื้นที่ ๒. เสริมพลังคนหนุ่มสาวให้มีขวัญกำลังใจในการอยู่ในชุมชนได้อย่างมั่นคง ๓. ประสานความร่วมมือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนให้คนหนุ่มสาวมีงานหรืออาชีพในพื้นที่ ๔. ส่งเสริมให้ครอบครัวอบอุ่น ได้อยู่ร่วมกันครบทุกช่วงวัย ๕. ส่งเสริมการรวมกลุ่มในชุมชน เพื่อทำกิจกรรมเสริมรายได้โดยให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วม พร้อมทั้งสนับสนุน ประสานแหล่งเงินทุนเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถมีเงินทุนไปประกอบอาชีพตามความถนัดได้
๖. การจัดตั้งกองทุนการออมทรัพย์ เช่น กองทุนสวัสดิการชุมชน กองทุนวันละบาท กองทุนชมรมผู้สูงอายุ กองบุญสังจะ โดยเน้นการออมตั้งแต่วัยเด็ก	๑. ประชุมทำความเข้าใจกลุ่มเป้าหมาย (ทุกช่วงวัย) ๒. รับสมัครสมาชิกทุกช่วงวัย ๓. จัดตั้งคณะกรรมการกองทุน ๔. กำหนดระเบียบข้อบังคับ หรือกติกา รูปแบบการออมและรูปแบบสวัสดิการ ๕. ดำเนินการออม ๖. มีระบบตรวจสอบเพื่อให้เกิดธรรมาภิบาล

รูปแบบ	วิธีการทำงาน
<p>๗. การสร้างสรรค์เศรษฐกิจแบบ Digital Platform หรือ Digital Economy</p>	<p>๑. ส่งเสริมความรู้ ความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสร้างรายได้ สำหรับกลุ่มอาชีพ กลุ่มวิสาหกิจ ตลอดจนประชากรทุกวัย</p> <p>๒. ส่งเสริมการใช้ช่องทางออนไลน์ (Digital Platform) เพื่อจำหน่ายสินค้าหรือบริการผ่านช่องทางออนไลน์</p>
<p>๘. การสร้างหลักประกันด้านรายได้เพื่อวัยสูงอายุ</p>	<p>๑. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประชาสัมพันธ์และรับลงทะเบียนผู้มีสิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุประจำปีงบประมาณ โดยทำความเข้าใจเรื่องของเอกสารหลักฐานประกอบการรับลงทะเบียน คุณสมบัติของผู้มีสิทธิ และช่วงระยะเวลาในการลงทะเบียนอย่างถูกต้องครบถ้วน</p> <p>๒. ประชาสัมพันธ์การย้ายภูมิลำเนาของผู้มีสิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นประจำทุกปี และตรวจสอบข้อมูลทะเบียนราษฎรของผู้มีสิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเพื่อป้องกันสิทธิหาย หรือโดนสวมสิทธิ</p> <p>๓. ปิดประกาศอย่างเปิดเผยหากมีการจำหน่ายรายชื่อผู้มีสิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ หากไม่มีผู้คัดค้านให้นำเรียนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบเพื่อจำหน่ายรายชื่อต่อไป</p>

๔.๒ มิติสภาพแวดล้อม

เป้าหมาย : มุ่งเน้นปรับสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยของทุกวัย ป้องกันการพลัดตกหกล้ม ไม่ให้เกิดภาวะ ๑ คนล้มเจ็บทั้งบ้าน

รูปแบบ	วิธีการทำงาน
<p>๑. อาสาช่างชุมชน, จิตอาสาผู้มีความรู้ด้านช่าง, กองทุนช่างชุมชน เพื่อระดมช่างท้องถิ่นให้เกิดการจ้างงานและมีองค์ความรู้ในแนวคิดการออกแบบเพื่อคนทั้งมวล (Universal Design: UD)</p>	<p>๑. ระดมช่างชุมชนที่มีจิตอาสาในชุมชน ๒. สำรวจข้อมูลบ้านที่มีกลุ่มเปราะบางและมีภาวะเสี่ยงต่อสุขภาพด้วยแบบสอบถามข้อมูลเพื่อการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของคนพิการและผู้สูงอายุ (International Classification of Functioning, Disability and Healthy: CF) และตัดสินใจเลือกบ้านที่ต้องปรับปรุง ๓. จัดการอบรมหรือศึกษาดูงานให้ความรู้เกี่ยวกับอบรมแนวคิดการออกแบบเพื่อคนทั้งมวล (Universal Design: UD) ๔. ระดมทุนในชุมชนการดำเนินงานเป็นรายครั้ง โดยพยายามไม่พึ่งพางบประมาณจากภาครัฐ ๕. ดำเนินการปรับสภาพบ้านโดยช่างชุมชน</p>
<p>๒. การปรับสภาพแวดล้อมในบ้าน เช่น โครงการบ้านพอเพียง, งบประมาณจาก พมจ., ภาครัฐกิจเอกชน ฯลฯ</p>	<p>๑. ระดมช่างชุมชน และอบรมให้ความรู้ช่างอาสาในชุมชน ด้านการปรับสภาพแวดล้อม ๒. สำรวจบ้านเป้าหมายที่มีกลุ่มเสี่ยงต่อสุขภาพ ๓. นำข้อมูลจากการสำรวจมาพิจารณาจัดลำดับความสำคัญ และจัดประชาคม ๔. ให้คำแนะนำแก่เจ้าของบ้านหรือลูกหลานในการปรับสภาพแวดล้อม ๕. ระดมทรัพยากรในท้องถิ่น หรือขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๖. ดำเนินการปรับสภาพแวดล้อมตามลำดับ ๗. สรุปและรายงานผลการดำเนินงาน</p>

รูปแบบ	วิธีการทำงาน
<p>๓. การปรับสภาพแวดล้อมในพื้นที่สาธารณะ โดยแหล่งงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือแหล่งงบประมาณอื่น</p>	<p>๑. สำรวจสภาพแวดล้อมในชุมชน เช่น ศาสนสถาน สวนสาธารณะ ตลาด สถานที่ราชการ ทางเดินเท้า ฯลฯ</p> <p>๒. ออกแบบแนวทางการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัยและสะดวกสำหรับทุกคน ตามหลักการออกแบบเพื่อคนทั้งมวล (Universal Design: UD)</p> <p>๓. จัดหางบประมาณในการดำเนินงานจากแหล่งต่างๆ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สสส. ภาคเอกชน ฯลฯ</p> <p>๔. ดำเนินการปรับสภาพแวดล้อม</p>
<p>๔. การพัฒนานวัตกรรมอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยภายในบ้าน เช่น ราวจับไม้ไผ่ ไม้เท้าจากไม้ไผ่ สัญญาณไฟและเสียงไซเรน</p>	<p>๑. ระดมช่างชุมชน</p> <p>๒. จัดทำนวัตกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย</p> <p>๓. จัดจำหน่ายในราคาย่อมเยา หรือบริจาคแก่ผู้ที่ไม่มีกำลังทรัพย์</p>
<p>๕. การผลักดันเป็นแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบัญญัติ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่น</p>	<p>๑. จัดประชาคมทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยกำหนดให้มีแผนงานโครงการด้านการปรับสภาพแวดล้อม</p> <p>๒. ผลักดันให้เป็นเทศบัญญัติ ข้อบัญญัติท้องถิ่น หรือประกาศ ที่เกี่ยวข้อง</p> <p>๓. ให้คำแนะนำแก่ผู้ขออนุญาตก่อสร้างเกี่ยวข้องกับ การออกแบบบ้านที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับคนทุกวัย</p>

รูปแบบ	วิธีการทำงาน
๖. ศูนย์เรียนรู้ด้านการออกแบบเพื่อคนทุกวัย (Universal Design)	๑. อบรมพัฒนาศักยภาพแกนนำช่างชุมชนและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ๒. จัดทำศูนย์เรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ เพื่อถ่ายทอดแก่บุคคลภายในและภายนอกชุมชน ๓. ให้คำปรึกษา และจัดกิจกรรมส่งเสริมความตระหนัก และความเข้าใจในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมแก่บุคคลภายในและภายนอกชุมชน
๗. การพัฒนาช่างมืออาชีพให้มีความเข้าใจเรื่องการปรับสภาพแวดล้อมสำหรับคนทุกวัย (Universal Design)	๑. ทำความเข้าใจเรื่องแนวคิด Universal Design ภายในกองช่างของเทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล, ช่างรับเหมาก่อสร้างทั่วไป ๒. ถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจแก่ช่างในชุมชน

๔.๓ มิติสุขภาพ

เป้าหมาย : มุ่งส่งเสริมสุขภาพคนไทยให้แข็งแรง พึ่งตนเองได้ในระยะยาว ถ้าป่วยก็หายเร็ว และส่งเสริมการตายดี หรือการจากไปอย่างสงบ มีศักดิ์ศรี ไม่ทนทุกข์ทรมานในวาระสุดท้ายของชีวิต

รูปแบบ	วิธีการทำงาน
๑. การให้ความรู้ และนวัตกรรมด้านสุขภาพ เช่น ๓๑ ๒๘ การดูแลสุขภาพฟัน ความรอบรู้เรื่องสุขภาพ การส่งเสริมสุขภาพป้องกันการเจ็บป่วย และการดูแลตนเองเบื้องต้น	๑. สำรวจสภาพปัญหาของประชาชนในพื้นที่ ๒. คืบข้อมูลสภาพปัญหาแก่ชุมชน ๓. ให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น การอบรม การจัดทำสื่อรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ๔. ติดตามและประเมินผล

รูปแบบ	วิธีการทำงาน
<p>๒. การพัฒนาระบบบริการที่บ้าน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ สปสช. เช่น Service to care</p>	<ol style="list-style-type: none"> ๑. สํารวจกลุ่มเปราะบางในชุมชน ๒. วางแผนการดูแลรายบุคคลที่บ้านร่วมกับผู้เกี่ยวข้อง เช่น อสม. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รพ.สต. ๓. จัดบริการที่เหมาะสมรายบุคคล เช่น การจัดบริการสุขภาพในครัวเรือน จัดบริการรถรับส่งไปสถานพยาบาล ตามนัดหมายของสถานพยาบาล การให้คำปรึกษาในด้านต่าง ๆ การปรับปรุงสภาพที่อยู่อาศัย
<p>๓. การจัดบริการรถรับส่งกลุ่มเปราะบาง</p>	<ol style="list-style-type: none"> ๑. สํารวจกลุ่มเปราะบางในชุมชน ๒. จัดทำฐานข้อมูลกลุ่มเปราะบาง ๓. จัดหาพาหนะรับส่ง และงบประมาณ ๔. ดำเนินการรับส่งกลุ่มเปราะบาง ทั้งในกรณีฉุกเฉิน และกรณีไปสถานพยาบาลตามนัด
<p>๔. การจัดระบบบริการการดูแลระยะยาว (Long Term Care) และการพัฒนาศักยภาพผู้จัดการการดูแลสูงอายุ (Care Manager) ผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Caregiver) และอาสาสมัครบริหารท้องถิ่นในการดูแลผู้สูงอายุและผู้ที่มีภาวะพึ่งพิงให้มีความรู้เบื้องต้นและความเชี่ยวชาญในระยะยาวต่อไป</p>	<ol style="list-style-type: none"> ๑. พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ทางด้านการแพทย์ / สาธารณสุขและเจ้าหน้าที่ในส่วนของ อปท. ในการปฏิบัติงานเป็น Care Manager ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ๒. จัดให้มีบุคลากรในการดูแล เช่น Care Manager Care Giver และอาสาสมัครบริหารท้องถิ่น เป็นต้น ๓. คัดเลือกบุคลากรที่มีจิตอาสาเป็นผู้ดูแลผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง ๔. สนับสนุนให้บุคลากรเข้ารับการอบรมพัฒนาศักยภาพตามหลักสูตรที่เหมาะสม ๕. วางแผนการดำเนินงานดูแลกลุ่มเป้าหมาย ๖. ลงเยี่ยมให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย ๗. ติดตามดูแลกลุ่มเป้าหมาย

รูปแบบ	วิธีการทำงาน
<p>๕. การจัดทำธรรมนูญสุขภาพตำบล ธรรมนูญผู้สูงอายุ ธรรมนูญรองรับ สังคมสูงวัย</p>	<ol style="list-style-type: none"> ๑. จัดตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงาน ๒. สืบหาข้อมูลสถานการณ์ปัญหา และทุนทางสังคมของพื้นที่ ๓. ยกร่างมาตรการในธรรมนูญสุขภาพ ๔. จัดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ๕. ประกาศใช้ธรรมนูญสุขภาพ ๖. ขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพสู่การปฏิบัติ ๗. ติดตามและประเมินผล
<p>๖. การคุ้มครองสุขภาพผู้สูงอายุ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง มาตรการควบคุมกำกับดูแลการ ประกอบกิจการให้บริการดูแล ผู้สูงอายุที่บ้านของผู้รับบริการ พ.ศ. ๒๕๖๔</p>	<ol style="list-style-type: none"> ๑. ขับเคลื่อนการออกเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่อง มาตรการควบคุมกำกับดูแลการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านของผู้รับบริการ พ.ศ.๒๕๖๔ เพื่อให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นต้องบังคับใช้กฎหมายกับสถานประกอบการที่ให้บริการส่งผู้ให้บริการไปดูแลผู้สูงอายุที่บ้านและคุ้มครองความปลอดภัยด้านสุขภาพของผู้สูงอายุที่ใช้บริการจากสถานประกอบการต่าง ๆ ในพื้นที่ของเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๒. มาตรการเสริมสร้างความรอบรู้ด้านการขับเคลื่อนการบังคับใช้ประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ โดยสนับสนุนข้อมูลองค์ความรู้ทางวิชาการสื่อประชาสัมพันธ์ Infographic/Clip Video/คู่มือประกาศกระทรวงฯ ๓. พัฒนาคู่มือแนวทางปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ดำเนินกิจการ ผู้ให้บริการ เจ้าพนักงานท้องถิ่น

รูปแบบ	วิธีการทำงาน
	<p>๔. การประชุมชี้แจงขับเคลื่อนการออกเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่อง มาตรการควบคุมกำกับดูแลการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านของผู้รับบริการ พ.ศ. ๒๕๖๔</p> <p>๕. รับฟังข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางการขับเคลื่อนการออกเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ</p> <p>๖. พัฒนาระบบข้อมูลรองรับการดำเนินงานตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานขับเคลื่อนการบังคับใช้ประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ ในระดับพื้นที่ต่อไป</p>
<p>๗. ศูนย์ดูแลผู้ป่วยหลังภาวะเฉียบพลัน (Intermediate Care)</p>	<p>๑. เป็นศูนย์ฟื้นฟูและดูแลสุขภาพผู้ป่วยหลังภาวะวิกฤติก่อนกลับบ้าน</p> <p>๒. ให้ญาติและครอบครัว ร่วมฝึกการดูแลและฟื้นฟูสมรรถภาพ เพื่อให้สามารถกลับไปดำเนินการเองที่บ้าน</p> <p>๓. เป็นความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด และโรงพยาบาล</p> <p>๔. ส่งเสริมอาสาสมัครเข้ามาร่วมดูแลผู้ป่วยตั้งแต่ต้นจนถึงระยะการรักษาแบบประคับประคอง</p>
<p>๘. ศูนย์ส่งเสริมคุณภาพชีวิตรองรับสังคมสูงวัย โดยจัดบริการดูแลกลางวัน (Day Care)</p>	<p>๑. สำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย</p> <p>๒. จัดหาสถานที่ที่มีความเหมาะสม</p> <p>๓. จัดหาและพัฒนาศักยภาพผู้ดูแล เช่น อสม. Care Giver รวมถึงผู้สูงอายุดูแลกันเอง</p> <p>๔. จัดบริการให้ผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ส่งเสริมความสุข และสุขภาพจิตในช่วงเวลากลางวัน เป็นการแบ่งเบาภาระของญาติหรือผู้ดูแล</p>
<p>๙. การบริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน โดย วิสาหกิจเพื่อสังคม</p>	<p>๑. สนับสนุนให้เด็กชาติพันธุ์ได้รับการเรียนการสอนการดูแลผู้สูงอายุ จากสถาบันการศึกษาที่มีมาตรฐาน</p>

รูปแบบ	วิธีการทำงาน
	<p>๒. จัดบริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน โดยผู้ผ่านการอบรม</p> <p>๓. นำเงินรายได้จากการจัดบริการ จัดสรรเป็นค่าตอบแทน แก่เด็กที่ให้บริการ และอีกจำนวนหนึ่งบริจาคเข้ามูลนิธิ เพื่อนำเงินดังกล่าวไปสนับสนุนการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน ที่ไม่มีกำลังทรัพย์ ด้วยหลักคิด “คนรวยช่วยคนจน”</p>
<p>๑๐. การบริการกายอุปกรณ์, ธาราการกายอุปกรณ์ พื้นที่สาธารณะ ให้ผู้สูงอายุทำกิจกรรมหรือออกกำลังกายได้</p>	<p>๑. จัดตั้งศูนย์กายอุปกรณ์</p> <p>๒. จัดหากายอุปกรณ์ โดยการผลิตตามภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดซื้อ การขอรับสนับสนุนจากหน่วยงาน หรือการรับบริจาคกายอุปกรณ์มือสอง</p> <p>๓. บริการกายอุปกรณ์ ในลักษณะการให้ยืม หรือให้เช่า ในราคาถูก</p>
<p>๑๑. การบริการด้านโภชนาการ (Nutrition Programs)</p>	<p>๑. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถส่งเสริมความรู้ในการดูแลโภชนาการผู้สูงวัยแก่ครอบครัวหรือจัดบริการด้านโภชนาการแก่ผู้สูงอายุตามศักยภาพและความจำเป็นโดยเฉพาะผู้สูงอายุที่อยู่โดดเดี่ยว เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับอาหาร ที่ถูกสุขลักษณะ หรือตามหลักโภชนาการ และเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ไม่สามารถประกอบอาหารได้ด้วยตนเอง</p> <p>๒. การสร้างความมั่นคงด้านอาหารส่งเสริมพัฒนาระบบการผลิตอาหารปลอดภัยโดยการรณรงค์ไม่ใช้สารเคมีในการเกษตร ส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ สมุนไพรรักษาโรค การสร้างพื้นที่ความมั่นคงทางอาหารให้กับชุมชน</p>

รูปแบบ	วิธีการทำงาน
๑๒. การจัดการด้านสุขภาพในสถานการณ์เชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙)	<p>๑. การเตรียมความพร้อมในการดูแลช่วยเหลือผู้คนในชุมชนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในเรื่องการคัดกรองผู้ติดเชื้อ การส่งเสริมความรู้ ป้องกันสถานการณ์เชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) โดยชุมชน</p> <p>๒. การเยี่ยมบ้านผู้อยู่ในภาวะเสี่ยงและผู้ติดเชื้อ</p> <p>๓. การจัดทำศูนย์พักคอยในพื้นที่</p> <p>๔. การสนับสนุนฟื้นฟูการพัฒนาคุณภาพชีวิตภายใต้สถานการณ์เชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) ของตำบล</p>
๑๓. การดูแลผู้สูงอายุในระยะสุดท้ายของชีวิต	<p>๑. บูรณาการเรื่องการดูแลระยะสุดท้ายในชุมชนในแผนสุขภาพระดับพื้นที่</p> <p>๒. เชื่อมโยงระบบบริการดูแลแบบประคับประคองและการดูแลระยะสุดท้ายระหว่างโรงพยาบาลทุกระดับและชุมชน</p> <p>๓. พัฒนาศักยภาพเรื่องสิทธิการแสดงเจตนาในระยะสุดท้าย การวางแผนดูแลล่วงหน้า และการดูแลแบบประคับประคอง ให้บุคลากรสุขภาพที่ถ่ายโอนภารกิจไปยัง อปท.</p> <p>๔. สร้างการรับรู้ ความเข้าใจในเรื่อง สิทธิการแสดงเจตนาในระยะสุดท้าย การวางแผนดูแลล่วงหน้า และการดูแลแบบประคับประคอง ให้กลุ่มประชาชน อสม. และผู้ดูแล</p>

๕.๔ มิติสังคม

เป้าหมาย : ส่งเสริมการรวมกลุ่มกันในชุมชนของทุกกลุ่มวัย เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

รูปแบบ	วิธีการทำงาน
๑. ชมรมผู้สูงอายุยุคใหม่ ที่มีสัดส่วนของผู้สูงอายุสำรอง (อายุต่ำกว่า ๖๐ ปี) เข้ามาเป็นสมาชิก	<p>๑. ให้ผู้สูงอายุสำรอง (อายุต่ำกว่า ๖๐ ปี) เข้ามาเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุได้</p> <p>๒. จัดกิจกรรมตามความต้องการของสมาชิก</p>

รูปแบบ	วิธีการทำงาน
<p>๒. โรงเรียนสามวัย ศูนย์สามวัย โรงเรียนผู้สูงอายุ โรงเรียน ผู้เชี่ยวชาญชีวิต วิทยาลัยผู้สูงอายุ</p>	<p>๑. พัฒนาหลักสูตรตามความต้องการและบริบทของพื้นที่ ๒. จัดกิจกรรมเรียนรู้โดยมุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิ ปัญญาท้องถิ่น ความรู้ที่ทันสมัย ให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่าง สมาชิกเห็นคุณค่าและเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ๓. เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างกลุ่มวัย ต่าง ๆ</p>
<p>๓. การถ่ายทอดภูมิปัญญา เช่น กิจกรรมผู้เฒ่าเล่าขานตำนานชุมชน ห้องเรียนคนสามวัย และกิจกรรม ส่งเสริมการปลูกจิตสำนึกให้คนใน สังคมและชุมชนตระหนักถึงคุณค่า และศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ</p>	<p>๑. สสำรวจภูมิปัญญาของผู้สูงอายุในชุมชน ๒. จัดกิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญาแก่ ลูกหลาน ๓. เด็กเยาวชนนำภูมิปัญญาหรือองค์ความรู้มาจัดทำเป็น ชุดความรู้ สื่อการเรียนรู้ ศูนย์เรียนรู้ เพื่อเผยแพร่ในชุมชน และสื่อสังคมออนไลน์ ๔. ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้มีการเผยแพร่ภูมิปัญญาของ ผู้สูงอายุและ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรม ต่าง ๆ ในสังคม การให้เด็ก เยาวชน คนวัยทำงาน ได้เรียนรู้ สืบสานภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ บรรจุ หลักสูตรการเรียนเข้าสู่ระบบโรงเรียน รวมถึงการ สร้างกระบวนการเรียนรู้กับคนสามวัย การสร้าง กระบวนการเรียนรู้ตาม หลักบวร บ้าน วัด โรงเรียน ๕. รณรงค์ให้สังคม/ชุมชนสำนึกและตระหนักถึงคุณค่าและ ศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ</p>
<p>๔. การตั้งชมรม หรือกลุ่มกิจกรรม เช่น กลุ่มจิตอาสา กลุ่มออกกำลังกาย กลุ่มดนตรี ฯลฯ</p>	<p>๑. สสำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ๒. รับสมัครสมาชิก ๓. จัดทำข้อตกลง และแผนการดำเนินงานของสมาชิก ๔. จัดหาสถานที่ และทรัพยากรดำเนินงาน ๕. ดำเนินกิจกรรมตามแผน ๖. ติดตามและประเมินผล</p>

รูปแบบ	วิธีการทำงาน
<p>๕. กองบุญ/การระดมทุนเพื่อการช่วยเหลือคนในชุมชน เช่น กองบุญ ลำดวนวัยใส กองทุนช่างชุมชน</p>	<p>๑. จัดหาทุนในการดำเนินงาน เช่น การบริจาคเบี้ยยังชีพ เข้ากองทุนโดยสมัครใจ, การระดมเงินบริจาคในรูปแบบต่าง ๆ (จากงานศพ, การจัดทำกองผ้าป่า ฯลฯ) เป็นต้น</p> <p>๒. วางแผนการใช้เงินจากกองทุนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เช่น เป็นทุนการศึกษาเด็ก กิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมเยี่ยมบ้าน กิจกรรมปรับสภาพบ้านกลุ่มเปราะบาง ฯลฯ</p> <p>๓. ดำเนินการตามแผนงาน และมีระบบตรวจสอบเพื่อความโปร่งใส</p>
<p>๖. การให้การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต</p>	<p>๑. ส่งเสริมและพัฒนาการจัดบริการการศึกษาและการเรียนรู้ต่อเนื่อง ตลอดชีวิตของประชาชนทุกกลุ่มทั้ง การศึกษาในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อการเตรียมตัวเข้าสู่วัยสูงอายุ รวมทั้งจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุ</p> <p>๒. รณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้สังคม ชุมชน เห็นความสำคัญ และความจำเป็นของการเตรียมตัวเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุ</p> <p>๓. จัดกิจกรรมช่วยส่งเสริมการปรับตัวต่อการจากไปของคู่สมรส และการอยู่ตามลำพัง</p> <p>๔. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมโอกาสพบปะพูดคุยกับบุคคลอื่น ผู้สูงอายุ ต้องการเพื่อนและมีกลุ่มบุคคลร่วมวัย ซึ่งจะช่วยให้ผู้สูงอายุมีสภาพจิตใจที่ดี</p>
<p>๗. การบริหารจัดการเพื่อพัฒนางานด้านผู้สูงอายุอย่างบูรณาการ</p>	<p>๑. การฝึกอบรมบุคลากรผู้รับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรืออาสาสมัครผู้ดูแลผู้สูงอายุการดูแลรักษาสุขภาพผู้สูงอายุศูนย์ช่วยเหลือทางสังคม</p> <p>๒. ประสานงานผู้ทรงคุณวุฒิหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง มาให้คำแนะนำปรึกษาหรือนิเทศงานตามความจำเป็น</p> <p>๓. สนับสนุนการศึกษาวิจัยของบุคลากรทั้งในและนอกองค์กรที่มาดำเนินการในพื้นที่</p>

รูปแบบ	วิธีการทำงาน
<p>๘. การส่งเสริมสนับสนุนสื่อทุกประเภทให้มีรายการเพื่อผู้สูงอายุ และ สนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้และสามารถเข้าถึงข่าวสารและสื่อ</p>	<p>๑. จัดทำสื่อข้อมูลข่าวสารเพื่อผู้สูงอายุ</p> <p>๒. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางที่หลากหลาย เช่น หอกระจายข่าว ประจำหมู่บ้าน วิทยุกระจายเสียง เว็บไซต์ แผ่นพับ ฯลฯ</p> <p>๓. จัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้หรือส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าถึงความรู้ข้อมูล ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ เช่น สิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุ</p>
<p>๙. การเผยแพร่องค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ</p>	<p>๑. สนับสนุนการศึกษาวิจัยของบุคลากรทั้งในและนอกองค์กรที่มาร่วมดำเนินการในพื้นที่</p> <p>๒. เผยแพร่ผลการศึกษาวิจัยให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบ</p> <p>๓. พัฒนาระบบข้อมูลงานด้านผู้สูงอายุให้ถูกต้องให้เป็นปัจจุบัน โดยการสำรวจหรือรวบรวมข้อมูล และจัดทำฐานข้อมูลเพื่อส่งเสริมบุคลากรด้านผู้สูงอายุ</p> <p>๔. พัฒนาเครือข่ายข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ เช่น ข้อมูลปัญหาผู้สูงอายุ ข้อมูลองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาผู้สูงอายุ</p>

๕. การใช้จ่ายงบประมาณ

๕.๑ การตั้งงบประมาณ

โครงการหรือกิจกรรมสำหรับขับเคลื่อนระบบรองรับสังคมสูงวัยของท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถตั้งงบประมาณเพื่อใช้จ่ายในโครงการหรือกิจกรรมได้ โดยถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(๑) กรณีโครงการหรือกิจกรรมที่เป็นงบลงทุน อาทิ การจัดหา พัฒนา หรือปรับปรุงสถานที่และแหล่งเรียนรู้ด้านอาชีพ การจัดตั้งศูนย์กายอุปกรณ์ ให้ไปตั้งจ่ายเป็นค่าครุภัณฑ์ หรือค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

/ (๒) กรณีโครงการ...

(๒) กรณีโครงการหรือกิจกรรมที่ไม่ใช้งบลงทุน อาทิ การอบรมพัฒนาศักยภาพกลุ่มอาชีพ การส่งเสริมความรู้ความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสร้างรายได้ การอบรมหรือศึกษาดูงานให้ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดการออกแบบเพื่อคนทั้งมวล (Universal Design : UD) การให้ความรู้ช่างอาสาสมัครในชุมชนด้านการปรับสภาพแวดล้อม การฝึกอบรมบุคลากรผู้รับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรืออาสาสมัครผู้ดูแลผู้สูงอายุ การจัดกิจกรรมสาธารณะให้ผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ให้ตั้งจ่ายไว้ในงบดำเนินงาน ค่าใช้สอย ประเภทรายจ่ายเกี่ยวเนื่องกับการปฏิบัติราชการที่ไม่เข้าลักษณะรายจ่าย งบรายจ่ายอื่น ๆ สำหรับค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ให้ตั้งจ่ายไว้ตามรูปแบบและการจำแนกประเภทรายรับ - รายจ่าย งบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๕.๒ การเบิกจ่ายเงิน

การใช้จ่ายเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละเรื่องจะต้องถือปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง อาทิ การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน เพื่อส่งเสริมหรือให้ความรู้ จะต้องถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม และการเข้ารับการฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น การจัดหาพาหนะรับส่งจะต้องถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการใช้และรักษารถยนต์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การสนับสนุนงบประมาณให้แก่หน่วยงานตามกฎหมายก็ต้องถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยหากมีรายการที่ต้องจัดซื้อจัดจ้าง ให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ กฎกระทรวง ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง และการเบิกจ่ายเงินให้ถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการรับเงิน เบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๖. หน่วยงานสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรเพื่อการขับเคลื่อนระบบรองรับสังคมสูงวัย

๖.๑ ระดับชุมชน และตำบล

ที่	หน่วยงานสนับสนุนงบประมาณ	การสนับสนุน
๑	กองทุนหลักประกันสุขภาพพื้นที่ (กปท. , สปสช.)	สนับสนุนงบประมาณรายหัวประชากรในสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค พื้นฟูสมรรถภาพ และรักษาพยาบาลระดับปฐมภูมิเชิงรุกในพื้นที่
๒	กองทุนระบบการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (Long Term Care : LTC)	สนับสนุนงบประมาณให้ผู้สูงอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปที่มีภาวะพึ่งพิง (กลุ่มติดบ้านติดเตียง) ได้รับบริการด้านสาธารณสุขตามชุดสิทธิประโยชน์

ที่	หน่วยงานสนับสนุนงบประมาณ	การสนับสนุน
๓	กองทุนสวัสดิการชุมชน	จัดสวัสดิการให้แก่คนทุกวัยในชุมชนตั้งแต่เกิดจนตาย เช่น การออมทรัพย์ ฅาปนกิจ สงเคราะห์ เงินชดเชยการรักษาพยาบาล ฯลฯ ขึ้นอยู่กับระเบียบของแต่ละกองทุน
๔	กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล	สนับสนุนการสร้างอาชีพ สร้างงาน และสร้างรายได้แก่กลุ่มสตรีในชุมชน
๕	กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	ส่งเสริมเงินทุนในการสร้างอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ และบรรเทาเหตุจำเป็นเร่งด่วนของชุมชน
๖	องค์กรสาธารณกุศล องค์กรสาธารณประโยชน์ องค์กรศาสนา เช่น มูลนิธิ สมาคม วัด มัสยิด โบสถ์ ฯลฯ	สนับสนุนงบประมาณ และสิ่งของบริจาคในการดำเนินกิจกรรม
๗	ภาคเอกชน เช่น บริษัท ห้างร้าน ธนาคาร สถาบันการเงิน ฯลฯ	สนับสนุนงบประมาณ และสิ่งของบริจาคในการดำเนินกิจกรรม

๖.๒ ระดับอำเภอ และจังหวัด

ที่	หน่วยงานสนับสนุนงบประมาณ	การสนับสนุน
๑	สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) และหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เช่น บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัด ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัด	<ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมและพัฒนากลุ่ม ชมรม องค์กร เครือข่าย ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ให้มีศักยภาพในการจัดการคุณภาพชีวิตของประชาชนและกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ - สนับสนุนงบประมาณช่วยเหลือผู้ได้รับความเดือดร้อนหรืออยู่ในสภาวะยากลำบากในชุมชน ทั้งด้านคุณภาพชีวิต รายได้ และที่อยู่อาศัย - สนับสนุนงบประมาณปรับปรุงบ้านพักอาศัยของกลุ่มเปราะบางที่มีรายได้น้อย และอยู่ในสภาวะยากลำบาก
๒	คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.)	สนับสนุนการพัฒนานโยบายสาธารณะและความร่วมมือในระดับอำเภอในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ รวมถึงประเด็นการรองรับสังคมสูงวัย
๓	กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพที่จำเป็นต่อสุขภาพระดับจังหวัด หรือ กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพฯ	สนับสนุนงบประมาณดำเนินกิจกรรมการบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ อุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการตามความจำเป็นแก่คนพิการ ผู้สูงอายุ และผู้ที่จำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟู
๔	เหล่ากาชาดจังหวัด	สนับสนุนสิ่งของบรรเทาทุกข์ผู้ประสบสาธารณภัย และให้การสังคมสงเคราะห์แก่ราษฎรที่ประสบความทุกข์ยากเดือดร้อน และผู้ด้อยโอกาส ตลอดจนส่งเสริมสุขภาพอนามัยและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
๕	สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด	สนับสนุนวิทยากร องค์กรความรู้ และงบประมาณในการพัฒนาศักยภาพกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในพื้นที่

ที่	หน่วยงานสนับสนุนงบประมาณ	การสนับสนุน
๖	สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัด	สนับสนุนด้านวิชาการหรือองค์ความรู้ให้แก่กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ทั้งด้านการเรียนรู้นอกระบบ และการส่งเสริมความรู้และทักษะอาชีพให้แก่คนในชุมชน
๗	สถาบันการศึกษาในพื้นที่	สนับสนุนด้านวิชาการหรือองค์ความรู้ให้แก่กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน อาทิ ด้านการปรับสภาพแวดล้อม ด้านการพัฒนานวัตกรรม ด้านการให้คำปรึกษาการขับเคลื่อนระบบรองรับสังคมสูงวัย
๘	หน่วยทหารในพื้นที่	สนับสนุนกำลังพลในการพัฒนา ปรับปรุงหรือดำเนินงานในเชิงพื้นที่ เช่น ด้านการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพในบ้านหรือในพื้นที่สาธารณะ เป็นต้น
๙	ภาคเอกชน เช่น บริษัท ห้างร้าน ธนาคาร สถาบันการเงิน ฯลฯ	สนับสนุนงบประมาณ และสิ่งของบริจาคในการดำเนินกิจกรรม

๖.๓ ระดับประเทศ

ที่	หน่วยงานสนับสนุนงบประมาณ	การสนับสนุน
๑	กองทุนผู้สูงอายุ	- สนับสนุนงบประมาณให้แก่องค์กรในพื้นที่เพื่อดำเนินงานเกี่ยวข้องกับการรองรับสังคมสูงวัย และการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ - ให้กู้ยืมเงินแก่ผู้สูงอายุในการประกอบอาชีพ
๒	กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี	ให้กู้ยืมเงินแก่กลุ่มสตรีเพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในการสร้างอาชีพ สร้างงาน และสร้างรายได้
๓	สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (พอช.)	สนับสนุนงบประมาณโครงการบ้านพอเพียง บ้านมั่นคงเมือง และบ้านมั่นคงชนบท เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และสร้างความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยแก่กลุ่มเปราะบางและผู้มีรายได้น้อย
๔	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)	สนับสนุนกลุ่ม ชุมชน หรือองค์กร เพื่อดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพแก่ประชาชนกลุ่มวัยต่าง ๆ ในชุมชน เช่น การเตรียมรองรับสังคมสูงวัย การส่งเสริมกิจกรรมทางกาย การส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ การส่งเสริมโภชนาการเด็กนักเรียนในสถานศึกษา ฯลฯ
๕	สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)	สนับสนุนกระบวนการนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมทั้งในระดับชาติ และระดับพื้นที่ โดยผู้เกี่ยวข้องสามารถเสนอประเด็นเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของสมัชชาสุขภาพ หรือผลักดันเป็นธรรมนูญสุขภาพพื้นที่ได้ และสนับสนุนองค์ความรู้และสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบสร้างเสริมสุขภาพระยะสุดท้ายของชีวิต

/๖.สำนักงานหลักประกัน...

ที่	หน่วยงานสนับสนุนงบประมาณ	การสนับสนุน
๖	สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.)	สนับสนุนการสร้างหลักประกันสุขภาพแก่ประชาชน ทุกกลุ่มวัย โดยมีกลไกสำนักงานหลักประกันสุขภาพระดับเขตทำหน้าที่ประสานและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมายในระดับพื้นที่
๗	กองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.)	ส่งเสริมให้ออมเงินเพื่อเป็นบำนาญชีวิต โดยรัฐสมทบเงินเข้าบัญชีให้แก่ประชาชนที่สมัครและออมเงินเข้ากองทุน
๘	กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.)	สนับสนุนงบประมาณเพื่อส่งเสริมอาชีพและสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่คนทุกกลุ่มวัย
๙	สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล	ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมสาธารณประโยชน์ เพื่อช่วยเหลือสังคม
๑๐	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ และนวัตกรรม (อว.)	สนับสนุนทุนวิจัยในหลายประเด็น รวมถึงประเด็นการพัฒนาสังคมสูงวัยด้วยวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม
๑๑	สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา	สนับสนุนด้านวิชาการหรือองค์ความรู้ให้แก่กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน อาทิ ด้านการปรับสภาพแวดล้อม ด้านการพัฒนานวัตกรรม ด้านการให้คำปรึกษาการขับเคลื่อนระบบรองรับสังคมสูงวัย

/บทที่ ๔...

บทที่ ๔

ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน และตัวชี้วัดขั้นพัฒนา

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ดำเนินงานด้านผู้สูงอายุจากแนวคิด มาตรฐานและศักยภาพที่แตกต่างกัน เพื่อให้การดำเนินงานด้านผู้สูงอายุมีรูปแบบ มีทิศทางเดียวกัน จึงได้กำหนดมาตรฐานตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน และตัวชี้วัดขั้นพัฒนาในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยกำหนดความหมายของตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานและตัวชี้วัดขั้นพัฒนา ดังนี้

ตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน (Primary Indicators) หมายถึง ตัวชี้วัดที่มีความสำคัญและเป็นภารกิจที่ตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีพของผู้สูงอายุ เพื่อกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดบริการหรือสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ

ตัวชี้วัดขั้นพัฒนา (Performance Indicators) หมายถึง ตัวชี้วัดที่มีความสำคัญและเป็นภารกิจที่มีการพัฒนาระดับการให้บริการหรือสวัสดิการสูงขึ้นหรือก้าวหน้ามากกว่ามาตรฐานตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน และกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจะกระทำ หรือเลือกทำตามศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ

ประเภทของตัวชี้วัด แบ่งออกเป็น ๔ มิติเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายและแนวทางการขับเคลื่อนระบบรองรับสังคมสูงวัย ดังนี้

ลำดับ	หัวข้อ/มิติ	ตัวชี้วัด	
		ขั้นพื้นฐาน	ขั้นพัฒนา
๑.	การจัดทำแผน : องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมุ่งจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณและกิจกรรมเพื่อรองรับการเตรียมตัวรองรับสังคมสูงวัย		
๑.๑	จัดทำแผนเพื่อรองรับการดำเนินงานการเตรียมตัวรองรับสังคมสูงวัย เช่น ๑) ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มภาคีเครือข่าย ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ ร่วมจัดทำแผนเพื่อเป็นกรอบและทิศทางในการดำเนินงาน ๒) สนับสนุนให้มีกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยการจัดทำธรรมนูญสุขภาพตำบล ธรรมนูญผู้สูงอายุ หรือธรรมนูญรองรับสังคมสูงวัย เป็นแผนแม่บทหรือกรอบทิศทาง โดยอาจมีเนื้อหาที่ครอบคลุมในมิติ ๑) การจัดการด้านเศรษฐกิจ การออม ๒) ด้านสังคมและการส่งเสริมศักยภาพด้านต่าง ๆ ๓) การจัดการสิ่งแวดล้อม สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะ และ ๔) การจัดการส่งเสริมสุขภาพ เป็นต้น	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแผนเพื่อรองรับสังคมสูงวัย/ ธรรมนูญสุขภาพ ที่สามารถเชื่อมโยงกับแผนในระดับอื่นได้ เช่น แผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาสุขภาพของพื้นที่ เป็นต้น	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำแผนเพื่อรองรับสังคมสูงวัย/ธรรมนูญสุขภาพ ไปใช้กำหนดมาตรการให้เกิดการขับเคลื่อนเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม
ธรรมนูญสุขภาพพื้นที่ หมายถึง กรอบทิศทาง ข้อตกลงร่วม พันธสัญญาหรือกติการ่วมที่คนในชุมชนใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสุขภาพในระดับพื้นที่ ซึ่งอาจจะครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับสุขภาพในภาพรวมของพื้นที่หรือเฉพาะบางประเด็นตามที่ชุมชนเห็นร่วมกันก็ได้ โดยมีหัวใจสำคัญคือ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการออกแบบ พัฒนา ขับเคลื่อนและทบทวนธรรมนูญสุขภาพร่วมกัน (พจนานุกรมสาธารณสุขไทย พ.ศ.๒๕๖๑)			
๒.	มิติเศรษฐกิจ : ให้ประชาชนในท้องถิ่นมีสวัสดิการ มีหลักประกันด้านรายได้ และเงินออมเพียงพอต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ		
๒.๑	ส่งเสริมการดำเนินการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ตามจำนวนและระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดอย่างถูกต้อง โดยดำเนินการ ดังนี้ ๑) มีการปรับปรุงแก้ไข ตรวจสอบ ยืนยันข้อมูลผู้สูงอายุให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ๒) จัดทำแนวทางปฏิบัติการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพแบบพื้นฐาน และแยกประเภทสำหรับกรณีที่มีการเปลี่ยนวิธีการรับเงินและย้ายภูมิลำเนา	๑. ร้อยละ ของ ผู้สูงอายุ ที่ลงทะเบียนและยื่นคำขอรับเงินเบี้ยยังชีพได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ๒. ร้อยละของผู้สูงอายุที่แสดงความประสงค์ขอรับสวัสดิการขั้นพื้นฐานด้านเศรษฐกิจผ่านช่องทางต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ร้อยละ ของ ผู้สูงอายุ ที่ลงทะเบียนและยื่นคำขอรับเงินเบี้ยยังชีพได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุครบถ้วน

ลำดับ	หัวข้อ/มิติ	ตัวชี้วัด	
		ขั้นพื้นฐาน	ขั้นพัฒนา
๒.๒	<p>ส่งเสริมสนับสนุนการเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายในครัวเรือนของผู้สูงอายุและวัยทำงาน (๒๕ - ๕๙ ปี) เช่น</p> <p>๑) มีการฝึกอบรมอาชีพ รวมกลุ่มอาชีพให้ผู้สูงอายุและวัยทำงาน</p> <p>๒) มีการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในการประกอบอาชีพแก่ผู้สูงอายุและวัยทำงาน</p> <p>๓) มีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมกับวิสาหกิจชุมชน การรวมกลุ่มอาชีพในชุมชน การส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน โดยร่วมกับสมาชิกวัยอื่น มีการแบ่งงานตามความชำนาญ</p> <p>๔) มีการส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้สูงอายุในท้องถิ่น</p> <p>๕) มีการส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุและวัยทำงาน</p>	<p>๑. ผู้สูงอายุและวัยทำงานที่เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการฯ มีรายได้เพิ่มขึ้นและสามารถลดรายจ่ายในครัวเรือนได้</p> <p>๒. มีข้อมูลแหล่งเงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพในชุมชนท้องถิ่น</p>	<p>ร้อยละของประชากรในท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นและสามารถลดรายจ่ายในครัวเรือนได้</p>
๒.๓	<p>มีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุและประชากรในท้องถิ่นมีการออมเงินและมีหลักประกันในยามชราภาพ เช่น</p> <p>๑) มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เห็นความสำคัญของการออมเพื่อยามชราภาพในทุกชุมชน</p> <p>๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งกองทุนการออมทรัพย์ในชุมชนท้องถิ่น เช่น กองทุนสวัสดิการชุมชน กองทุนวันละบาท กองทุนชมรมผู้สูงอายุ กองบุญสัจจะ กองบุญลดวันวัยใส ธนาคารต้นไม้ โดยเน้นการออมตั้งแต่ก่อนวัยสูงอายุ</p> <p>๓) มีกิจกรรมเสริมทักษะทางการเงินให้กับผู้สูงอายุสมาชิกในชุมชน เช่น การเผยแพร่ความรู้ทางการเงินผ่านช่องทางต่าง ๆ การเตือนภัยทางการเงิน ทักษะคิดทางการเงิน การจัดการหนี้สิน เป็นต้น</p>	<p>๑. อัตราการออมเงินภาคครัวเรือนในชุมชนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น</p> <p>๒. จำนวนเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการออมเงิน/การออมทรัพย์เพิ่มมากขึ้น</p> <p>๓. มีการเผยแพร่ความรู้ทักษะทางการเงินเป็นประจำ</p>	<p>ร้อยละของประชากรในท้องถิ่นมีการออมเงินภาคครัวเรือนเพิ่มขึ้น</p>

ลำดับ	หัวข้อ/มิติ	ตัวชี้วัด	
		ขั้นพื้นฐาน	ขั้นพัฒนา
๒.๔	มีการส่งเสริมให้มีการสร้างสรรค์เศรษฐกิจแบบ Digital Economy หรือ Digital Platform เช่น ๑) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดทำแพลตฟอร์มจำหน่ายสินค้าและบริการในชุมชนท้องถิ่น การจัดทำแพลตฟอร์มที่พกออนไลน์ เป็นต้น ๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมการให้ความรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือหลักสูตรออนไลน์เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถปรับทักษะการทำงานในอาชีพได้	มีการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดทำ Digital Platform โดยมีผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมหรือได้รับประโยชน์ เช่น เอาสินค้ามาขาย วัดจำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับประโยชน์	๑. อัตราของผู้ที่เข้าใช้บริการแพลตฟอร์มเพิ่มขึ้น ๒. จำนวนผู้สูงอายุที่มีส่วนร่วมกับกิจกรรมการจำหน่ายสินค้าผ่านแพลตฟอร์มเพิ่มขึ้น
๓.	มิติสภาพแวดล้อม : มุ่งเน้นการปรับสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยของทุกวัย ป้องกันการพลัดตกหกล้มในพื้นที่บ้านและพื้นที่สาธารณะ		
๓.๑	ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีบริการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุ เช่น ๑) มีการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำนักงานและพื้นที่สาธารณะที่อยู่ในความดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคเอกชนในพื้นที่ดำเนินการ ๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการปรับปรุงบ้านต้นแบบของผู้สูงอายุ มีการให้คำปรึกษาออกแบบบ้านผู้สูงอายุในชุมชนท้องถิ่น มีการส่งเสริมให้ครัวเรือนผู้สูงอายุจัดหรือปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมปลอดภัย ๓) มีการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับการพลัดตกหกล้มภายในบ้านและวิธีป้องกัน ส่งเสริมให้หน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่จัดกิจกรรมเกี่ยวกับการปรับสภาพแวดล้อมเพื่อสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงที่อยู่อาศัย	๑. มีการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานครบถ้วนในพื้นที่อาคารสำนักงาน และพื้นที่สาธารณะที่อยู่ในความดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๒. มีการส่งเสริมสนับสนุนในกิจกรรม/โครงการที่ให้ความรู้เกี่ยวกับที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ	๑. ร้อยละของอาคารสำนักงานและพื้นที่สาธารณะที่อยู่ในความดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ๒. ผู้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

ลำดับ	หัวข้อ/มิติ	ตัวชี้วัด	
		ขั้นพื้นฐาน	ขั้นพัฒนา
๓.๒	ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดทำระบบทางสัญจรและการคมนาคมทางบกที่เอื้อต่อคนทุกวัย เช่น ๑) ส่งเสริมสนับสนุนการปรับปรุงทางเดินเท้าและการจัดทำทางข้ามที่ปลอดภัยในชุมชน ๒) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำป้ายรถประจำทางสถานีขนส่ง รถรับจ้าง รถไฟ ที่สามารถใช้ได้อย่างสะดวกปลอดภัย มีการเชื่อมต่อบริการสาธารณะต่าง ๆ และการปรับปรุงยานพาหนะที่ให้บริการ ๓) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดบริการสาธารณะรถรับ-ส่งในชุมชนท้องถิ่น	อัตราการเกิดอุบัติเหตุที่นำไปสู่การบาดเจ็บ พิการ หรือเสียชีวิตของผู้สูงอายุและการสูญเสียทรัพย์สินลดลง	มีการพัฒนาระบบทางสัญจรและการคมนาคมทางบกที่เอื้อต่อคนทุกวัย
๔.	มิติสุขภาพ : มุ่งส่งเสริมสุขภาพคนไทยอายุยืนยาว มิติสุขภาพแข็งแรง ฟังตนเองได้ในระยะยาว ถ้าป่วยก็หายเห็น และส่งเสริมการตายดี หรือการจากไปอย่างสงบ มีศักดิ์ศรี ไม่ทนทุกข์ทรมานในวาระสุดท้ายของชีวิต		
๔.๑	ส่งเสริมและสนับสนุนการเชื่อมประสานกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในการส่งเสริมรักษา ควบคุม ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพให้กับประชากรทุกวัยเป็นอย่างดี เช่น ๑.) ส่งเสริมและสนับสนุนจัดให้มีบริการให้คำแนะนำ ประเมินหรือให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพและโรคภัยไข้เจ็บแก่ผู้สูงอายุ ๒) ส่งเสริมและสนับสนุนจัดให้มีการตรวจสุขภาพขั้นพื้นฐานแก่ผู้สูงอายุอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง สนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้รับวัคซีนครบถ้วน ๔) ส่งเสริมให้ประชากรในท้องถิ่นสามารถตรวจประเมินตนเองด้านสุขภาพเบื้องต้นและดูแลตนเองได้ ๕) สนับสนุนให้มีบริการกายอุปกรณ์ ธนาคารกายอุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวกหรือเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ เช่น ไม้เท้า รถเข็น ถังออกซิเจน ๖) ส่งเสริมและสนับสนุน ในการเผยแพร่ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพ โดยเพิ่มพูนความรู้ด้านสุขภาพให้ผู้สูงอายุ ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องพัฒนาหลักสูตรด้านสุขภาพให้ผู้สูงอายุ มีการเผยแพร่ปัญหาสุขภาพที่มีแนวโน้มจะเกิดขึ้น รวมถึงวิธีป้องกันที่สามารถปฏิบัติได้ตั้งแต่ก่อนเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ	๑. จัดให้มีการตรวจสุขภาพ ๒. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการส่งเสริม สนับสนุน ในการเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง ๓. ร้อยละของประชากรในท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจ และมีการเตรียมความพร้อมด้านการดูแลสุขภาพเบื้องต้น	๑. มีการตรวจสุขภาพเพื่อให้ได้รับการวินิจฉัยโรคและได้รับการรักษาอย่างทันที่ ๒. มีระบบการส่งเสริม รักษา ควบคุม ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพให้กับประชากรทุกวัย ๓. ความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่ได้รับบริการ ๔. มีธนาคารหรือมีศูนย์รวมอุปกรณ์สำหรับการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ

ลำดับ	หัวข้อ/มิติ	ตัวชี้วัด	
		ขั้นพื้นฐาน	ขั้นพัฒนา
๔.๒	ส่งเสริมและพัฒนาระบบสุขภาพให้สอดคล้องกับความต้องการในท้องถิ่น เช่น ๑) จัดให้มีระบบอาสาสมัครบริบาลท้องถิ่น/ผู้ดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง (ติดเตียง) ๒) รมรงค์และให้บริการตรวจสุขภาพ การตรวจคัดกรองโรคที่สำคัญโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายหรือเสียค่าใช้จ่ายน้อย การขยายระบบบริการสุขภาพไร้รอยต่อ ๓) สนับสนุนให้มีระบบกลไกในชุมชนให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะยากลำบากหรือต้องการการดูแลเป็นพิเศษ เช่น มีการเพิ่มศักยภาพผู้ดูแลและอาสาสมัครในการดูแลผู้สูงอายุ ๔) ส่งเสริมการจัดตั้งธนาคารอุปการณทาง การแพทย์เพื่อช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุ (รถเข็น เตียงคนไข เครื่องช่วยหายใจ เครื่องวัดความดัน) ๕) ส่งเสริมสนับสนุนให้มีระบบการดูแลผู้สูงอายุ ตัดบ้านติดเตียง (Intermediate Care) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุและคนพิการระดับตำบล เพื่อจัดระบบการฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการที่ครอบคลุม	๑. มีระบบการกำหนดแผนกำลังคนด้านผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรม ๒. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีกิจกรรม/โครงการส่งเสริมให้เกิดระบบสุขภาพที่สอดคล้องกับความต้องการในท้องถิ่น	๑. มีระบบสุขภาพรองรับสังคมสูงวัยครบทุกมิติ
๔.๓	๑) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และเข้าถึงสิทธิการแสดงเจตนาในวาระสุดท้ายของชีวิต ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ (Living Will) ๒) พัฒนาระบบการดูแลระยะสุดท้ายของชีวิตในชุมชน	๑. มีการจัดกิจกรรมสื่อสาร เพื่อสร้างการรับรู้เรื่องการทำหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิตตน หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วยได้ (Living Will) ๒. มีการบูรณาการเรื่องการดูแลระยะสุดท้ายในชุมชนในแผนสุขภาพระดับพื้นที่	๑. ร้อยละของประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และจัดทำหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิตตน หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วยได้ (Living Will) ร้อยละ ๔๐ ๒. ประชาชนที่จัดทำหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิตตน หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วยได้ (Living Will) ได้รับการดูแลตามที่แสดงเจตนา ร้อยละ ๕๐

ลำดับ	หัวข้อ/มิติ	ตัวชี้วัด	
		ขั้นพื้นฐาน	ขั้นพัฒนา
๕.	มิติสังคม : ส่งเสริมการรวมกลุ่มกันในชุมชนของทุกกลุ่มวัยเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน		
๕.๑	<p>ส่งเสริมและสนับสนุนประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญาของท้องถิ่นในวันสำคัญต่าง ๆ โดยให้มีกิจกรรมในวันสำคัญ เช่น วันผู้สูงอายุ วันสงกรานต์ วันประเพณีท้องถิ่น เป็นต้น</p> <p>๑) สนับสนุนการบริการด้านศาสนกิจ</p> <p>๒) สนับสนุนและส่งเสริมค่านิยมในการอยู่ร่วมกับผู้สูงอายุ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้อยู่กับครอบครัวอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่องจนวาระสุดท้าย</p> <p>๓) ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถได้รับการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี</p>	<p>มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง</p> <p>โดยมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกวัย</p>	<p>๑. ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม</p> <p>๒. จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่เพิ่มขึ้นแต่ละปี</p>
๕.๒	<p>ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ สมาคมผู้สูงอายุ ชมรมผู้สูงอายุ ศูนย์สามวัย โรงเรียนผู้สูงอายุ ชีววิถี วิทยาลัยผู้สูงอายุ และส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ เช่น</p> <p>๑) ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มผู้สูงอายุในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีสัดส่วนของผู้สูงอายุสำรอง (ต่ำกว่า ๖๐ ปี) เข้ามาเป็นสมาชิก</p> <p>๒) มีโครงการ/กิจกรรมที่นำเอาภูมิปัญญาหรือประสบการณ์ของผู้สูงอายุมาถ่ายทอดให้แก่คนรุ่นหลัง จัดโครงการอบรมเพิ่มศักยภาพผู้สูงอายุในการเป็นผู้นำ</p> <p>๓) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตนเองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นอาสาสมัคร อาทิตอาสาภาค อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ อาสาสมัครบริหารท้องถิ่น</p> <p>๔) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดบริการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ บริการชุมชนเคลื่อนที่ สร้างเครือข่ายผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน</p>	<p>๑) มีกิจกรรม/โครงการที่ส่งเสริมหรือจัดตั้งโรงเรียน สมาคม ศูนย์สามวัย โรงเรียนผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ ชีววิถี วิทยาลัยผู้สูงอายุ และส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ</p> <p>๒) มีสัดส่วนของผู้สูงอายุสำรอง (ต่ำกว่า ๖๐ ปี) เข้ามาเป็นสมาชิก</p>	<p>๑) ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม</p> <p>๒) มีผลงานโดดเด่นเป็นที่ประจักษ์ในการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ สมาคมผู้สูงอายุ ชมรมผู้สูงอายุ ศูนย์สามวัย โรงเรียนผู้สูงอายุ ชีววิถี วิทยาลัยผู้สูงอายุ</p>

ลำดับ	มาตรการ	ตัวชี้วัด	
		ขั้นพื้นฐาน	ขั้นพัฒนา
๕.๓	<p>ส่งเสริมสนับสนุนสื่อทุกประเภทให้มีการเผยแพร่องค์ความรู้ด้านสังคมของผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงข่าวสารและสื่อ เช่น</p> <p>๑) การเตรียมตัวก่อนวัยสูงอายุ กระบวนการชราภาพ สวัสดิการตามสิทธิ</p> <p>๒) ประชากรก่อนวัยสูงอายุมีสุขภาพดี มีทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ ส่งเสริมการเข้าถึงการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดทั้งชีวิต และพัฒนาการในแต่ละวัย เพื่อเตรียมตัวเข้าสู่ผู้สูงอายุ</p> <p>๓) สนับสนุนกิจกรรมที่เสริมสร้างความตระหนักและเห็นคุณค่าผู้สูงอายุในทุกโรงเรียน หรือส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีในโรงเรียน</p>	<p>มีการส่งเสริมสนับสนุนสื่อทุกประเภทให้มีการเผยแพร่องค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุผ่านการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ</p>	<p>ร้อยละของประชากรในท้องถิ่นทุกช่วงวัยทราบข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องครบถ้วน และทราบถึงสิทธิและสวัสดิการของตนเองได้</p>
๕.๔	<p>ส่งเสริมสนับสนุนการดูแลผู้สูงอายุด้านสังคมในมิติต่าง ๆ พร้อมทั้งประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดูแลผู้สูงอายุ เช่น</p> <p>๑) ส่งเสริมการพัฒนาาระบบฐานข้อมูลผู้สูงอายุและครอบครัว จำแนกตามความจำเป็นที่ต้องได้รับสวัสดิการสังคม ในรูปแบบ ๑ ตำบล ๑ ฐานข้อมูล</p> <p>๒) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดหาเครื่องนุ่งห่มและที่พักอาศัยแก่ผู้สูงอายุที่พึ่งตนเองไม่ได้ตามความจำเป็น</p> <p>๓) ส่งเสริมสนับสนุนศูนย์บริการผู้สูงอายุ ศูนย์บริการทางสังคมแก่ผู้สูงอายุ และครอบครัวอุปการะผู้สูงอายุ</p>	<p>องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแผนผู้สูงอายุเชื่อมโยงในระดับอื่นได้ เช่น แผนพัฒนาท้องถิ่น</p>	<p>อัตราผู้สูงอายุที่เผชิญปัญหาในการใช้ชีวิตจากสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมลดลง</p>

๖. ตัวชี้วัดสำหรับหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

ลำดับ	มาตรการ	ตัวชี้วัด
๖.๑	การบริหารและส่งเสริมความเข้มแข็งของระบบรองรับสังคมสูงวัย	
	(๑) หน่วยงานส่วนกลาง (กระทรวง ทบวง กรม) ส่วนภูมิภาค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีข้อมูลพื้นฐานที่สะท้อนถึงปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของผู้สูงอายุทุกมิติ	มีฐานข้อมูลกลางด้านผู้สูงอายุที่หน่วยงานในสังกัดสามารถเข้าถึง และนำไปใช้ประโยชน์ได้
	(๒) ส่งเสริมการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นระบบ คล่องตัว และทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม	มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๖.๒	การเพิ่มศักยภาพการวิจัย การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมรองรับสังคมสูงวัย	
	(๑) ส่งเสริมการผลิตงานวิจัยและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุเพื่อการพัฒนาศักยภาพ และคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีการนำผลงานวิจัย/ข้อเสนอเชิงนโยบาย/นวัตกรรมด้านผู้สูงอายุไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	ร้อยละของงานวิจัย/นวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานให้ทุนหลัก และถูกนำไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในมิติต่าง ๆ
	(๒) ส่งเสริมการพัฒนางานวิจัย/ผลิตภัณฑ์ด้านผู้สูงอายุหรือบริการ/ระบบหรือกระบวนการใหม่ เพื่อเพิ่มศักยภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ	ร้อยละของงานวิจัย/โครงการที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานให้ทุนหลักถูกนำไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ หรือนำไปใช้กำหนดนโยบาย (ในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมา)

/บทที่ ๕...

บทที่ ๕

การติดตามและประเมินผล

๑. กรอบและแนวทางในการติดตามและประเมินผล

๑.๑ การติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้ดำเนินการตามแนวคิดและแนวทางการดำเนินงานเพื่อรองรับสังคมสูงวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (บทที่ ๓) โดยผ่านเกณฑ์การประเมินของตัวชี้วัดคู่มือขับเคลื่อนแผนรองรับสังคมสูงวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (บทที่ ๔) เพื่อพิจารณาว่ามืองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการตามเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และตัวชี้วัดครบถ้วนถูกต้องและสามารถนำไปสู่บรรลุวิสัยทัศน์ของการเตรียมความพร้อมรองรับระบบสังคมสูงวัยหรือไม่ และประสบความสำเร็จตามกรอบการประเมินผลในระดับใด

๑.๒ วิธีในการติดตามและประเมินผล

หน่วยงานภาครัฐระดับจังหวัด ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ทั้งในตำบล อำเภอ จังหวัด และสมัชชาสุขภาพจังหวัด ลงพื้นที่เพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแนวทางการขับเคลื่อนระบบรองรับสังคมสูงวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีการประมวลผลการดำเนินการเพื่อรองรับสังคมสูงวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการ ปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินงาน และรายงานผลหรือประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๑.๓ กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล

ในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของคู่มือแนวทางการขับเคลื่อนระบบรองรับสังคมสูงวัยของท้องถิ่น กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล คือ การกรอกแบบติดตามและประเมินผลการดำเนินโครงการ

/ร่าง แบบติดตาม...

(ตัวอย่าง)

แบบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด
ของคู่มือแนวทางการขับเคลื่อนระบบรองรับสังคมสูงวัยของท้องถิ่น
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.

คำชี้แจง : แบบติดตามและประเมินผลนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของคู่มือแนวทางการขับเคลื่อนระบบรองรับสังคมสูงวัยของท้องถิ่น รวมถึงศึกษาสภาพปัจจุบัน ลักษณะการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค และข้อจำกัดที่เกิดขึ้น ขอให้ท่านในฐานะผู้ประเมินผล ตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริง ซึ่งจะส่งผลให้การติดตามและประเมินผลในครั้งนี้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

๑. ชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....อำเภอ.....จังหวัด.....

๒. จำนวนประชากรในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คน

โดยจำแนกเป็น วัยเด็กและเยาวชน คน

วัยทำงาน (๒๕-๕๙ปี) คน

วัยผู้สูงอายุ..... คน

๓. พื้นที่รวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไร่ (ครอบคลุม.....หมู่บ้าน)

๔. ในปีงบประมาณ พ.ศ. มีรายได้ บาท มีรายจ่ายบาท

๕. ชื่อผู้ประสานงาน ตำแหน่ง

สถานที่ติดต่อได้ โทรศัพท์

โทรศัพท์มือถือ E-mail

ตอนที่ ๒ ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

๑. การจัดทำแผน : องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมุ่งจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณและกิจกรรมเพื่อรองรับการเตรียมตัวรองรับสังคมสูงวัย

ลำดับ	ตัวชี้วัดตามมาตรการ	ผลการดำเนินงาน
๑.๑	<p>จัดทำแผนเพื่อรองรับการดำเนินงานการเตรียมตัวรองรับสังคมสูงวัย เช่น</p> <p>๑) ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มภาคีเครือข่ายทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ ร่วมจัดทำแผนเพื่อเป็นกรอบและทิศทางในการดำเนินงาน</p> <p>๒) สนับสนุนให้มีกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยการจัดทำธรรมนูญสุขภาพตำบล ธรรมนูญผู้สูงอายุ หรือธรรมนูญรองรับสังคมสูงวัย เป็นแผนแม่บทหรือกรอบทิศทาง โดยอาจมีเนื้อหาที่ครอบคลุมในมิติ ๑) การจัดการด้านเศรษฐกิจ การออม ๒) ด้านสังคม และการส่งเสริมศักยภาพด้านต่าง ๆ ๓) การจัดการสิ่งแวดล้อม สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะ และ ๔) การจัดการส่งเสริมสุขภาพ เป็นต้น</p>	<p>☐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแผนเพื่อรองรับสังคมสูงวัย/ธรรมนูญสุขภาพที่สามารถเชื่อมโยงกับแผนในระดับอื่นได้ เช่น แผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาสุขภาพของพื้นที่ เป็นต้น</p> <p>☐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำแผนเพื่อรองรับสังคมสูงวัย/ธรรมนูญสุขภาพไปใช้กำหนดมาตรการให้เกิดการขับเคลื่อนเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม</p> <p>☐ อื่น ๆ (ระบุ)</p>

๒. มิติเศรษฐกิจ : ให้ประชาชนในท้องถิ่นมีสวัสดิการ มีหลักประกันด้านรายได้ และเงินออมเพียงพอต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ

ลำดับ	ตัวชี้วัดตามมาตรการ	ผลการดำเนินงาน
๒.๑	<p>ส่งเสริมการดำเนินการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามจำนวนและระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดอย่างถูกต้อง โดยดำเนินการดังนี้</p> <p>๑) มีการปรับปรุงแก้ไข ตรวจสอบ ยืนยันข้อมูลผู้สูงอายุให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ</p> <p>๒) จัดทำแนวทางปฏิบัติการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพแบบพื้นฐาน และแยกประเภทสำหรับกรณีที่มีการเปลี่ยนวิธีการรับเงินและย้ายภูมิลำเนา</p>	<p>☐ ผู้สูงอายุที่ลงทะเบียนและยื่นคำขอรับเงินเบี้ยยังชีพได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ</p> <p>☐ ผู้สูงอายุที่แสดงความประสงค์ขอรับสวัสดิการขั้นพื้นฐานด้านเศรษฐกิจผ่านช่องทางต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p> <p>☐ ผู้สูงอายุที่ลงทะเบียนและยื่นคำขอรับเงินเบี้ยยังชีพได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุครบถ้วน</p> <p>☐ อื่น (ระบุ).....</p>
๒.๒	<p>ส่งเสริมสนับสนุนการเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายในครัวเรือนของผู้สูงอายุและวัยทำงาน (๒๕ - ๕๙ ปี) เช่น</p> <p>๑) มีการฝึกอบรมอาชีพ รวมกลุ่มอาชีพให้ผู้สูงอายุและวัยทำงาน</p> <p>๒) มีการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในการประกอบอาชีพแก่ผู้สูงอายุและวัยทำงาน</p> <p>๓) มีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมกับวิสาหกิจชุมชน การรวมกลุ่มอาชีพในชุมชน การส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน โดยร่วมกับสมาชิกวัยอื่น มีการแบ่งงานตามความชำนาญ</p> <p>๔) มีการส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้สูงอายุในท้องถิ่น</p> <p>๕) มีการส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุและวัยทำงาน</p>	<p>☐ ผู้สูงอายุและวัยทำงานที่เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการฯ มีรายได้เพิ่มขึ้นและสามารถลดรายจ่ายในครัวเรือนได้</p> <p>☐ มีข้อมูลแหล่งเงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพในชุมชนท้องถิ่น</p> <p>☐ ประชากรในท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นและสามารถลดรายจ่ายในครัวเรือนได้</p> <p>☐ อื่น ๆ (ระบุ)</p>

ลำดับ	ตัวชี้วัดตามมาตรการ	ผลการดำเนินงาน
๒.๓	<p>มีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุและประชากรในท้องถิ่นมีการออมเงินและมีหลักประกันในยามชราภาพ เช่น</p> <p>๑) มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เห็นความสำคัญของการออมเพื่อยามชราภาพในทุกชุมชน</p> <p>๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งกองทุนการออมทรัพย์ในชุมชนท้องถิ่น เช่น กองทุนสวัสดิการชุมชน กองทุนวันละบาท กองทุนชมรมผู้สูงอายุ กองบุญสัจจะ กองบุญลำดวน วัยใส ธนาคารต้นไม้ โดยเน้นการออมตั้งแต่ก่อนวัยสูงอายุ</p> <p>๓) มีกิจกรรมเสริมทักษะทางการเงินให้กับผู้สูงอายุสมาชิกในชุมชน เช่น การเผยแพร่ความรู้ทางการเงินผ่านช่องทางต่าง ๆ การเตือนภัยทางการเงิน ทักษะคติทางการเงิน การจัดการหนี้สิน เป็นต้น</p>	<p>☐ อัตราการออมเงินภาคครัวเรือนในชุมชนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น</p> <p>☐ จำนวนเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการออมเงิน/การออมทรัพย์เพิ่มมากขึ้น</p> <p>☐ มีการเผยแพร่ความรู้ทักษะทางการเงินเป็นประจำ</p> <p>☐ ร้อยละของประชากรในท้องถิ่นมีการออมเงินภาคครัวเรือนเพิ่มขึ้น</p> <p>☐ อื่น ๆ (ระบุ)</p>
๒.๔	<p>มีการส่งเสริมให้มีการสร้างสรรค์เศรษฐกิจแบบ Digital Economy หรือ Digital Platform เช่น</p> <p>๑) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดทำแพลตฟอร์มจำหน่ายสินค้าและบริการในชุมชนท้องถิ่น การจัดทำแพลตฟอร์มที่พกออนไลน์ เป็นต้น</p> <p>๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมทำให้ความรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือหลักสูตรออนไลน์เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถปรับทักษะการทำงานในอาชีพได้</p>	<p>☐ มีการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดทำ Digital Platform โดยมีผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมหรือได้รับประโยชน์ เช่น เอาสินค้ามาขาย วัดจำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับประโยชน์</p> <p>☐ อัตราของผู้ที่เข้าใช้บริการแพลตฟอร์มเพิ่มขึ้น</p> <p>☐ จำนวนผู้สูงอายุที่มีส่วนร่วมกับกิจกรรมการจำหน่ายสินค้าผ่านแพลตฟอร์มเพิ่มขึ้น</p> <p>☐ อื่น ๆ (ระบุ)</p>

๓. **มิติสภาพแวดล้อม** : มุ่งเน้นการปรับสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยของทุกวัย ป้องกันการพลัดตกหกล้มในพื้นที่บ้านและพื้นที่สาธารณะ

ลำดับ	ตัวชี้วัดตามมาตรการ	ผลการดำเนินงาน
๓.๑	<p>ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีบริการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุ เช่น</p> <p>๑) มีการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำนักงานและพื้นที่สาธารณะที่อยู่ในความดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคเอกชนในพื้นที่ดำเนินการ</p> <p>๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการปรับปรุงบ้านต้นแบบของผู้สูงอายุ มีการให้คำปรึกษาออกแบบบ้านผู้สูงอายุในชุมชนท้องถิ่น มีการส่งเสริมให้ครัวเรือนผู้สูงอายุจัดหรือปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมปลอดภัย</p> <p>๓) มีการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับวัยสูงอายุ เผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับการพลัดตกหกล้มภายในบ้าน และวิธีป้องกัน ส่งเสริมให้หน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่จัดกิจกรรมเกี่ยวกับการปรับสภาพแวดล้อมเพื่อสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงที่อยู่อาศัย</p>	<p>☐ มีการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานครบถ้วนในพื้นที่อาคารสำนักงานและพื้นที่สาธารณะที่อยู่ในความดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p> <p>☐ มีการส่งเสริมสนับสนุนในกิจกรรม/โครงการที่ให้ความรู้เกี่ยวกับที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ</p> <p>☐ ร้อยละของอาคารสำนักงานและพื้นที่สาธารณะที่อยู่ในความดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน</p> <p>☐ ผู้เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับวัยสูงอายุ</p> <p>☐ อื่น ๆ (ระบุ)</p>

ลำดับ	ตัวชี้วัดตามมาตรการ	ผลการดำเนินงาน
๓.๒	ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดทำระบบทางสัญจรและการคมนาคมทางบกที่เอื้อต่อคนทุกวัย เช่น ๑) ส่งเสริมสนับสนุนการปรับปรุงทางเดินเท้าและการจัดทำทางข้ามที่ปลอดภัยในชุมชน ๒) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำป้ายรถประจำทาง สถานีขนส่ง รถรับจ้าง รถไฟ ที่สามารถใช้อย่างสะดวกปลอดภัย มีการเชื่อมต่อบริการสาธารณะต่าง ๆ และการปรับปรุงยานพาหนะที่ให้บริการ ๓) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดบริการสาธารณะรถรับ-ส่งในชุมชนท้องถิ่น	☐ อัตราการเกิดอุบัติเหตุที่นำไปสู่การบาดเจ็บ พิการ หรือเสียชีวิตของผู้สูงอายุและการสูญเสียทรัพย์สินลดลง ☐ มีการพัฒนาระบบทางสัญจรและการคมนาคมทางบกที่เอื้อต่อคนทุกวัย ☐ อื่น ๆ (ระบุ)

๔. มิติสุขภาพ : มุ่งส่งเสริมสุขภาพคนไทยอายุยืนยาว มิติสุขภาพแข็งแรง พึ่งตนเองได้ในระยะยาว ถ้าป่วยก็หายเร็ว และส่งเสริมการตายดี หรือการจากไปอย่างสงบ มีศักดิ์ศรี ไม่ทนทุกข์ทรมานในวาระสุดท้ายของชีวิต

ลำดับ	ตัวชี้วัดตามมาตรการ	ผลการดำเนินงาน
๔.๑	ส่งเสริมและสนับสนุนการเชื่อมประสานกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในการส่งเสริม รักษา ควบคุม ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพให้กับประชากรทุกวัยเป็นอย่างดี เช่น ๑.) ส่งเสริมและสนับสนุนจัดให้มีบริการให้คำแนะนำ ปรีกษาหรือให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพและโรคภัยไข้เจ็บให้แก่ผู้สูงอายุ	☐ มีการจัดให้มีการตรวจสุขภาพ ☐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการส่งเสริมสนับสนุน ในการเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง ☐ ร้อยละของประชากรในท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจ และมีการเตรียมความพร้อมด้านการดูแลสุขภาพเบื้องต้น

ลำดับ	ตัวชี้วัดตามมาตรการ	ผลการดำเนินงาน
	<p>๒) ส่งเสริมและสนับสนุนจัดให้มีการตรวจสุขภาพขั้นพื้นฐานให้แก่ผู้สูงอายุอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง สนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้รับวัคซีนครบถ้วน</p> <p>๓) ส่งเสริมให้ประชากรในท้องถิ่นสามารถตรวจประเมินตนเองด้านสุขภาพเบื้องต้นและดูแลตนเองได้</p> <p>๔) สนับสนุนให้มีบริการกายอุปกรณ์ ธาราการกายอุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวกหรือเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ เช่น ไม้เท้า รถเข็น ถังออกซิเจน</p> <p>๕) ส่งเสริมและสนับสนุน ในการเผยแพร่ ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพ โดยเพิ่มพูนความรู้ด้านสุขภาพให้ผู้สูงอายุ ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องพัฒนาหลักสูตรด้านสุขภาพให้ผู้สูงอายุ มีการเผยแพร่ปัญหาสุขภาพที่มีแนวโน้มจะเกิดขึ้น รวมถึงวิธีป้องกันที่สามารถปฏิบัติได้ตั้งแต่ก่อนเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ</p>	<p>☐ มีการตรวจสุขภาพเพื่อให้ได้รับการวินิจฉัยโรคและได้รับการรักษาอย่างทันท่วงที</p> <p>☐ มีระบบการส่งเสริม รักษา ควบคุม ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพให้กับประชากรทุกวัย</p> <p>☐ ความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่ได้รับบริการ</p> <p>☐ มีธนาคารหรือมีศูนย์รวมอุปกรณ์สำหรับการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ</p> <p>☐ อื่น ๆ (ระบุ)</p>
๔.๒	<p>ส่งเสริมและพัฒนาระบบสุขภาพให้สอดคล้องกับความต้องการในท้องถิ่น เช่น</p> <p>๑) จัดให้มีระบบอาสาสมัครบริหารท้องถิ่น/ผู้ดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง (ติดเตียง)</p> <p>๒) การรณรงค์และให้บริการตรวจสุขภาพ การตรวจคัดกรองโรคที่สำคัญโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายหรือเสียค่าใช้จ่ายน้อย การขยายระบบบริการสุขภาพไร้รอยต่อ</p>	<p>☐ มีระบบการกำหนดแผนกำลังคนด้านผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรม</p> <p>☐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีกิจกรรม/โครงการส่งเสริมให้เกิดระบบสุขภาพที่สอดคล้องกับความต้องการในท้องถิ่น</p> <p>๑. มีระบบสุขภาพรองรับสังคมสูงวัยครบทุกมิติ</p> <p>☐ อื่น ๆ (ระบุ).....</p>

ลำดับ	ตัวชี้วัดตามมาตรการ	ผลการดำเนินงาน
	<p>๓) การสนับสนุนให้มีระบบกลไกในชุมชนให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะยากลำบากหรือต้องการการดูแลเป็นพิเศษ เช่น มีการเพิ่มศักยภาพผู้ดูแลและอาสาสมัครในการดูแลผู้สูงอายุ</p> <p>๔) การส่งเสริมการจัดตั้งธนาคารอุปกรณ์ทางการแพทย์เพื่อช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุ (รถเข็น เตียงคนไข้ เครื่องช่วยหายใจ เครื่องวัดความดัน)</p> <p>๕) ส่งเสริมสนับสนุนให้มีระบบการดูแลผู้สูงอายุติดบ้านติดเตียง (Intermediate Care) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุและคนพิการระดับตำบล เพื่อจัดระบบการฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการที่ครอบครัว</p>	
๔.๓	ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และเข้าถึงสิทธิการแสดงเจตนาในวาระสุดท้ายของชีวิต ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ (Living Will)	<p>☐ มีการจัดกิจกรรมสื่อสาร เพื่อสร้างการรับรู้เรื่องการทำหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิตตน หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วยได้ (Living Will)</p> <p>☐ ร้อยละของประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และจัดทำหนังสือแสดงเจตนาไม่สงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิตตน หรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วยได้ (Living Will) ร้อยละ ๔๐</p> <p>☐ อื่น ๆ (ระบุ)</p>

๕. **มิติสังคม:** ส่งเสริมการรวมกลุ่มกันในชุมชนของทุกกลุ่มวัยเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

ลำดับ	ตัวชี้วัดตามมาตรการ	ผลการดำเนินงาน
๕.๑	<p>ส่งเสริมและสนับสนุนประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญาของท้องถิ่นในวันสำคัญต่าง ๆ โดยให้มีกิจกรรมในวันสำคัญ เช่น วันผู้สูงอายุ วันสงกรานต์ วันประเพณีท้องถิ่น เป็นต้น</p> <p>๑) สนับสนุนการบริการด้านศาสนา</p> <p>๒) สนับสนุนและส่งเสริมค่านิยมในการอยู่ร่วมกับผู้สูงอายุ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้อยู่กับครอบครัวอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่องจนวาระสุดท้าย</p> <p>๓) ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถได้รับการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี</p>	<p>☐ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง โดยมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกวัย</p> <p>☐ ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม</p> <p>☐ จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่เพิ่มขึ้นแต่ละปี</p> <p>☐ อื่น ๆ (ระบุ)</p>
๕.๒	<p>ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ สมาคมผู้สูงอายุ ชมรมผู้สูงอายุ ศูนย์สามวัย โรงเรียนผู้เชี่ยวชาญชีวิต วิทยาลัยผู้สูงอายุ และส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ เช่น</p> <p>๑) ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มผู้สูงอายุในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีสัดส่วนของผู้สูงอายุสำรอง (ต่ำกว่า ๖๐ ปี) เข้ามาเป็นสมาชิก</p> <p>๒) มีโครงการ/กิจกรรมที่นำเอาภูมิปัญญาหรือประสบการณ์ของผู้สูงอายุมาถ่ายทอดให้แก่คนรุ่นหลัง จัดโครงการอบรมเพิ่มศักยภาพผู้สูงอายุในการเป็นผู้นำ</p>	<p>☐ มีกิจกรรม/โครงการที่ส่งเสริมหรือจัดตั้งโรงเรียน สมาคมศูนย์สามวัย โรงเรียนผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้เชี่ยวชาญชีวิต วิทยาลัยผู้สูงอายุ และส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ</p> <p>☐ มีสัดส่วนของผู้สูงอายุสำรอง (ต่ำกว่า ๖๐ ปี) เข้ามาเป็นสมาชิก</p> <p>☐ ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม</p> <p>☐ อื่น ๆ (ระบุ)</p> <p>☐ มีผลงานโดดเด่นเป็นที่ประจักษ์ในการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ สมาคมผู้สูงอายุ ชมรมผู้สูงอายุ ศูนย์สามวัย โรงเรียนผู้เชี่ยวชาญชีวิต วิทยาลัยผู้สูงอายุ</p> <p>☐ อื่น ๆ (ระบุ)</p>

ลำดับ	ตัวชี้วัดตามมาตรการ	ผลการดำเนินงาน
	<p>๓) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตนเองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นอาสาสมัคร อาทิจิตอาสา อาสาภาคประชาสังคม อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ อาสาสมัครบริบาลท้องถิ่น</p> <p>๔) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดบริการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ บริการชุมชนเคลื่อนที่ สร้างเครือข่ายผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน</p>	
๕.๓	<p>ส่งเสริมสนับสนุนสื่อทุกประเภทให้มีการเผยแพร่องค์ความรู้ด้านสังคมของผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงข่าวสารและสื่อ เช่น</p> <p>๑) การเตรียมตัวก่อนวัยสูงอายุ กระบวนการชราภาพ สวัสดิการตามสิทธิ</p> <p>๒) ประชากรก่อนวัยสูงอายุมีสุขภาพดี มีทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ ส่งเสริมการเข้าถึงการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดทั้งชีวิต และพัฒนาการในแต่ละวัยเพื่อเตรียมตัวเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ</p> <p>๓) สนับสนุนกิจกรรมที่เสริมสร้างความตระหนักและเห็นคุณค่าผู้สูงอายุในทุกโรงเรียน หรือส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีในโรงเรียน</p>	<p>☐ มีการส่งเสริมสนับสนุนสื่อทุกประเภทให้มีการเผยแพร่องค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุผ่านการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ</p> <p>☐ ร้อยละของประชากรในท้องถิ่นทุกช่วงวัยทราบข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องครบถ้วน และทราบถึงสิทธิและสวัสดิการของตนเองได้</p> <p>☐ อื่น ๆ (ระบุ)</p>

ลำดับ	ตัวชี้วัดตามมาตรการ	ผลการดำเนินงาน
๕.๔	<p>ส่งเสริมสนับสนุนการดูแลผู้สูงอายุด้านสังคม ในมิติต่าง ๆ พร้อมทั้งประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดูแลผู้สูงอายุ เช่น</p> <p>๑) ส่งเสริมการพัฒนาาระบบฐานข้อมูลผู้สูงอายุและครอบครัว จำแนกตามความจำเป็นที่ต้องได้รับสวัสดิการสังคม ในรูปแบบ ๑ ตำบล ๑ ฐานข้อมูล</p> <p>๒) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการจัดหาเครื่องนุ่งห่ม และที่พักอาศัยแก่ผู้สูงอายุที่พึ่งตนเองไม่ได้ ตามความจำเป็น</p> <p>๓) ส่งเสริมสนับสนุนศูนย์บริการผู้สูงอายุ ศูนย์บริการทางสังคมแก่ผู้สูงอายุ และครอบครัวอุปการะผู้สูงอายุ</p>	<p>☐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแผนผู้สูงอายุเชื่อมโยงในระดับอื่นได้ เช่น แผนพัฒนาท้องถิ่น</p> <p>☐ อัตราผู้สูงอายุที่เผชิญปัญหาในการใช้ชีวิต จากสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมลดลง</p> <p>☐ อื่น ๆ (ระบุ)</p>

ตอนที่ ๓ ความคิดเห็นในภาพรวม

ที่	ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
๑	ท่านมีความคิดเห็นว่างค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมในการขับเคลื่อนระบบรองรับสังคมสูงวัยของท้องถิ่นอยู่ในระดับใด					
๒	ท่านมีความคิดเห็นว่างค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานตามคู่มือแนวทางการขับเคลื่อนระบบรองรับสังคมสูงวัยของท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับใด					
๓	ท่านมีความคิดว่าการขับเคลื่อนนโยบายระบบรองรับสังคมสูงวัยของท้องถิ่นประสบความสำเร็จอยู่ในระดับใด					

ตอนที่ ๔ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ข้อเสนอแนะ ข้อจำกัดและปัญหาอุปสรรค

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

.....

.....

.....

ข้อจำกัดและปัญหาอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ภาคผนวก

- ระเบียบ/กฎหมาย/หนังสือสั่งการ
- ข้อมูล/สถิติ ที่เกี่ยวข้อง

คณะที่ปรึกษา

๑. นายขจร ศรีชวโนทัย
๒. นพ.สุเทพ เพชรมาก
๓. นพ.จเด็จ ธรรมธัชอารี
๔. นางสาววรรณ พลิกามิน
๕. แพทย์หญิงอัมพร เบญจพลพิทักษ์
๖. นายธนสุนทร สว่างสาลี
๗. นายกฤษดา สมประสงค์
๘. นางภรณี ภูประเสริฐ
๙. นางกรรณิการ์ บรรเทิงจิตร

หน่วยงาน/องค์กร

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

๑. นายศิริพันธ์ ศรีกิ่งพลี
๒. นายธีรยุทธ สำราญทรัพย์
๓. นายโกมินทร์ อินรัสพงศ์
๔. นายชานนท์ วงษ์พจน์
๕. นางสาวภาวิดา ทรงไชยธราเวช
๖. นางสาวพนิดาภรณ์ พงศ์สถาพร
๗. นายวาสิฏฐ์ ศรีโนบ้าน
๘. นายพีรณัฐ ประทุมชาติภักดี
๙. นางสาวภัชร์จิรัสมย์ ธัชเมฆรัตน์

กรมอนามัย

- นายณัฐพงศ์ กันทะวงศ์

คณะผู้จัดทำ

- อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ
เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
รองเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
อธิบดีกรมอนามัย
อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ
ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนสุขภาวะประชากรกลุ่มเฉพาะ
ผู้จัดการสำนักประสานนโยบายรองรับสังคมสูงวัย

- รองอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
หัวหน้าผู้ตรวจราชการกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
ผู้อำนวยการกองพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น
ผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิต
ผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญา
นิติกรชำนาญการ
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม
หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมสุขภาพ

- ผู้อำนวยการสำนักอนามัยผู้สูงอายุ

กรมกิจการผู้สูงอายุ

๑. นางสาวกอบกุล กวังชวน

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านผู้สูงอายุ

๒. นางสาวพีรญา นพรัตน์

ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

๑. นางนิรชา อัครธีรกุล

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายยุทธศาสตร์และประเมินผล

๒. น.ส.วิไลวรรณ สิริสุทธิ

ผู้เชี่ยวชาญ สำนักนโยบายยุทธศาสตร์และประเมินผล

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

นายณัฐพล เทศขยัน

ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนสุขภาพะประชากรกลุ่มเฉพาะ

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

นายวิชัย นะสุวรรณโน

รองผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

นายวีรชัย ก้อนมณี

ผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศ.ดร.วิพรรณ ประจวบเหมาะ

วิทยาลัยประชากรศาสตร์ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

สมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย

นายศิริศักดิ์ ประทีปศรีภูมิ

รองเลขาธิการสมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัด
แห่งประเทศไทย

สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย

ว่าที่ ร.ต.ธานินทร์ ธีรธงชัย

รองเลขาธิการสมาคมสันนิบาตเทศบาล
แห่งประเทศไทย

สมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย

นายคุณพจน์ แพรดำ

ผู้อำนวยการสำนักงานสมาคมองค์การบริหารส่วนตำบล
แห่งประเทศไทย

วิทยาลัยประชากรศาสตร์
COLLEGE OF POPULATION STUDIES
Chulalongkorn University

“

การขับเคลื่อน ‘สังคมสูงวัย’
ไม่ใช่การดูแลหรือสงเคราะห์
‘ผู้สูงอายุ’ เท่านั้น
แต่ต้องทำงานกับคนทุกกลุ่มวัย
ครอบคลุมทั้ง 4 มิติ ได้แก่
มิติเศรษฐกิจ มิติสังคม มิติสุขภาพ
และมิติสภาพแวดล้อม

”